

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
MAREK NIECHCIAŁ**

RŁO.610.7.2017.MM

Łódź, 2 październik 2019 r.

DECYZJA NR RŁO 5/2019 (wersja jawna)

I. Na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. 2019 r. poz. 369 ze zm.), oraz stosownie do art. 33 ust. 4, 5 i 6 tej ustawy, po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie podejrzenia stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przez przedsiębiorcę iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi,

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów –

uznaje się za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów, określone w:

1. art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. 2019 r. poz. 369 ze zm.), działania iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi polegające na nieobniżaniu całkowitego kosztu kredytu konsumenckiego o:

- opłatę za doręczenie kwoty pożyczki do miejsca zamieszkania pożyczkobiorcy i jej przekazania przez przedstawiciela Spółki, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie,
- opłatę za doręczenie formularza wniosku pożyczkowego do miejsca zamieszkania konsumenta przez przedstawiciela Spółki i jego odebranie przez przedstawiciela Spółki, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie,
- kwotę kary umownej z tytułu naruszenia zobowiązań umownych, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie,
- opłatę za badanie zdolności kredytowej, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie,
- opłatę za badanie wniosku o pożyczkę gotówkową oraz przetwarzanie wstępnych informacji dostarczonych przez konsumenta, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie,
- wstępną opłatę administracyjną, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie,

to jest koszty kredytu, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, w przypadku spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie, co stanowi naruszenie art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2019 r. poz. 1083) i godzi w zbiorowe interesy konsumentów,

2. art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. 2019 r. poz. 369 ze zm.), działania iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi polegające na nakładaniu na konsumentów kary umownej za nieprzedstawienie umowy poręczenia w terminie 3 dni od daty podpisania umowy o kredyt konsumencki, co jest

sprzeczne z naturą zabezpieczenia spłaty zobowiązania i w konsekwencji narusza dobre obyczaje, i godzi w zbiorowe interesy konsumentów,

3. art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. 2019 r. poz. 369 ze zm.), działania iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi polegające na proponowaniu umów pożyczki na warunkach przewidujących obowiązek ustanowienia zabezpieczenia pożyczki w postaci umowy poręczenia w terminie 3 dni po zawarciu umowy, przy jednoczesnym braku uzależnienia wypłaty pożyczki bądź kontynuacji umowy od terminowego ustanowienia ww. zabezpieczenia, co skutkuje udzielaniem konsumentom pożyczek pomimo braku wymaganego przez samego przedsiębiorcę zabezpieczenia, co utrudnia prawidłową ocenę przez konsumenta proponowanych warunków udzielenia pożyczki, a tym samym może prowadzić do zniekształcenia zachowania rynkowego przeciętnego konsumenta, co stanowi nieuczciwe praktyki rynkowe w rozumieniu art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. z 2017 r., poz. 2070) i godzi w zbiorowe interesy konsumentów,

i nakazuje się zaniechanie ich stosowania.

II. Na podstawie art. 27 ust. 2 w związku z art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. 2019 r. poz. 369 ze zm.), oraz stosownie do art. 33 ust. 4, 5 i 6 tej ustawy, po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie podejrzenia stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przez przedsiębiorcę iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi,

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów –

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. 2019 r. poz. 369 ze zm.), działanie iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi polegające na ustalaniu w proponowanych umowach pożyczki harmonogramu spłat przewidującego znaczne wydłużenie okresu spłaty pożyczki poprzez ustalenie kwoty większości rat pożyczki na poziomie kilku groszy, co skutkuje nieuzasadnionym obciążaniem konsumentów dodatkowymi kosztami, które nie mogłyby być naliczone przy zastosowaniu powszechnie stosowanych metod ustalania wysokości i ilości rat spłaty pożyczek (w tym rat wyrównawczych), co może w konsekwencji utrudniać prawidłową ocenę przez konsumenta proponowanych warunków udzielenia pożyczki, a tym samym może prowadzić do zniekształcenia zachowania rynkowego przeciętnego konsumenta, co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową w rozumieniu art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. z 2017 r., poz. 2070) i godzi w zbiorowe interesy konsumentów,

i stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 1 października 2018 r.

III. Na podstawie art. 103 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. 2019 r. poz. 369 ze zm.), w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, **nadaje się niniejszej decyzji w zakresie pkt I sentencji decyzji rygor natychmiastowej wykonalności.**

IV. Na podstawie art. 26 ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. 2019 r. poz. 369 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 4, 5 i 6 tej

ustawy, po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie podejrzenia stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przez przedsiębiorcę iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi,

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów –

nakłada się na iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi obowiązek usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, w związku z praktykami stwierdzonymi w punkcie I.1 sentencji niniejszej decyzji, poprzez:

- 1) przekazanie listem poleconym lub doręczenia bezpośrednio - w terminie miesiąca od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji – w ramach przysporzenia konsumentowi – każdemu konsumentowi, który w okresie od dnia 16 maja 2016 r. do dnia uprawomocnienia się decyzji, przed terminem (przed zakończeniem umowy) spłacił kredyt udzielony przez iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi sformułowanej w sposób czytelny i zrozumiały pisemnej informacji o treści:

„W związku z decyzją Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydaną w dniu 2 października 2019 r. nr RŁO 5/2019 iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi informuje, że stosowała praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów polegające na nieobniżaniu całkowitego kosztu kredytu konsumentowi o:

- opłatę za doręczenie kwoty pożyczki do miejsca zamieszkania pożyczkobiorcy i jej przekazania przez przedstawiciela Spółki, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie,*
- opłatę za doręczenie formularza wniosku pożyczkowego do miejsca zamieszkania konsumenta przez przedstawiciela Spółki i jego odebranie przez przedstawiciela Spółki, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie,*
- kwotę kary umownej z tytułu naruszenia zobowiązań umownych, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie,*
- opłatę za badanie zdolności kredytowej, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie,*
- opłatę za badanie wniosku o pożyczkę gotówkową oraz przetwarzanie wstępnych informacji dostarczonych przez konsumenta, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie,*
- wstępną opłatę administracyjną, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie,*

to jest koszty kredytu, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, w przypadku spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie, co jest niezgodne z art. 49 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2019 r. poz. 1083) oraz godzi w zbiorowe interesy konsumentów.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że w związku z wcześniejszą spłatą przez Panią/Pana pożyczki w celu odzyskania nadpłaconej kwoty istnieje możliwość złożenia reklamacji wraz z podaniem numeru rachunku. Reklamację należy przesłać pocztą na adres: [iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi uzupełni adres] lub drogą mailową na adres: [iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi uzupełni adres mailowy] ”

- 2) dokonanie zwrotu części:

- opłaty za doręczenie kwoty pożyczki do miejsca zamieszkania pożyczkobiorcy i jej przekazania przez przedstawiciela Spółki, pod warunkiem, że opłata ta miała zastosowanie,
- opłaty za doręczenie formularza wniosku pożyczkowego do miejsca zamieszkania konsumenta przez przedstawiciela Spółki i jego odebranie przez przedstawiciela Spółki, pod warunkiem, że opłata ta miała zastosowanie,
- opłaty kary umownej z tytułu naruszenia zobowiązań umownych, pod warunkiem, że opłata ta miała zastosowanie,
- opłaty za badanie zdolności kredytowej, pod warunkiem, że opłata ta miała zastosowanie,
- opłaty za badanie wniosku o pożyczkę gotówkową oraz przetwarzanie wstępnych informacji dostarczonych przez konsumenta, pod warunkiem, że opłata ta miała zastosowanie,
- wstępnej opłaty administracyjnej, pod warunkiem, że opłata ta miała zastosowanie,

proporcjonalnie do okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy pożyczki w związku z jej wcześniejszą spłatą, konsumentom, którzy w okresie od dnia 16 maja 2016 r. do dnia uprawomocnienia się decyzji spłacili pożyczkę w terminie wcześniejszym niż przewidziany w umowie i złożą reklamację, o której mowa w pkt IV.1 sentencji niniejszej decyzji. Ww. zwrotu iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi dokona w terminie 30 dni od dnia złożenia reklamacji na numer rachunku bankowego wskazany w reklamacji.

V. Na podstawie art. 26 ust. 2 oraz art. 27 ust. 4 w związku z art. 26 ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. 2019 r. poz. 369 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 4, 5 i 6 tej ustawy, po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie podejrzenia stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przez przedsiębiorcę iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi,

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów –

nakłada się na iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi obowiązek usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, w związku z praktykami stwierdzonymi w punktach I oraz II sentencji niniejszej decyzji, poprzez:

- 1) złożenie na oficjalnej stronie internetowej iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi (w dacie wydania niniejszej decyzji jest to strona internetowa www.icredit.pl), w ciągu 7 (siedmiu) dni od daty uprawomocnienia się przedmiotowej decyzji i utrzymywania na przedmiotowej stronie internetowej przez okres 3 miesięcy od daty opublikowania, oświadczenia o treści:

„W związku z decyzją Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydaną dnia 2 października 2019 r. nr RŁO 5/2019 iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi informuje, że stosowała praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów polegające na:

- nieobniżaniu całkowitego kosztu kredytu konsumentckiego o niektóre koszty kredytu, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, w przypadku spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie,*
- nakładaniu na konsumentów kary umownej za nieprzedstawienie umowy poręczenia w terminie 3 dni od daty podpisania umowy o kredyt konsumentcki,*

- *proponowaniu umów pożyczki na warunkach przewidujących obowiązek ustanowienia zabezpieczenia pożyczki w postaci umowy poręczenia w terminie 3 dni po zawarciu umowy, przy jednoczesnym braku uzależnienia wypłaty pożyczki bądź kontynuacji umowy od terminowego ustanowienia ww. zabezpieczenia,*
- *ustalaniu w proponowanych umowach pożyczki harmonogramu spłat przewidującego znaczne wydłużenie okresu spłaty pożyczki poprzez ustalenie kwoty większości rat pożyczki na poziomie kilku groszy, co skutkuje nieuzasadnionym obciążaniem konsumentów dodatkowymi kosztami, które nie mogłyby być naliczone przy zastosowaniu powszechnie stosowanych metod ustalania wysokości i ilości rat spłaty pożyczek.”*

w następujący sposób:

- czarną czcionką (kod szesnastkowy RGB -#000000) ARIAL na białym tle (kod szesnastkowy RGB - #ffffff),
- tekst powyższego oświadczenia wyjustowany,
- w górnej części strony głównej na oficjalnej stronie internetowej iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi (w dacie wydania niniejszej decyzji jest to strona internetowa www.icredit.pl), bez możliwości zamknięcia informacji przez użytkownika, oświadczenie ma być widoczne przez cały czas, gdy użytkownik jest na stronie (oświadczenie nie może przybrać formy np. rotacyjnego banera czy slajdera),
- czcionka powinna odpowiadać wielkości czcionki zwyczajowo używanej na ww. stronie internetowej, tekst umieszczony w ramce, o rozmiarze takim, aby była ona w całości wypełniona oświadczeniem, o którym mowa w niniejszym punkcie, z uwzględnieniem marginesu 2 cm z każdej strony.

2) przekazanie listem poleconym lub doręczenia bezpośrednio - w terminie 2 (dwóch) miesięcy od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji – wszystkim konsumentom, którzy zawarli i aktualnie wykonują umowy z iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi, sformułowanej w sposób czytelny i zrozumiały pisemnej informacji o treści:

„Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w decyzji z dnia 2 października 2019 r. nr RŁO 5/2019 uznał za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów działania iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi polegające na:

- *nieobniżaniu całkowitego kosztu kredytu konsumentckiego o niektóre koszty kredytu, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, w przypadku spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie,*
- *nakładaniu na konsumentów kary umownej za nieprzedstawienie umowy poręczenia w terminie 3 dni od daty podpisania umowy o kredyt konsumentcki,*
- *proponowaniu umów pożyczki na warunkach przewidujących obowiązek ustanowienia zabezpieczenia pożyczki w postaci umowy poręczenia w terminie 3 dni po zawarciu umowy, przy jednoczesnym braku uzależnienia wypłaty pożyczki bądź kontynuacji umowy od terminowego ustanowienia ww. zabezpieczenia,*
- *ustalaniu w proponowanych umowach pożyczki harmonogramu spłat przewidującego znaczne wydłużenie okresu spłaty pożyczki poprzez ustalenie kwoty większości rat pożyczki na poziomie kilku groszy, co skutkuje nieuzasadnionym obciążaniem konsumentów dodatkowymi kosztami, które nie*

mogłyby być naliczone przy zastosowaniu powszechnie stosowanych metod ustalania wysokości i ilości rat spłaty pożyczek.

Treść decyzji nr RŁO 5/2019 dostępna jest na stronie www.uokik.gov.pl.”

VI. Na podstawie art. 26 ust. 3 oraz art. 27 ust. 4 w związku z art. 26 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. 2019 r. poz. 369 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 4, 5 i 6 tej ustawy, po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie podejrzenia stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przez przedsiębiorcę iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi,

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów –

nakłada się na iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi obowiązek publikacji wersji jawnej niniejszej decyzji w całości, w związku z praktykami stwierdzonymi w punktach I oraz II sentencji niniejszej decyzji, na koszt iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi, na oficjalnej stronie internetowej tego przedsiębiorcy (w dacie wydania niniejszej decyzji jest to strona internetowa www.icredit.pl), w ciągu 7 (siedmiu) dni od daty uprawomocnienia się przedmiotowej decyzji, w ten sposób, że odnośnik do treści decyzji o tytule „Decyzja Prezesa UOKiK nr RŁO 5/2019 o uznaniu praktyk iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów”, sporządzonym czarną czcionką (kod szesnastkowy RGB -#000000) ARIAL na białym tle (kod szesnastkowy RGB - #ffffff), o rozmiarze nie mniejszym niż 24 px, powinien zostać umieszczony na stronie głównej, oraz utrzymywania jej na przedmiotowej stronie internetowej przez okres 3 (trzech) miesięcy od daty opublikowania na stronie internetowej.

VII. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. 2019 r. poz. 369 ze zm.), oraz stosownie do art. 33 ust. 4, 5 i 6 tej ustawy, po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie podejrzenia stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przez przedsiębiorcę iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi,

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów –

nakłada się na iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi:

1. w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 ww. ustawy, w zakresie opisanym w pkt **I.2** sentencji niniejszej decyzji, **karę pieniężną w wysokości 313 320,00 zł (słownie: trzysta trzysta tysięcy trzysta dwadzieścia złotych)**, płatną do budżetu państwa
2. w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 ww. ustawy, w zakresie opisanym w pkt **I.3** sentencji niniejszej decyzji, **karę pieniężną w wysokości 313 320,00 zł (słownie: trzysta trzysta tysięcy trzysta dwadzieścia złotych)**, płatną do budżetu państwa
3. w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 ww. ustawy, w zakresie opisanym w pkt **II** sentencji niniejszej decyzji, **karę pieniężną w wysokości 275 722,00 zł (słownie: dwieście siedemdziesiąt pięć tysięcy siedemset dwadzieścia dwa złote)**, płatną do budżetu państwa.

VIII. Na podstawie art. 77 ust. 1 i art. 80 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. 2019 r. poz. 369 ze zm.) oraz na podstawie art. 263 § 1, art. 263 § 2 i art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2018 r., poz. 2096 ze zm.) w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie podejrzenia stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przez przedsiębiorcę iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi,

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów –

obciąża się iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi kosztami niniejszego postępowania w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w kwocie **90,80 zł (słownie: dziewięćdziesiąt złotych osiemdziesiąt groszy)** i zobowiązuje iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi do zwrotu tych kosztów Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie 14 (czternastu) dni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej także: „Prezes Urzędu” lub „Prezes UOKiK”), przeprowadził postępowanie wyjaśniające w celu wstępnego ustalenia, czy działania przedsiębiorcy iCredit Sp. z o.o. (dalej: „iCredit”, „Spółka” lub „Przedsiębiorca”) mogą stanowić praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów uzasadniając wszczęcie postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów (sygn. RŁO-403-1/17/MD).

W dniu 13 listopada 2017 r. Prezes Urzędu, na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego, postanowił o wszczęciu postępowania w sprawie podejrzenia stosowania przez iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów określonych w:

1. art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegających na nieobniżaniu całkowitego kosztu kredytu konsumenckiego o:

- opłatę za doręczenie kwoty pożyczki do miejsca zamieszkania pożyczkobiorcy i jej przekazania przez przedstawiciela Spółki, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie,
- opłatę za doręczenie formularza wniosku pożyczkowego do miejsca zamieszkania konsumenta przez przedstawiciela Spółki i jego odebranie przez przedstawiciela Spółki, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie,
- kwotę kary umownej z tytułu naruszenia zobowiązań umownych, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie,
- opłatę za badanie zdolności kredytowej, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie,
- opłatę za badanie wniosku o pożyczkę gotówkową oraz przetwarzanie wstępnych informacji dostarczonych przez konsumenta, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie,
- wstępną opłatę administracyjną, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie,

to jest koszty kredytu, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, w przypadku spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie, co może stanowić naruszenie art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie

konsumenckim (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1528 ze zm.), a tym samym godzić w zbiorowe interesy konsumentów,

2. art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegających na nakładaniu na konsumentów kary umownej za nieprzedstawienie umowy poręczenia w terminie 3 dni od daty podpisania umowy o kredyt konsumencki, co może być sprzeczne z naturą zabezpieczenia spłaty zobowiązania i w konsekwencji może naruszać dobre obyczaje, a tym samym godzić w zbiorowe interesy konsumentów.
3. art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegających na proponowaniu umów pożyczki na warunkach przewidujących obowiązek ustanowienia zabezpieczenia pożyczki w postaci umowy poręczenia w terminie 3 dni po zawarciu umowy, przy jednoczesnym braku uzależnienia wypłaty pożyczki bądź kontynuacji umowy od terminowego ustanowienia ww. zabezpieczenia, co skutkuje udzielaniem konsumentom pożyczek pomimo braku wymaganego przez samego przedsiębiorcę zabezpieczenia, co może utrudniać prawidłową ocenę przez konsumenta proponowanych warunków udzielenia pożyczki, a tym samym może prowadzić do zniekształcenia zachowania rynkowego przeciętnego konsumenta, co może z kolei stanowić nieuczciwe praktyki rynkowe w rozumieniu art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 3 ze zm.), a tym samym godzić w zbiorowe interesy konsumentów.
4. art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegających na ustalaniu w proponowanych umowach pożyczki harmonogramu spłat przewidującego znaczne wydłużenie okresu spłaty pożyczki poprzez ustalenie kwoty większości rat pożyczki na poziomie kilku groszy, co skutkuje nieuzasadnionym obciążaniem konsumentów dodatkowymi kosztami, które nie mogłyby być naliczone przy zastosowaniu powszechnie stosowanych metod ustalania wysokości i ilości rat spłaty pożyczek (w tym rat wyrównawczych), co może w konsekwencji utrudniać prawidłową ocenę przez konsumenta proponowanych warunków udzielenia pożyczki, a tym samym może prowadzić do zniekształcenia zachowania rynkowego przeciętnego konsumenta, co może stanowić nieuczciwe praktyki rynkowe w rozumieniu art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 3 ze zm.), a tym samym godzić w zbiorowe interesy konsumentów (*dowód: karty 1-9*).

Sprawa została przekazana przez Prezesa Urzędu Delegaturze Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Łodzi (*dowód: przekazanie sprawy z dnia 9 listopada 2017 r. – karta 15-16*).

Postanowieniem z dnia 13 listopada 2017 r. (*dowód: karta 12*), Prezes Urzędu postanowił o zaliczeniu w poczet dowodów we wszczętym wobec Spółki postępowaniu w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów o sygnaturze RŁO-610-5/17/MM odpowiedzi Spółki na wezwania Prezesa Urzędu, przekazane w toku postępowania wyjaśniającego.

Pismem z dnia 24 stycznia 2018 r. Spółka przedstawiła stanowisko w sprawie (*dowód: karty 561-584*). W tym samym piśmie Spółka oświadczyła, iż rozważa wprowadzenie zmian dotyczących harmonogramu spłaty kredytu.

Pismem z dnia 12 kwietnia 2018 r. Spółka przedstawiła propozycje co do zmiany praktyk i rekompensaty dla konsumentów (*dowód: karty 744-749*).

Pismem z dnia 31 sierpnia 2018 r. przedstawiono Przedsiębiorcy „Szczegółowe uzasadnienie zarzutów” oraz wyznaczono termin 14 dni na przesłanie Prezesowi Urzędu

ewentualnego stanowiska, co do poczynionych ustaleń faktycznych i ich oceny prawnej (*dowód: karty 840-855*). W odpowiedzi Spółka przedstawiła swoje stanowisko (*dowód: karty 856-870*).

Pismem z dnia 8 sierpnia 2019 r. Prezes Urzędu zawiadomił Spółkę o zakończeniu postępowania dowodowego, wyznaczając 14 dniowy termin na zapoznanie się z aktami niniejszej sprawy (*dowód: karty 1236-1237*).

Spółka w dniu 20 sierpnia 2019 r. zapoznała się z aktami sprawy (*dowód: karty 1238-1240*).

Spółka przekazując pismo z dnia 26 sierpnia 2019 r. skorzystała z prawa do końcowego wypowiedzenia się co do zebranych dowodów oraz przedstawionych zarzutów (*dowód: karty 1241-1253*).

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny

iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi (dalej jako „iCredit”, „Przedsiębiorca” lub „Spółka”) jest spółką prawa handlowego wpisaną do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego przez Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi pod numerem KRS 0000495693. Zgodnie z wpisem do rejestru przedsiębiorców KRS przedmiotem działalności Przedsiębiorcy są m.in. pozostałe formy udzielania kredytów (*dowód: karty 27-32*).

W chwili wszczęcia postępowania w sprawie podejrzenia stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów Spółka w ramach prowadzonej działalności gospodarczej oferowała konsumentom kredyty konsumenckie w wysokości od 400 do 5000 zł, które spłacane są w cotygodniowych - w przypadku umów pożyczki gotówkowej iCredit lub comiesięcznych ratach - w przypadku umów pożyczki gotówkowej iCredit – Emeryt (*dowód: pismo iCredit z dnia 2 lutego 2017 r., karta 20, formularz informacyjny dotyczący kredytu konsumenckiego, karty 190-207*). Obecnie Spółka oferuje 4 rodzaje pożyczek: kredyt konsumencki - pożyczka gotówkowa „iCredit” w wysokości od 400 zł do 5000 zł (*dowód: formularz informacyjny dotyczący kredytu konsumenckiego, karta 898*), kredyt konsumencki - pożyczka gotówkowa „iCredit Premium” w wysokości od 400 zł do 8000 zł (*dowód: formularz informacyjny dotyczący kredytu konsumenckiego, karta 902*), kredyt konsumencki - pożyczka gotówkowa „Emeryt” w wysokości od 400 zł do 3500 zł (*dowód: formularz informacyjny dotyczący kredytu konsumenckiego, karta 907*), kredyt konsumencki - pożyczka gotówkowa „Emeryt Premium” w wysokości od 400 zł do 5000 zł (*dowód: formularz informacyjny dotyczący kredytu konsumenckiego, karta 911*).

Przedsiębiorca rozpoczął prowadzenie działalności gospodarczej w 2014 r. Spółka prowadzi działalność w kilkunastu miastach w Polsce, m.in. w Łodzi, Bełchatowie, Kutnie, Krakowie, Katowicach, Opolu, Wrocławiu, Kielcach (*dowód: karty 17-18*).

Oferta Przedsiębiorcy prezentowana jest konsumentom głównie za pośrednictwem strony internetowej, serwisów społecznościowych, ogłoszeń w lokalnej prasie, ulotek, plakatów oraz za pośrednictwem przedstawicieli Spółki w Biurach Regionalnych (*dowód: karty 19-20*).

W trakcie postępowania wyjaśniającego przeanalizowano przekazane przez Spółkę informacje, wzorce umowne, cenniki i inne dokumenty.

Spółka we wzorach umów obowiązujących od dnia 1 grudnia 2016 r. „Umowie pożyczki gotówkowej – iCredit” lub „Umowie pożyczki gotówkowej – iCredit Emeryt”, w

chwili wszczęcia postępowania w sprawie podejrzenia stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, stosowała m.in. następujące postanowienia:

„Pożyczkobiorca ponosi opłatę w wysokości 1099 zł za rozpoznanie wniosku o udzielenie pożyczki gotówkowej oraz przetwarzanie wstępnych informacji dostarczonych przez Pożyczkobiorcę. Opłata ta jest należna w całości w dniu podpisania niniejszej Umowy, lecz dla ułatwienia Pożyczkobiorcy Strony ustalają, że jej płatność częściowa zostanie uwzględniona w każdej z rat wskazanych w art. 3(1), p.1. W przypadku wcześniejszej spłaty pożyczki, strony uzgadniają, że Pożyczkobiorca będzie zobowiązany do spłaty całości pozostałej kwoty w zakresie dotychczas nieuregulowanym.” (dowód: wzór umowy pożyczki gotówkowej – iCredit na pożyczkę w wysokości 4000 zł, art. 3 ust. 6C, karty 47-48)

„Pożyczkobiorca ponosi opłatę w wysokości 229 zł za dostarczenie do miejsca zamieszkania Pożyczkobiorcy Wniosku i jego odbiór przez Przedstawiciela. Strony ustalają, że opłata jest należna w całości w dniu podpisania niniejszej Umowy, lecz dla ułatwienia Pożyczkobiorcy Strony ustalają, że jej płatność częściowa zostanie uwzględniona w każdej z rat wskazanych w art. 3(1), p.1. W przypadku wcześniejszej spłaty pożyczki, strony uzgadniają, że Pożyczkobiorca będzie zobowiązany do spłaty całości pozostałej kwoty w zakresie dotychczas nieuregulowanym.” (dowód: wzór umowy pożyczki gotówkowej – iCredit na pożyczkę w wysokości 4000 zł, art. 3 ust. 6E, karta 48).

Spółka nadal stosuje postanowienia o treści tożsamej, jak powyższe, np.: *„Opłaty powyższe są należne w całości w dacie podpisania niniejszej Umowy, lecz dla ułatwienia Pożyczkobiorcy Strony ustalają, że jej płatność częściowa zostanie uwzględniona w każdej z rat wskazanych w art. 3(1), p.1. W przypadku wcześniejszej spłaty pożyczki, strony uzgadniają, że Pożyczkobiorca będzie zobowiązany do spłaty całości pozostałej kwoty w zakresie dotychczas nieuregulowanym.” (dowód: wzór umowy pożyczki pieniężnej obowiązujący od 1 października 2018 r., art. 6C, karta 915).*

Zgodnie z wyjaśnieniami Przedsiębiorcy, w przypadku wcześniejszej spłaty zaciągniętej u niego pożyczki całkowita wartość zobowiązania konsumenta z tytułu udzielonej pożyczki jest pomniejszona o następujące kwoty:

1. niewymagalne odsetki od daty wcześniejszej spłaty oraz
2. niezapłacone koszty od daty wcześniejszej spłaty, jeśli takie koszty są naliczane (opłata za zarządzanie i opłaty za odbiór rat pożyczki w miejscu zamieszkania pożyczkobiorcy należne za wizyty po dniu wcześniejszej spłaty – o ile opłaty te mają zastosowanie).

Natomiast w przypadku wcześniejszej spłaty pożyczki zaciągniętej u Przedsiębiorcy konsument ponosi następujące koszty, które zobowiązany jest ponieść w związku z umową o kredyt konsumencki:

1. niezapłacone części opłaty za doręczenie kwoty pożyczki do miejsca zamieszkania pożyczkobiorcy i jej przekazania przez przedstawiciela Spółki, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie;
2. niezapłacone części opłaty za doręczenie formularza wniosku pożyczkowego do miejsca zamieszkania konsumenta przez przedstawiciela Spółki i jego odebranie przez przedstawiciela Spółki, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie;
3. niezapłacone części kary umownej z tytułu naruszenia zobowiązań umownych, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie (iCredit aktualnie nakłada karę umową tylko w przypadku nieprzedłożenia w ciągu 3 dni od daty podpisania umowy pożyczki zabezpieczenia w przypadku umowy poręczenia);

4. niezapłacone części opłaty za badanie zdolności kredytowej, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie;
5. niezapłacone części opłaty za badanie wniosku o pożyczkę gotówkową oraz przetwarzanie wstępnych informacji dostarczonych przez konsumenta, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie;
6. niezapłacone części wstępnej opłaty administracyjnej, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie

(dowód: pismo iCredit z dnia 2 lutego 2017 r., karty 21-22).

Wszystkie wyżej wskazane koszty kredytu zostały wskazane przez iCredit w Formularzu Informacyjnym Dotyczącym Kredytu Konsumentckiego *(dowód: karty 194-195, 203-204)*. Wysokość kosztów za wskazane wyżej usługi, z wyjątkiem opłaty uiszczanej z tytułu kary umownej, była stała i wynosiła odpowiednio:

- Opłata za doręczenie formularza wniosku pożyczkowego do miejsca zamieszkania konsumenta przez przedstawiciela Spółki i jego odebranie przez przedstawiciela Spółki: (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) zł.

Opłata ta obejmuje spotkanie przedstawiciela Spółki z pożyczkobiorcą, podczas którego dokonuje się identyfikacji konsumenta, wypełnia wniosek o pożyczkę, który następnie jest przekazywany przez przedstawiciela iCredit do właściwego biura regionalnego. Przy ustalaniu wysokości opłaty Spółka uwzględniła (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) *(dowód: pismo iCredit z dnia 5 marca 2018 r., karta 698)*.

- Opłata za badanie wniosku o pożyczkę gotówkową oraz przetwarzanie wstępnych informacji dostarczonych przez konsumenta: (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) zł.

Opłata ta obejmuje wszystkie działania, które Spółka i odpowiedzialni za to jej pracownicy muszą wykonać w celu przetworzenia informacji dostarczonych przez potencjalnego klienta i zbadania jego wniosku o pożyczkę. (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) *(dowód: pismo iCredit z dnia 5 marca 2018 r., karty 698-699)*.

- Opłata za badanie zdolności kredytowej: (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) zł.

Opłata ta obejmowała (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA). Opłata ta przestała być naliczana konsumentom od dnia 5 grudnia 2017 r. *(dowód: pismo iCredit z dnia 5 marca 2018 r., karta 699)*.

- Opłata administracyjna: (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) zł.

Opłata ta obejmuje wszystkie działania, które Spółka i jej pracownicy zapewniają w zakresie przygotowania dokumentacji umowy pożyczkowej (przygotowania i wydrukowanie umowy pożyczkowej), utworzenie i skompletowanie akt dotyczących umowy oraz zarezerwowanie odpowiedniej kwoty pieniędzy, która ma zostać udzielona pożyczkobiorcy. Przy ustalaniu wysokości opłaty Spółka uwzględniła (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) *(dowód: pismo iCredit z dnia 5 marca 2018 r., karta 700)*.

- Opłata za doręczenie kwoty pożyczki do miejsca zamieszkania pożyczkobiorcy: (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) zł.

Opłata ta obejmuje działania wykonywane przez przedstawiciela Spółki, który ma obowiązek spotkania z klientem po podjęciu przez Spółkę decyzji o udzieleniu klientowi pożyczki i przekazania kwoty pożyczki klientowi. Określając wysokość opłaty za świadczenie tej usługi, Spółka wzięła pod uwagę (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) *(dowód: pismo iCredit z dnia 5 marca 2018 r., karta 700)*.

- Opłata za zarządzanie: (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) zł.

Opłata ta obejmuje wszystkie działania, które Spółka i odpowiedzialni za to pracownicy muszą wykonywać w celu codziennego monitorowania warunków spłaty pożyczki przez klienta w okresie obowiązywania umowy oraz działania operacyjne z tym związane (np. rozmowy telefoniczne z ponagleniami). Określając wysokość opłaty za zarządzanie Spółka uwzględniła m.in. (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) (*dowód: pismo iCredit z dnia 5 marca 2018 r., karty 700-701*).

- Opłata za odbiór rat pożyczki w miejscu zamieszkania: (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) zł.

Opłata ta obejmuje działania dotyczące inkasowania wymagalnej lub już objętej zwłoką raty spłaty pożyczki w miejscu wybranym przez klienta. Spotkanie odbywa się po uprzednim uzgodnieniu między przedstawicielem Spółki a klientem. (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) (*dowód: pismo iCredit z dnia 5 marca 2018 r., karta 701*).

W odpowiedzi na wezwanie Prezesa Urzędu z dnia 15 lutego 2018 r. do przekazania informacji, jakim kryterium kieruje się Przedsiębiorca nakładając poszczególne opłaty na konsumentów Spółka wskazała, że ustalając zasady odpłatności lub jej braku za usługi towarzyszące zawieraniu oraz realizacji umowy pożyczki, uwzględnia takie kryteria jak (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA). W konsekwencji, odpłatność za poszczególne opłaty za usługi towarzyszące zawieraniu lub realizacji umowy jest zróżnicowana w zależności od (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) (*dowód: pismo iCredit z dnia 5 marca 2018 r., karty 701-702*). Zdaniem iCredit, taki sposób ukształtowania umowy pożyczki nie wykracza poza granice swobody umów.

Zgodnie z formularzami informacyjnymi dotyczącymi kredytu konsumenckiego przekazany wraz z pismem z dnia 12 października 2018 r. (*dowód: karty 890-892*), a obowiązującymi od dnia 1 października 2018 r. (*dowód: karty 898-914*) Spółka pobiera obecnie, w zależności od rodzaju i wysokości pożyczki, następujące opłaty:

- Opłata wstępna: (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) zł

Opłata ta obejmuje (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) (*dowód: Warunki ogólne przyznawania pożyczek przez iCredit Sp. z o.o. – karta 927*).

- Opłata za analizę zdolności kredytowej: (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) zł

Opłata ta jest (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) (*dowód: Warunki ogólne przyznawania pożyczek przez iCredit Sp. z o.o. – karta 927*).

- Opłata za opcję przesunięcia daty płatności: (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) zł

Opłata ta jest należna za (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) (*dowód: Warunki ogólne przyznawania pożyczek przez iCredit Sp. z o.o. – karta 927*).

- Opłata za zarządzanie pożyczką: w zależności od rodzaju pożyczki (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) zł

Opłata ta jest (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) (*dowód: Warunki ogólne przyznawania pożyczek przez iCredit Sp. z o.o. – karta 927*).

- Opłata za ekspresowe rozpoznanie wniosku o przyznanie pożyczki: (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) zł

Oплата ta jest (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) (dowód: *Warunki ogólne przyznawania pożyczek przez iCredit Sp. z o.o. – karta 927*).

- Oplata za profesjonalne doradztwo w zakresie kredytowania i optymalizacji kosztów: (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) zł

Oplata ta jest (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) (dowód: *Warunki ogólne przyznawania pożyczek przez iCredit Sp. z o.o. – karta 927*).

Jak zostało już wskazane, odpłatność za poszczególne usługi towarzyszące zawieraniu lub realizacji umowy jest zróżnicowana w zależności od (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA). Informacja o stosowanych w danym przypadku umowach opłat zamieszczana jest w formularzach informacyjnych (dowód: *formularze informacyjne obowiązujące od 1 grudnia 2016 r., karty 194-195, 204; formularze informacyjne obowiązujące od 1 października 2018 r., karty 900, 904-905, 908 odwrót-909, 913*). I tak, np. przy pożyczce na kwotę (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) zł spłacanej przez (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) tygodnie, konsument zawsze był obciążany wstępną opłatą administracyjną (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA zł) oraz opłatą za zorganizowanie i rozpoznanie wniosku oraz przetwarzanie informacji (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA zł) (dowód: *formularz informacyjny dotyczący pożyczki iCredit obowiązujący od 1 grudnia 2016 r., karty 194-195*). Natomiast konsument, który obecnie wziąłby pożyczkę w wysokości (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) zł spłacaną przez (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) tygodnie, zostanie obciążony opłatą wstępną (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA zł), opłatą za analizę zdolności kredytowej (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA zł) oraz opłatą za ekspresowe rozpoznanie wniosku o przyznanie pożyczki (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA zł) (dowód: *formularz informacyjny dotyczący pożyczki gotówkowej iCredit Premium obowiązujący od 1 października 2018 r., karta 904*).

W piśmie z dnia 5 marca 2018 r. Przedsiębiorca wskazał, że od dnia rozpoczęcia prowadzenia działalności przez Spółkę do dnia 19 lutego 2018 r. liczba wszystkich udzielonych pożyczek wyniosła (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA), z czego (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) została spłacona przed terminem określonym w umowie (dowód: *karta 710*).

Ponadto, w chwili wszczęcia postępowania w sprawie podejrzenia stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów Spółka we wzorcach umów „Umowie pożyczki gotówkowej – iCredit” i „Umowie pożyczki gotówkowej – Credit Emeryt” stosowała następujące postanowienie:

„Pożyczkobiorca jest zobowiązany zapewnić w przeciagu 3 dni od daty podpisania niniejszej umowy Pożyczkodawcy zabezpieczenie opisane poniżej:

(1) Umowę poręczenia podpisaną przez poręczyciela, który spełnia wszystkie wskazane niżej wymogi:

- dysponuje zaświadczeniem od pracodawcy o wysokości swojego wynagrodzenia,
- kwota netto wynagrodzenia za pracę poręczyciela przekracza 2500 zł,
- świadczy pracę na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony; nie jest Pożyczkobiorcą ani Poręczycielem z tytułu innej umowy pożyczki zawartej z iCredit Sp. z o.o.,
- nie posiada żadnych niespłaconych należności, których data wymagalności powstała w okresie ostatnich trzech lat, ani zobowiązań wobec innych banków i innych instytucji pożyczkowych.

(2) Strony uzgadniają, że w przypadku naruszenia przez Pożyczkobiorcę obowiązku wynikającego z punktu (...), Pożyczkobiorca zobowiązany jest do zapłaty na rzecz Pożyczkodawcy kary umownej w kwocie (...). Strony ustalają, że kara umowna za naruszenie postanowień Umowy jest należna w całości po upływie terminu na zapewnienie zabezpieczenia w osobie poręczyciela. Pożyczkobiorca oświadcza, że na wypadek obciążenia go karą umowną, wnosi o rozłożenie płatności kary na raty płatne wraz z ratami pożyczki (...)"

(dowód: karty 48, 52 odwrót, 54 odwrót, 56 odwrót, 58 odwrót, 60 odwrót, 62 odwrót, 64 odwrót, 66 odwrót, 68 odwrót, 70, 74 odwrót, 76 odwrót, 78 odwrót, 80 odwrót, 82 odwrót, 84 odwrót, 86 odwrót, 88 odwrót, 90 odwrót, 92 odwrót, 94 odwrót, 96 odwrót, 98 odwrót, 100 odwrót, 102 odwrót, 104 odwrót, 106 odwrót, 108 odwrót, 110 odwrót, 112 odwrót, 114 odwrót, 116 odwrót, 119, 123, 127, 131, 135, 139, 143, 146 odwrót, 148 odwrót, 150 odwrót, 152 odwrót, 155 odwrót, 157 odwrót, 160 odwrót, 163 odwrót, 166 odwrót, 169 odwrót, 172 odwrót, 176, 180).

Zgodnie z wyjaśnieniami zawartymi w piśmie z dnia 12 kwietnia 2017 r. Spółka wskazała, że w ramach świadczonych w tym czasie usług, zawsze wymaga ona od kredytobiorców zabezpieczenia w formie umowy poręczenia. W tym samym piśmie Spółka poinformowała, iż od początku prowadzenia działalności jako pożyczkodawca do marca 2017 r., zawarła ona (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) umów ze wskazaną wyżej klauzulą, z czego w (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) przypadkach została nałożona kara umowna za brak poręczenia (dowód: karta 517). Natomiast zgodnie z informacjami przekazanymi w piśmie z dnia 5 marca 2018 r. w okresie od 10 marca 2016 r., tj. od dnia, kiedy zabezpieczenie w postaci poręczenia zostało wprowadzone do umów pożyczki, do dnia 19 lutego 2018 r. liczba zawartych umów wynosiła (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA), natomiast liczba nałożonych kar umownych nałożonych w wyniku naruszenia umownego obowiązku zapewnienia poręczyciela wynosiła (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) (dowód: karta 711).

Z ustaleń Prezesa Urzędu wynika, że w zależności od (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA), wysokość kary umownej wynosiła od (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) % do (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) % wysokości kwoty kredytu (dowód: formularz informacyjny dotyczący kredytu konsumenckiego iCredit, karta 196, formularz informacyjny dotyczący kredytu konsumenckiego Emeryt, karta 205). W poniższych tabelach zostały wskazane: kwota kredytu, okres spłaty, całkowita kwota do zapłaty, pozaodsetkowe koszty kredytu, wysokość kary umownej oraz suma pozaodsetkowych kosztów kredytu i kary umownej. Kolorem żółtym zaznaczono te warianty umowy pożyczki, w których nałożenie kary umownej skutkowało przekroczeniem kosztów kredytu ponad samą kwotę kredytu.

Pożyczka gotówkowa iCredit:

Kwota kredytu	Okres spłaty	Całkowita kwota do zapłaty wg iCredit	Pozaodsetkowe koszty kredytu wg iCredit	Kara umowna	Pozaodsetkowe koszty kredytu wg iCredit + kara umowna
TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA	TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA	TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA	TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA	TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA	TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA

[illegible]

(opracowano na podstawie informacji zawartych w Formularzu informacyjnym dotyczącym kredytu konsumenckiego – pożyczki gotówkowej iCredit – dowód: karty 190-198)

Pożyczka gotówkowa Emeryt:

[illegible]

W piśmie z dnia 27 sierpnia 2018 r. Spółka wskazała, że wysokość kar umownych nie zależy wyłącznie od (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA), ale również od (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA), o ile miały one miejsce.

Niemniej w formularzach informacyjnych dotyczących pożyczki gotówkowej wysokość kar umownych jest ustalona (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) (dowód: karta 900 odwrót, 905, 909, 913 odwrót).

Jak było wcześniej wskazane, Spółka oferowała konsumentom dwa rodzaje umów pożyczki gotówkowej: iCredit i Emeryt. Pożyczki gotówkowe iCredit są spłacane w cotygodniowych ratach, natomiast pożyczki gotówkowe Emeryt – w comiesięcznych. Kwota pożyczki mogła wynosić od 400 zł do 5000 zł.

Splata pożyczki gotówkowej iCredit mogła być podzielona na 63, 107, 133 lub 169 tygodni. Natomiast splata pożyczki gotówkowej Emeryt może być podzielona na 15, 28 lub 44 miesiące. Poniżej znajdują się fragmenty formularzy informacyjnych Spółki, które pokazują okres spłaty i wysokość rat dla poszczególnych pożyczek.

Fragment formularza informacyjnego dotyczącego pożyczki gotówkowej iCredit.

(TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA)

(dowód: karta 191)

Fragment formularza informacyjnego dotyczącego pożyczki gotówkowej Emeryt.

(TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA)

(dowód: karta 200)

Z danych widocznych w tabeli widać, że pierwszych kilka, kilkanaście lub kilkadziesiąt rat jest równych, następnie jedna rata jest o kilka złotych niższa od poprzednich, a ostatnie kilkanaście, kilkadziesiąt lub kilkaset rat wynosi od 0,04 zł do 0,09 zł w zależności od pożyczki. Jak można zauważyć suma ostatnich kilkugroszowych rat i ostatniej raty, która przed nimi nastąpiła wynosi w przybliżeniu tyle, co wysokość wcześniejszych pojedynczych rat. Wynika z tego, że ostatnia rata została podzielona na jedną większą i wiele kilkugroszowych. Pokazuje to poniższa tabela z przykładowymi pożyczkami (dla zobrazowania sytuacji raty w wyższej wysokości, spłacane w pierwszej kolejności, zostały nazwane w poniższym zestawieniu „Raty I”, kolejna rata to „Rata II”, a raty kilkugroszowe to „Raty III”):

Kwota kredytu / okres spłaty	Raty I	Rata II	Raty III	Suma raty II i rat III
TAJEMNICA PRZEDSIĘBIOR STWA	TAJEMNICA PRZEDSIĘBIOR STWA	TAJEMNICA PRZEDSIĘBIOR STWA	TAJEMNICA PRZEDSIĘBIOR STWA	TAJEMNICA PRZEDSIĘBIOR STWA

--	--	--	--	--

Z dniem 1 października 2018 r. Spółka zmieniła model ustalania harmonogramu spłaty pożyczki. Obecnie Spółka oferuje 4 rodzaje pożyczek: kredyt konsumencki - pożyczka gotówkowa „iCredit” w wysokości od 400 zł do 5000 zł (*dowód: formularz informacyjny dotyczący kredytu konsumenckiego, karta 898*), kredyt konsumencki - pożyczka gotówkowa „iCredit Premium” w wysokości od 400 zł do 8000 zł (*dowód: formularz informacyjny dotyczący kredytu konsumenckiego, karta 902*), kredyt konsumencki - pożyczka gotówkowa „Emeryt” w wysokości od 400 zł do 3500 zł (*dowód: formularz informacyjny dotyczący kredytu konsumenckiego, karta 907*), kredyt konsumencki - pożyczka gotówkowa „Emeryt Premium” w wysokości od 400 zł do 5000 zł (*dowód: formularz informacyjny dotyczący kredytu konsumenckiego, karta 911*). Są one spłacane w cotygodniowych (pożyczki „iCredit” i „iCredit Premium”) lub comiesięcznych (pożyczki „Emeryt” i „Emeryt Premium”) ratach, które zawsze są równej wysokości.

Następnie, w piśmie z dnia 12 października 2018 r. Spółka wskazała, że warunki zawarte w umowach pożyczek podpisanych przed 1 października 2018 r. uległy zmianie w zakresie okresu spłaty oraz wysokości rat. Okresy spłat zostały skrócone, a raty zostały ustalone w równej wysokości przez cały okres spłaty. W wyniku tych zmian wysokość pozaodsetkowych kosztów pożyczki w każdej z umów została zmniejszona, co wpłynęło na wysokość kwoty pozostałej do zapłaty przez konsumenta. Spółka postanowiła o poinformowaniu klientów o zmianach w umowach pożyczek oraz o podpisaniu z nimi stosownych aneksów (*dowód: karty 890-891*). Jako dowód Spółka załączyła kopie kilku zawartych aneksów (*dowód: karty 938-939, 1039-1040*).

W piśmie z dnia 25 stycznia 2019 r. Spółka przekazała Prezesowi Urzędu informacje dotyczące dostosowywania warunków korzystania z pożyczek w zakresie okresu spłaty w odniesieniu do klientów, którzy zawarli umowę do dnia 1 października 2018 r. I tak, na dzień 1 października 2018 r. łączna liczba aktywnych umów wynosiła (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA). Informacja o możliwości obniżenia kosztów pożyczki została skierowana do (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) klientów za pomocą wiadomości sms. Spółka do części klientów próbowała dotrzeć również poprzez przedstawicieli struktury sprzedaży. Przedsiębiorca nie był w stanie wysłać do wszystkich klientów wiadomości sms, ponieważ spośród (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) numerów klientów, którzy zawarli umowy do dnia 1 października 2018 r., (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) było nieaktywnych. W wyniku podjętych przez Spółkę działań liczba umów pożyczek zawartych przed 1 października 2018 r., w których warunki spłaty pozostają odmienne od aktualnie obowiązujących w Spółce, została zredukowana do (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA). Łączna wysokość zwróconych na rzecz klientów kwot wyniosła (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA). (*dowód: karty 1044-1046, 1047-1049*).

Spółka kontynuowała swoje działania i w piśmie z dnia 1 marca 2019 r. wskazała, że liczba pożyczek zawartych przed 1 października 2018 r., w których obowiązywały niekorzystne warunki dotyczące okresu spłaty pożyczki, została zredukowana do (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) (*dowód: karty 1057-1059*), a na dzień 8 kwietnia 2019 r. liczba ta wynosiła (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA), co skutkowało umorzeniem spłat pożyczek w łącznej kwocie (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) zł (*dowód: pismo iCredit z dnia 11 kwietnia 2019 r., karta 1218*). Na dzień 26 lipca 2019 r. liczba umów zawartych przed 1 października 2018 r., w których obowiązywały warunki spłaty przewidujące wydłużony okres spłaty, została zredukowana do (TAJEMNICA

PRZEDSIĘBIORSTWA), a kwota kosztów, które zostały umorzone wyniosła (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) zł (*dowód: pismo iCredit z dnia 29 lipca 2019 r., karta 1233*). Na dzień 22 sierpnia 2019 r. liczba umów zawartych przed 1 października 2018 r., w których obowiązywały warunki spłaty przewidujące wydłużony okres spłaty, została zredukowana do (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA), a kwota kosztów, które zostały umorzone wyniosła (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) zł (*dowód: pismo iCredit z dnia 26 sierpnia 2019 r., karta 1249*).

W piśmie z dnia 27 sierpnia 2018 r. Spółka wskazała, że przekazane pismem z dnia 2 lutego 2017 r. wzorce umów, w których znajdują się postanowienia dotyczące wskazanych w niniejszej decyzji praktyk, były stosowane od 1 grudnia 2016 r. do 4 grudnia 2017 r. (*dowód: karta 763*).

Wraz z pismem z dnia 27 sierpnia 2018 r. Spółka przekazała nowe wzorce umów. I tak, przekazane formularze informacyjne są stosowane od dnia 11 marca 2018 r. Aktualny wzór umowy pożyczki obowiązuje od 5 kwietnia 2018 r. W dniu 8 sierpnia 2018 r. został on zmodyfikowany w zakresie dotyczącym ochrony danych osobowych. Wzór umowy w postaci Warunków ogólnych obowiązuje od dnia 5 kwietnia 2018 r.

W odpowiedzi na Szczegółowe Uzasadnienie Zarzutów z dnia 31 sierpnia 2018 r. Spółka ponownie przedstawiła swoje stanowisko w sprawie oraz poinformowała o zmianie praktyki wskazanej w pkt II niniejszej decyzji. W związku z tym Prezes Urzędu wezwał Spółkę do przekazania aktualnych wzorców umów. Przedsiębiorca przekazał m.in. nowe wzory formularzy informacyjnych dotyczących kredytu konsumenckiego, wzór umowy pożyczki oraz nowy wzór załącznika do umowy pożyczki w postaci Warunków ogólnych, wszystkie stosowane od 1 października 2018 r.

Stanowisko Spółki

Przedsiębiorca w odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania w sprawie podejrzenia stosowania przez iCredit praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w piśmie z dnia 24 stycznia 2018 r. przedstawił stanowisko w sprawie (*dowód: karty 561 – 584*).

Odnosnie do zarzutu opisanego w pkt I.1. sentencji niniejszej decyzji Spółka nie zgodziła się z opinią Prezesa Urzędu, że nieobniżanie całkowitego kosztu kredytu konsumenckiego – o koszty kredytu, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, w przypadku spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie – może stanowić naruszenie art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2019 r. poz. 1083, dalej: „ustawa o kredycie konsumenckim” lub „ukk”). W ocenie iCredit, opłaty wskazane w pierwszym zarzucie oraz kara umowna nie odnoszą się do okresu, o który umowa została skrócona, a dotyczą one okresu przed zawarciem umowy pożyczki i okresu bezpośrednio po jej podpisaniu. Z kolei obowiązek zapłaty kary umownej ma miejsce po upływie 3 dni od podpisania umowy pożyczki.

W ocenie Spółki Prezes UOKiK zastosował wykładnię niezgodną z literalnym brzmieniem art. 49 ust. 1 ukk. Spółka podkreśliła przy tym, że w powołanym w uzasadnieniu postanowieniu o wszczęciu postępowania w sprawie podejrzenia stosowania przez iCredit praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów stanowisku Rzecznika Finansowego i

Prezesa UOKiK w sprawie interpretacji art. 49 ukk¹ było wskazane, że ani Rzecznik Finansowy ani Prezes UOKiK nie posiada kompetencji do wiążącej wykładni przepisów prawa powszechnie obowiązującego, a prezentowane stanowisko należy odczytywać jako wskazówkę interpretacyjną dla uczestników rynku finansowego.

Ponadto Spółka odwołała się do stanowiska doktryny, stanowiska Związku Banków Polskich (Rekomendacja Komitetu ds. Kredytu Konsumentckiego i Rady Prawa Bankowego z dnia 9 sierpnia 2011 r.), stanowiska Konferencji Przedsiębiorców Finansowych, zgodnie z którymi art. 49 ukk odnosi się do tych kosztów, których wysokość lub powstanie zależy od okresu kredytowania, nie dotyczy natomiast tych kosztów, które są związane z przygotowaniem, zawarciem lub uruchomieniem kredytu.

Odnosnie do zarzutu opisanego w pkt I.2. sentencji niniejszej decyzji Spółka twierdzi, że Prezes Urzędu nieprawidłowo uznał, że kara umowna jest w rzeczywistości opłatą, o której mowa w art. 5 pkt 6 ukk. Przedsiębiorca oświadczył, że postanowienie przewidujące możliwość nałożenia kary umownej jest klauzulą umowną o charakterze represyjnym i stymulacyjnym, która została zawarta w oparciu o zasadę swobody umów.

Zdaniem Spółki funkcję zabezpieczenia spłaty zobowiązań wynikających z umowy pożyczki spełnia umowa poręczenia, a nie kara umowna, która z kolei jest sankcją za niewypełnienie obowiązku zapewnienia przez konsumenta poręczenia. Przedsiębiorca podkreśla, że wymóg zapewnienia poręczyciela, jak i kara umowna przewidziane w stosowanych przez iCredit umowach pożyczek konsumenckich, są dopuszczalne i zgodne z obowiązującym stanem prawnym, a zarzuty Prezesa Urzędu, będąc oparte na niewłaściwym powiązaniu kary umownej i funkcji zabezpieczenia spłaty pożyczki, są nieuzasadnione. Spółka oświadczyła, że konsumenci są należycie poinformowani o wszystkich warunkach otrzymania pożyczki, w tym o konieczności zapewnienia poręczenia. Informacje te są przekazywane ustnie i pisemnie zarówno przed podpisaniem umowy pożyczki, jak i w treści umowy.

Spółka poinformowała także w piśmie z dnia 24 stycznia 2018 r., że podawała w umowach pożyczek informacje o całkowitej kwocie pożyczki i karach umownych (wyrażonych kwotowo) i rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania pożyczki obliczonej z karą umową i bez kary umownej (*dowód: karta 579*).

Odnosnie zarzutu opisanego w pkt I.3. sentencji decyzji Spółka wskazała, że w niniejszej sprawie nie ma zastosowania art. 75 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2018 poz. 2187 ze zm., dalej: „Prawo bankowe”) ponieważ iCredit nie jest ani bankiem, ani instytucją ustawowo upoważnioną do udzielania kredytów. Przedsiębiorca uważa, że nie jest zobowiązany, w przypadku niedotrzymania przez konsumenta warunków udzielenia pożyczki, do wypowiedzenia umowy pożyczki lub obniżenia kwoty przyznanej konsumentowi pożyczki.

Odnosnie do zarzutu opisanego w pkt II sentencji niniejszej decyzji Spółka stwierdziła, że zdecydowała się na długie okresy spłaty kredytów konsumpcyjnych, ponieważ taki model spłaty jest dość popularny w Polsce, a nie dlatego by zwiększyć pozaodsetkowe koszty pożyczki. W opinii iCredit konsument był świadomy kwoty głównej pożyczki, jaką otrzymuje, oraz całkowitej kwoty, którą będzie musiał zapłacić. Nie można zatem uznać, że został wprowadzony w błąd w wyniku przedstawionego mu harmonogramu spłaty kredytu

¹ Stanowisko Rzecznika Finansowego i Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w sprawie interpretacji art. 49 ustawy o kredycie konsumenckim z dnia 16 maja 2016 r., https://rf.gov.pl/pdf/Stowisko_UOKiK_RzF_1605016.pdf.

konsumenckiego. Niemniej jednak Spółka przedstawiła propozycję zmiany harmonogramów spłat poprzez zmniejszenie liczby rat.

Ponadto w piśmie z dnia 24 stycznia 2018 r. Spółka wskazała, że wymóg zapewnienia poręczyciela jest uzasadniony ekonomicznie, ponieważ klienci iCredit mają gorszą historię kredytową aniżeli klienci np. banków, a ryzyko dotyczące spłaty przez nich pożyczki jest wyższe. Spółka stwierdziła, że brak jest podstaw prawnych, które obligowałyby ją do odmowy udzielenia pożyczki tzw. ryzykownym klientom. Odmowa udzielania pożyczek wszystkim ryzykownym klientom miałaby negatywne konsekwencje społeczne powodując zwiększenie poziomu przestępczości oraz kierując osoby potrzebujące środków finansowych do podmiotów działających w szarej strefie, trudniących się lichwą (*dowód: karty 571-572*).

Na prośbę Spółki w dniu 12 marca 2018 r. odbyło się spotkanie przedstawicieli Spółki wraz z pracownikami Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Łodzi, w siedzibie ww. Delegatury, na którym przedstawione było stanowisko Prezesa Urzędu odnośnie do kwestionowanych praktyk. W trakcie spotkania Spółka wykazała chęć złożenia wniosku o wydanie decyzji zobowiązaniowej.

W piśmie z dnia 12 kwietnia 2018 r. (*dowód: karty 744 – 749*) iCredit przedstawiła następujące propozycje co do zmiany praktyk i rekompensaty dla konsumentów:

1. Propozycje dotyczące wymogów dla poręczyciela:

- a. zróżnicowanie wymogu określonej wysokości wynagrodzenia netto wymaganego dla poręczyciela,
- b. akceptowanie wszystkich rodzajów umów o pracę z wyjątkiem umowy o pracę na okres próbny,
- c. akceptowanie osób świadczących pracę na podstawie umów cywilnoprawnych,
- d. złagodzenie wymogów dotyczących braku zobowiązań poręczyciela poprzez ograniczenie ich tylko do braku zobowiązań wobec banków i instytucji pożyczkowych,
- e. możliwość wywiązania się ze spełnienia umownego obowiązku zapewnienia poręczyciela na dowolnym etapie okresu obowiązywania umowy pożyczki w ten sposób, że gdy konsument przedstawi poręczenie w ciągu 3 dni, to nie ma kary umownej, a gdy przedstawi poręczenie po ww. terminie, to kara umowna jest nakładana, ale będzie liczona tylko za okres do przedstawienia poręczenia.

Co ważne, Przedsiębiorca nadal stoi na stanowisku, że ma prawo do pobierania kary umownej za nieprzedstawienie umowy poręczenia oraz, że nie stanowi ona opłaty pobieranej za zwiększone ryzyko udzielenia pożyczki. Spółka dokonała zmiany postanowień umowy w zakresie wskazanym powyżej. Nowe warunki umów obowiązują od dnia 5 kwietnia 2018 r.

2. Propozycje dotyczące okresu spłat pożyczki oraz liczby rat:

- a. niskie kwotowo raty zostaną usunięte,
- b. liczba rat zostanie zmniejszona,
- c. płatność ostatniej raty zostanie odroczone o 1,5 roku w stosunku do poprzedniej raty.

3. Propozycje dotyczące kompensaty dla konsumentów:

- a. Spółka zaproponowała rekompensatę dla klientów, którzy są stroną aktywnej umowy pożyczki zawartej z iCredit po 10 marca 2016 r. (tj. dniu od którego rozpoczęto stosowanie umów pożyczek z długim terminem płatności). Rekompensata miałaby

polegać na obniżeniu kosztów pożyczki poprzez (i) zwolnienie z obowiązku zapłaty kwoty odsetek ujętych w ratach pożyczki wymagalnych po dacie złożenia przez klienta wniosku o obniżenie kosztów, (ii) zwolnienie z obowiązku zapłaty kwoty opłaty za zarządzanie oraz opłaty za świadczenie usługi odbioru rat pożyczki w miejscu wskazanym przez Pożyczkodawcę ujętych w ratach wymagalnych po dacie złożenia przez klienta wniosku o obniżenie kosztów,

- b. publikacja przez 1 miesiąc informacji o możliwości uzyskania ww. rekompensaty na stronie internetowej Spółki oraz przekazanie informacji uprawnionym konsumentom za pośrednictwem konsultantów,
- c. zwolnienie z odsetek oraz opłat w ww. zakresie oraz ponowne przeliczenie kosztów pożyczki nastąpiłoby w terminie 1 tygodnia począwszy od dnia złożenia wniosku.

Przedsiębiorca we wskazanym wyżej piśmie z dnia 12 kwietnia 2018 r. podtrzymał swoje stanowisko odnośnie do różnicowania odpłatności za poszczególne usługi towarzyszące zawieraniu lub realizacji umowy w zależności od (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA). W ocenie Spółki taki sposób ukształtowania umowy pożyczki nie wykracza poza granice swobody umów. Niemniej jednak Spółka zdecydowała, że zmieni zasady obciążania opłatami związanymi z usługami świadczonymi w związku z udzielaniem pożyczek. W konsekwencji tej zmiany, opłaty za usługi świadczone wszystkim klientom w związku z udzielonymi umowami pożyczek będą (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA).

Odpowiedź Spółki na Szczegółowe Uzasadnienie Zarzutów

W odpowiedzi na Szczegółowe Uzasadnienie Zarzutów z dnia 31 sierpnia 2018 r. Spółka ponownie przedstawiła swoje stanowisko w sprawie oraz poinformowała o zaniechaniu praktyki wskazanej w pkt II niniejszej decyzji.

Spółka zdecydowała o zmianie produktu poprzez redukcję okresu spłaty oraz zmianę wysokości rat począwszy od 1 października 2018 r. Przedsiębiorca oświadczył, że wysokość wszystkich rat płatnych przez klientów będzie równa oraz, że klienci, którzy zawarli umowę do dnia 1 października 2018 r. również będą mogli korzystać z nowych produktów ze zredukowanymi okresami spłaty i równych rat.

Ponadto Spółka podtrzymała swoje stanowisko odnośnie zarzutu wskazanego w pkt I.1 sentencji decyzji. W ocenie iCredit postawienie zarzutu naruszenia prawa w sytuacji, gdy podmiot działa zgodnie z literalnym brzmieniem obowiązujących przepisów prawa byłoby niezgodne z Konstytucją.

Spółka podtrzymała również swoje stanowisko oraz podnoszone wcześniej argumenty dotyczące praktyk opisanych w pkt I.2 i I.3 sentencji Decyzji. Zdaniem iCredit elementy opisane w tych zarzutach nie powinny być traktowane jako odrębne działania rynkowe, jest to bowiem jedna i ta sama praktyka oparta na tym samym zapisie umowy pożyczki. W ocenie Spółki podwójna kwalifikacja tego samego czynu/zachowania jako dwa odrębne zachowania i ewentualne wprowadzenie podwójnych sankcji może naruszać zasadę zakazu podwójnego karania za ten sam czyn.

Przedsiębiorca przedstawił również argumenty, które jego zdaniem dowodzą otrzymania przez konsumenta pełnej informacji dotyczącej kosztów kredytu, wliczając kwotę kary umownej:

- W dokumentacji składającej się na umowę pożyczki wskazane są w sposób wyraźny informacje o wysokości kary umownej, o wysokości kwoty, o jaką wzrosną raty

pożyczki, jak i wysokości rat z uwzględnieniem kary w przypadku obciążenia konsumenta karą umowną.

- Formularze informacyjne zawierają precyzyjną i jasną informację na temat okoliczności obciążenia konsumenta karą umowną oraz informację o wysokości kary, zawierają również informacje na temat wymogów, jakie poręczyciel powinien spełnić. Ponadto konsument miał możliwość i czas by zapoznać się z warunkami umowy jeszcze przed jej zawarciem, ponieważ czas obowiązywania formularza informacyjnego w Spółce wynosi 3 dni.
- Zgodnie z art. 25 ust. 1 ukk, kredytodawca lub pośrednik kredytowy przy ustalaniu rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania uwzględnia całkowity koszt kredytu ponoszony przez konsumenta, z wyłączeniem opłat z tytułu niewykonania swoich zobowiązań wynikających z umowy o kredyt. Dlatego też podawane przez Spółkę RRSO nieuwzględniające kary umownej, jest określone prawidłowo.
- Ponadto konsument, zgodnie z art. 53 ust. 1 ukk, jest uprawniony do odstąpienia od umowy w terminie 14 dni od dnia jej zawarcia, bez konsekwencji ponoszenia z tego tytułu żadnych kosztów, poza odsetkami naliczonymi za czas faktycznego korzystania z kapitału. Pożyczkobiorca otrzymuje też od Spółki formularz odstąpienia od umowy.
- W wyniku zmiany treści umowy pożyczki dokonanej w dniu 5 kwietnia 2018 r. konsument ma możliwość wypełnienia obowiązku przedłożenia umowy poręczenia w całym okresie trwania umowy pożyczki.
- Spółka nie zgadza się ze wzorcem przeciętnego konsumenta przedstawionym przez Prezesa Urzędu w Szczegółowym Uzasadnieniu Zarzutów. Zdaniem iCredit Prezes UOKiK zbyt nisko ocenił przeciętnego konsumenta i jego zdolność do podejmowania samodzielnych decyzji opartych na stosownej informacji.

W podsumowaniu Spółka przedstawiła ponownie swoje stanowisko dotyczące okoliczności istotnych dla oceny działań Spółki, podnosząc, że:

- a. iCredit zdecydowała o zaprzestaniu praktyki opisanej w pkt II sentencji Decyzji z dniem 1 października 2018 r.
- b. Spółka z dniem 5 kwietnia 2018 r. zmieniła wymogi dla poręczycieli.
- c. Działania podjęte przez Spółkę odnośnie obowiązku zapewnienia umowy poręczenia dowodzą, że wymóg ustanowienia poręczyciela oraz kara umowna za niewykonanie tego obowiązku nie zostały wprowadzone przez iCredit z zamiarem podwyższenia kwoty pozaodsetkowych kosztów pożyczek konsumenckich.
- d. Wszystkie wymogi oraz konsekwencje związane z karą umowną są jasno sprecyzowane w dokumentach podpisywanych przez konsumenta.
- e. Spółka nie zgadza się, że jej działania obejmują stosunkowo duży zasięg terytorialny, ponieważ liczba klientów iCredit stanowi niewielką część populacji kraju, a liczba miast, w których operuje Spółka nie jest znaczna.
- f. iCredit nie wykorzystuje reklam telewizyjnych ani radiowych, a zatem należy uznać, że jej oferta nie jest skierowana do członków określonej grupy społecznej, ale do indywidualnych konsumentów.
- g. Na Spółkę nie zostały dotychczas nałożone żadne sankcje dotyczące prowadzonej działalności.

- h. iCredit współdziałała w dobrej wierze z Prezesem UOKiK w trakcie trwania całego postępowania.

W ocenie Przedsiębiorcy wszystkie powyższe okoliczności są okolicznościami łagodzącymi w niniejszej sprawie.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje.

Interes publiczny

Stosownie do art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2017 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 369 ze zm., dalej „ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów” lub „uokik”), ochrona interesów przedsiębiorców i konsumentów podejmowana jest w ramach działań Prezesa Urzędu w interesie publicznym. Ingerencja Prezesa Urzędu ma na celu ochronę interesów zbiorowości, a nie wprost poszczególnych, indywidualnych uczestników rynku. Naruszenie interesu publicznego stanowi bezwzględny warunek uznania kompetencji Prezesa Urzędu do rozstrzygnięcia określonej sprawy. Interes publiczny zostaje naruszony wówczas, gdy działania przedsiębiorcy godzą w interesy ogólnospołeczne i dotyczą szerokiego kręgu uczestników rynku, zaburzając jego prawidłowe funkcjonowanie.

W ocenie Prezesa Urzędu, rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny. Wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy byli, są lub mogą stać się klientami Przedsiębiorcy. Działania Przedsiębiorcy nie dotyczą więc interesów poszczególnych osób, których sprawy miałyby charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, ale szerszego kręgu konsumentów, kontrahentów Przedsiębiorcy, których sytuacja jest identyczna. Naruszenie interesu publicznoprawnego przejawia się tym samym w naruszeniu zbiorowego interesu konsumentów. W niniejszej sprawie istnieje więc możliwość poddania zachowania Przedsiębiorcy dalszej ocenie pod kątem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Naruszenie art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

Zgodnie z art. 24 ust. 1 uokik, zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Natomiast art. 24 ust. 2 uokik stanowi, że przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami zachowanie przedsiębiorcy. Na gruncie niniejszej sprawy zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed wymierzonymi w nie naruszeniami, polegającymi na sprzecznych z prawem działaniach przedsiębiorcy.

W związku z powyższym, dla uznania zachowania przedsiębiorcy za niezgodne z zawartym w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów zakazem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów należy wykazać, że spełnione zostały kumulatywnie trzy następujące przesłanki:

- oceniane zachowanie musi być podejmowane przez podmiot będący przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
- zachowanie przedsiębiorcy jest sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami,
- zachowanie to godzi w zbiorowe interesy konsumentów.

Status przedsiębiorcy

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów zawiera legalną definicję przedsiębiorcy. Zgodnie z obowiązującym w dniu wszczęcia niniejszego postępowania art. 4 pkt 1 uokik pod pojęciem tym należy rozumieć przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2017 r. poz. 2168, 2290 i 2486 oraz z 2018 r. poz. 107 i 398, dalej również: „usdg”), a także: a) osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, b) osobę fizyczną wykonującą zawód we własnym imieniu i na własny rachunek lub prowadzącą działalność w ramach wykonywania takiego zawodu, d) związek przedsiębiorców w rozumieniu pkt 2, z wyłączeniem przepisów dotyczących koncentracji [trzeci człon definicji przedsiębiorcy zawartej w art. 4 pkt 1 lit. c) znajduje zastosowanie wyłącznie w postępowaniach w sprawach koncentracji]. Natomiast w myśl art. 4 ust. 1 usdg przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Działalnością gospodarczą w rozumieniu usdg jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły (art. 2 usdg).

Z dniem 30 kwietnia 2018 r. weszły w życie przepisy ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców. Zgodnie z art. 192 przepisów wprowadzających ustawę - Prawo przedsiębiorców oraz inne ustawy dotyczące działalności gospodarczej z dnia 6 marca 2018 r. (Dz. U. z 2018 r. poz. 650), straciła moc ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej. Natomiast stosownie do art. 196 ust. 1 tych przepisów, do postępowań w sprawach przedsiębiorców wszczętych na podstawie przepisów dotychczasowych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy - Prawo przedsiębiorców (Dz. U. 2018 r. poz. 646), stosuje się przepisy dotychczasowe. Niniejsze postępowanie zostało wszczęte 3 lipca 2017 r., a więc jeszcze przed wejściem w życie przepisów ustawy - Prawo przedsiębiorców, zatem zgodnie z art. 196 ust. 1 ww. przepisów wprowadzających ustawę - Prawo przedsiębiorców oraz inne ustawy dotyczące działalności gospodarczej, zastosowanie nadal mają przepisy usdg.

iCredit Sp. z o.o. jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Jest bowiem przedsiębiorcą wpisanym do Krajowego Rejestru Sądowego przez Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi, XX Wydział Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000495693, prowadzącym we własnym imieniu działalność gospodarczą, polegającą na udzielaniu kredytów. Tym samym, Spółka przy wykonywaniu działalności gospodarczej podlega rygorom określonym w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów i jej działania mogą podlegać ocenie w aspekcie naruszenia zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Sprzeczność z prawem lub dobrymi obyczajami

Kolejną przesłanką, która musi być spełniona, aby było możliwe stwierdzenie naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jest bezprawność działania przedsiębiorcy rozumiana jako sprzeczność działania z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa lub sprzeczność z dobrymi obyczajami. Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Art. 24 ust. 2 ww. ustawy przez praktykę

naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie godzące w nie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami zachowanie przedsiębiorcy, w szczególności: naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji; nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji; proponowanie konsumentom nabycia usług finansowych, które nie odpowiadają potrzebom tych konsumentów ustalonym z uwzględnieniem dostępnych przedsiębiorcy informacji w zakresie cech tych konsumentów lub proponowanie nabycia tych usług w sposób nieadekwatny do ich charakteru. Zgodnie z art. 24 ust. 3 ww. ustawy nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów.

Jako „sprzeczne z prawem” należy kwalifikować zachowania sprzeczne z nakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych. Sprzeczne z prawem są czyny: zabronione i zagrożone sankcją karną, czyny zabronione pod sankcjami dyscyplinarnymi, czyny zakazane przepisami administracyjnymi lub przepisami prawa gospodarczego publicznego, czyny zabronione przepisami o charakterze cywilnym, sprzeczne z nakazami zawartymi w prawie cywilnym lub prawie administracyjnym. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa. W przypadku praktyki wskazanej w pkt I.1 sentencji niniejszej decyzji bezprawność wynika z naruszenia przepisów ustawy o kredycie konsumenckim.

Ponadto art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zawiera również przykładowe wyliczenie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wśród których znajduje się w szczególności stosowanie przez przedsiębiorcę nieuczciwych praktyk rynkowych (art. 24 ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów). Pojęcie nieuczciwych praktyk rynkowych zostało zdefiniowane w treści ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. z 2017 r. poz. 2071; dalej: „ustawa o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym” lub „upnpr”). Nieuczciwe praktyki rynkowe są działaniami zakazanymi na podstawie upnpr, a zatem są praktykami bezprawnymi. Stosowanie przez przedsiębiorcę nieuczciwych praktyk rynkowych jest zarzutem opisanym w pkt I.3 i II sentencji niniejszej decyzji.

Bezprawność praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o jakiej mowa w art. 24 ust. 1 i 2 uokik, może również wynikać ze sprzeczności z normami moralnymi i obyczajowymi określanymi jako dobre obyczaje. Dobre obyczaje (zasady współżycia społecznego) nie są normami prawnymi, ale normami postępowania, które powinny być przestrzegane przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą tak, jak przepisy prawa. Są to reguły postępowania zgodne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. Istotą tego pojęcia jest szeroko rozumiany szacunek dla drugiego człowieka. W stosunkach z konsumentami powinien on wyrażać się właściwym informowaniem o wynikających z umowy uprawnieniach, niewykorzystywaniu uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty przy zawieraniu umowy i jej realizacji, rzetelnym traktowaniu równorzędnego partnera umowy². Oceniając zgodność działania z dobrymi obyczajami należy mieć na względzie przede wszystkim cel, jaki przedsiębiorca zamierza osiągnąć swoim działaniem lub zaniechaniem³. W przypadku praktyki opisanej w punkcie I.2 sentencji niniejszej decyzji bezprawność działania przedsiębiorcy związana jest właśnie z podejmowaniem działań naruszających dobre obyczaje.

² por. wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 14 grudnia 2006 r., sygn. akt XVII AmC 152/05.

³ por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 20 listopada 2009 r., sygn. akt VI ACa 539/09.

Ocena prawna poszczególnych zarzutów stawianych Spółce.

Praktyka opisana w pkt I.1. rozstrzygnięcia decyzji

Pierwsza z zarzucanych Przedsiębiorcy praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polega na nieobniżaniu całkowitego kosztu kredytu konsumenckiego o opłatę za doręczenie kwoty pożyczki do miejsca zamieszkania pożyczkobiorcy i jej przekazania przez przedstawiciela Spółki, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie, opłatę za doręczenie formularza wniosku pożyczkowego do miejsca zamieszkania konsumenta przez przedstawiciela Spółki i jego odebranie przez przedstawiciela Spółki, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie, kwotę kary umownej z tytułu naruszenia zobowiązań umownych, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie, opłatę za badanie zdolności kredytowej, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie, opłatę za badanie wniosku o pożyczkę gotówkową oraz przetwarzanie wstępnych informacji dostarczonych przez konsumenta, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie, wstępną opłatę administracyjną, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie, to jest koszty kredytu, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, w przypadku spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie, co może stanowić naruszenie art. 49 ust. 1 ukk, i godzi w zbiorowe interesy konsumentów.

Zgodnie z wyjaśnieniami Przedsiębiorcy, w przypadku wcześniejszej spłaty zaciągniętej u niego pożyczki całkowita wartość zobowiązania konsumenta z tytułu udzielonej pożyczki jest pomniejszona o następujące kwoty:

- niewymagalne odsetki od daty wcześniejszej spłaty oraz
- niezapłacone koszty od daty wcześniejszej spłaty, jeśli takie koszty są naliczane (opłata za zarządzanie i opłaty za odbiór rat pożyczki w miejscu zamieszkania pożyczkobiorcy należne za wizyty po dniu wcześniejszej spłaty – o ile opłaty te mają zastosowanie).

Natomiast w przypadku wcześniejszej spłaty pożyczki zaciągniętej u Przedsiębiorcy konsument ponosi następujące koszty, które zobowiązany jest ponieść w związku z umową o kredyt konsumencki:

- niezapłacone części opłaty za doręczenie kwoty pożyczki do miejsca zamieszkania pożyczkobiorcy i jej przekazania przez przedstawiciela Spółki, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie;
- niezapłacone części opłaty za doręczenie formularza wniosku pożyczkowego do miejsca zamieszkania konsumenta przez przedstawiciela Spółki i jego odebranie przez przedstawiciela Spółki, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie;
- niezapłacone części kary umownej z tytułu naruszenia zobowiązań umownych, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie;
- niezapłacone części opłaty za badanie zdolności kredytowej, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie;
- niezapłacone części opłaty za badanie wniosku o pożyczkę gotówkową oraz przetwarzanie wstępnych informacji dostarczonych przez konsumenta, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie;
- niezapłacone części wstępnej opłaty administracyjnej, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie.

W czasie, kiedy prowadzone było postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, zmieniły się nazwy i wysokości opłat,

nie zmienił się natomiast sam fakt nieobniżania całkowitego kosztu kredytu konsumenckiego w przypadku wcześniejszej spłaty.

Zgodnie z art. 49 ust. 1 ukk w przypadku spłaty całości kredytu przed terminem określonym w umowie, całkowity koszt kredytu ulega obniżeniu o te koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, chociażby konsument poniósł je przed tą spłatą.

Oznacza to, że w przypadku spłaty przez konsumenta całości kredytu przed terminem określonym w umowie, iCredit powinna obniżyć całkowity koszt kredytu o koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, a w przypadku gdyby konsument poniósł te koszty przed wcześniejszą spłatą – Spółka powinna je zwrócić proporcjonalnie. Również przewidziane w umowie, a dotąd nie zapłacone przez konsumenta, koszty kredytu powinny być uznane za nienależne w stosownym zakresie w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu. Tymczasem, Spółka stosuje w umowach pożyczki – w stosunku do następujących opłat: opłata za doręczenie kwoty pożyczki, opłata za doręczenie formularza wniosku pożyczkowego, opłata za badanie zdolności kredytowej, opłata za badanie wniosku o pożyczkę gotówkową, opłata administracyjna, kara umowna za nieprzedłożenie umowy poręczenia – postanowienie o treści: *„W przypadku wcześniejszej spłaty pożyczki, strony uzgadniają, że Pożyczkobiorca będzie zobowiązany do spłaty całości pozostałej kwoty w zakresie dotychczas nieuregulowanym”*. Wskazuje to wyraźnie, że w sytuacji spłaty przez konsumenta pożyczki przed terminem Przedsiębiorca nie obniża w odpowiednim zakresie kosztów tej pożyczki dotyczących okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy. Co więcej, w przypadku wcześniejszej spłaty pożyczki iCredit wymaga wniesienia wszystkich wymienionych wyżej niezapłaconych kosztów w pełnej wysokości.

W ocenie Spółki brak jest podstaw prawnych do żądania obniżenia kosztów kredytu konsumenckiego, w przypadku jego wcześniejszej spłaty, o opłaty o charakterze jednorazowym, niezwiązanym z okresem trwania umowy.

W opinii Prezesa Urzędu art. 49 ust. 1 ukk należy rozumieć w ten sposób, że w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu konsumenckiego następuje obniżenie wszystkich możliwych kosztów takiego kredytu, niezależnie od ich charakteru i niezależnie od tego, kiedy koszty te zostały faktycznie poniesione przez kredytobiorcę, z tymże wyjątkiem, iż redukcja ta ma charakter proporcjonalny, tj. odnosi się do okresu od dnia faktycznej spłaty kredytu do dnia ostatecznej spłaty określonej w umowie⁴. Jednak w opinii Przedsiębiorcy, wskazane w treści zarzutu opłaty nie odnoszą się do okresu, o który umowa została skrócona.

Stanowisko Prezesa Urzędu w tej kwestii podzielone zostało przez Sąd Okręgowy w Łodzi III Wydział Cywilny Odwoławczy. W orzeczeniu z dnia 7 czerwca 2017 r. (sygn. III Ca 10/17) Sąd stwierdził, co następuje: „W ostatnim jednak czasie szala wyraźnie przechyliła się na korzyść konsumentów, a asumpt ku temu dało wspólne stanowisko Rzecznika (...) i Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w sprawie interpretacji art. 49 ustawy o kredycie konsumenckim wyrażone w maju 2016 r. Oba te podmioty zgodnie stwierdziły, że art. 49 ust. 1 ustawy należy rozumieć w ten sposób, że w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu konsumenckiego następuje obniżenie wszystkich możliwych kosztów takiego kredytu, niezależnie od ich charakteru i niezależnie od tego, kiedy koszty te zostały faktycznie poniesione przez kredytobiorcę, z tymże wyjątkiem, iż redukcja ta ma charakter proporcjonalny, tj. odnosi się do okresu od dnia faktycznej spłaty kredytu do dnia ostatecznej

⁴ Stanowisko Rzecznika Finansowego i Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w sprawie interpretacji art. 49 ustawy o kredycie konsumenckim z dnia 16 maja 2016 r., https://rf.gov.pl/pdf/Stowisko_UOKiK_RzF_1605016.pdf.

spląty określonej w umowie. Przedstawione zapatrywanie rozwiewa zatem ostatecznie wszystkie dotychczasowe wątpliwości. Niniejszy Sąd Okręgowy też akceptuje ten pogląd, ponieważ ma on silne umocowanie jurydyczne.” Ponadto w uzasadnieniu ww. wyroku sąd stwierdza, że: „nie sposób się więc zgodzić z forsowaną przez skarżący bank (...) koncepcją co do tego, że koszty kredytu dzielą się na dwie grupy. Po pierwsze chodzi o koszty, których wysokość została rozłożona w czasie, wobec czego zależą one od czasu obowiązywania umowy np. odsetki lub koszty ubezpieczeniowe. Natomiast drugi rodzaj kosztów ma charakter stały i nierozłożony w czasie, w związku z czym ich wysokość jest niezależna od długości obowiązywania umowy. Zaproponowany kierunek interpretacji nie jest przekonujący z dwóch powodów. Przede wszystkim należy mieć na uwadze, że taki podział kosztów nie znajduje żadnego odzwierciedlenia w ustawie. Art. 49 ustawy mówi przecież o całkowitym koszcie kredytu, a więc o wszelkich kosztach, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, nie wprowadzając w tym zakresie żadnych zróżnicowań czy włączeń.” Sąd Okręgowy w Łodzi zauważył również, że taka interpretacja przepisu umożliwiałaby jego łatwe obchodzenie ponieważ kredytodawcy mogliby konstruować umowy kredytowe w taki sposób, iż tylko w niewielkim stopniu, lub w ogóle nie pobieraliby odsetek, czy też prowizji z tytułu udzielonego kredytu, a więc wynagrodzenia z tytułu kapitału przekazanego kredytobiorcy, natomiast wynagrodzenie to ukryte by było pod tzw. opłatami przygotowawczymi.

Zdaniem Prezesa Urzędu taka sytuacja ma miejsce w przypadku praktyk stosowanych przez iCredit.

Należy wskazać, że zgodnie z literalnym brzmieniem art. 49 ust. 1 ukk, przepis ten obejmuje swoim zakresem całkowity koszt kredytu. Definicja całkowitego kosztu kredytu zawarta została z kolei w art. 5 pkt 6 tej ustawy i zgodnie z tym przepisem obejmuje: „wszelkie koszty, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, w szczególności: a) odsetki, opłaty, prowizje, podatki i marże jeżeli są znane kredytodawcy oraz b) koszty usług dodatkowych, w szczególności ubezpieczeń, w przypadku gdy ich poniesienie jest niezbędne do uzyskania kredytu lub do uzyskania go na oferowanych warunkach”. Tym samym, art. 49 ust. 1 ukk nie wyłącza przedmiotowo możliwości obniżenia żadnego z rodzajów kosztów określonych w art. 5 pkt 6 tej ustawy. Interpretację taką potwierdza ostatnia część zdania w art. 49 ust. 1 ukk, zgodnie z którą obniżeniu podlegają nawet te koszty, które konsument poniósł przed splatą kredytu.

Powyższe stanowisko znajduje również odzwierciedlenie w brzmieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającej dyrektywę Rady 87/102/EWG (Dz.U. 133 z 22.5.2008, s. 66-92 ze zm.), którego implementację stanowią art. 48 i art. 49 ukk. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z dnia 11 września 2019 r. w sprawie C-383/18 orzekł, że powyżej wskazany art. 16 ust. 1 należy interpretować w ten sposób, że prawo konsumenta do obniżki całkowitego kosztu kredytu w przypadku wcześniejszej spląty kredytu obejmuje wszystkie koszty, które zostały nałożone na konsumenta. Jak wskazał Trybunał, obniżka całkowitego kosztu kredytu obejmuje również koszty, których wysokość nie jest zależna od okresu obowiązywania umowy.

Uzasadniając rozstrzygnięcie, TSUE przypomniał, że celem Dyrektywy jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony konsumentów. Ów system ochrony opiera się na założeniu, że konsument jest stroną słabszą niż przedsiębiorca zarówno pod względem możliwości negocjacyjnych, jak i ze względu na stopień poinformowania. W celu zagwarantowania tej ochrony art. 22 ust. 3 Dyrektywy zobowiązuje państwa członkowskie do zapewnienia, aby przepisy przyjmowane przez nie w celu wykonania Dyrektywy nie mogły być obchodzone poprzez sposób formułowania umów. Tymczasem skuteczność prawa

konsumenta do obniżki całkowitego kosztu kredytu byłaby osłabiona, gdyby obniżenie kredytu mogło ograniczyć się do uwzględnienia jedynie kosztów przedstawionych przez kredytodawcę jako zależne od okresu obowiązywania umowy, ponieważ wysokość i podział kosztów są określane jednostronnie przez przedsiębiorcę, a rozliczenie kosztów może obejmować pewną marżę zysku. Ponadto ograniczenie możliwości obniżenia całkowitego kosztu kredytu jedynie do kosztów wyraźnie związanych z okresem obowiązywania umowy pociągałoby za sobą ryzyko, że konsument zostanie obciążony wyższymi jednorazowymi płatnościami w chwili zawarcia umowy o kredyt, ponieważ kredytodawca mógłby próbować ograniczyć do minimum koszty zależne od okresu obowiązywania umowy. Trybunał podzielił w tym zakresie ocenę rzecznika generalnego co do tego, że zakres swobody działania, jakim dysponują instytucje kredytowe w swoich rozliczeniach i organizacji wewnętrznej, w praktyce bardzo utrudnia określenie przez konsumenta lub sąd kosztów obiektywnie związanych z okresem obowiązywania umowy.

Co ważne, Przedsiębiorca wskazał, że od dnia rozpoczęcia prowadzenia działalności przez Spółkę do dnia 19 lutego 2018 r. liczba wszystkich udzielonych pożyczek wyniosła (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA), z czego (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) została spłacona przed terminem określonym w umowie. Wskazuje to, że około (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) pożyczek jest spłacana przed terminem, co ma ogromne przełożenie na kwestię nieobniżania ww. opłat. Przedsiębiorca interpretując art. 49 ust. 1 ukk w sposób dla niego „opłacalny” może osiągać znaczne korzyści majątkowe kosztem konsumentów.

Nie bez znaczenia jest również sposób pobierania poszczególnych opłat przez Spółkę. Dana opłata nie jest naliczana w zależności od m.in. poczynionych przez Przedsiębiorcę nakładów lub też preferencji konsumenta. Opłaty te są z góry przypisane konkretnej kwocie pożyczki udzielonej na konkretny okres. I tak, np. przy pożyczce iCredit-Emeryt na (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) zł spłacanej przez okres (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) miesięcy, konsument zawsze musiał spłacać wstępną opłatę administracyjną (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA zł), opłatę za dostarczenie kwoty pożyczki do miejsca zamieszkania pożyczkobiorcy (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA zł), opłatę za dostarczenie wniosku do miejsca zamieszkania pożyczkobiorcy i jego odbiór przez przedstawiciela (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA zł) (dowód: karta 204).

Przedsiębiorca w okresie, kiedy toczyło się postępowanie, zmienił rodzaje pobieranych od konsumentów opłat, nie zmienił jednak modelu ich naliczania, tj. konkretnej kwocie pożyczki spłacanej przez konkretny okres zawsze są przypisane te same rodzaje opłat, np. przy pożyczce iCredit na kwotę (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) zł spłacanej przez (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) tygodni, naliczane są: opłata wstępna (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA zł), opłata za analizę zdolności kredytowej (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA zł), opłata za opcję przesunięcia daty płatności (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA zł), opłata za ekspresowe rozpoznanie wniosku o przyznanie pożyczki (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA zł), opłata za profesjonalne doradztwo w zakresie kredytowania i optymalizacji kosztów (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA zł) (dowód: karta 900).

Z powyższego wynika, że konsument może być obciążony opłatami za usługi, którymi nie był zainteresowany i z których nie skorzystał, a tym samym spłacając kredyt konsumencki przed terminem i tak, zgodnie z polityką Spółki, będzie musiał te opłaty ponieść w całości.

Zdaniem Prezesa Urzędu należy kwestionowaną w tym punkcie praktykę łączyć również z praktyką Spółki polegającą na proponowaniu w umowach pożyczki harmonogramu spłat przewidującego znaczne wydłużenie okresu spłaty pożyczki poprzez ustalenie kwoty

większości rat pożyczki na poziomie kilku groszy. Taki model harmonogramu spłaty pożyczki sprawia, że duża część zaciągniętych kredytów konsumenckich jest spłacana przed terminem. Konsument widząc bowiem, że jest zobowiązany do spłaty kilkudziesięciu rat w wysokości np. 5 groszy, może zdecydować o spłacie ich wszystkich naraz.

W toku postępowania w sprawie podejrzenia stosowania przez iCredit praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów Spółka ustosunkowała się do zarzucanych jej praktyk. Odnośnie zarzutu opisanego w pkt I.1 sentencji niniejszej decyzji Spółka nie zgodziła się z opinią Prezesa Urzędu, że nieobniżanie całkowitego kosztu kredytu konsumenckiego o koszty kredytu, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, w przypadku spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie, może stanowić naruszenie art. 49 ust. 1 ukk. W ocenie iCredit, opłaty wskazane w pierwszym zarzucie nie odnoszą się do okresu, o który umowa została skrócona, a dotyczą one okresu przed zawarciem umowy pożyczki i okresu bezpośrednio po jej podpisaniu.

Prezes Urzędu nie zgadza się z taką interpretacją przepisów ustawy o kredycie konsumenckim i podtrzymuje swoje ustalenia w tej sprawie, co zostało wskazane powyżej.

W konsekwencji, Prezes Urzędu uznał, że opisanie powyżej działanie Przedsiębiorcy narusza art. 49 ust. 1 ukk i jako godzące w zbiorowe interesy konsumentów, jest sprzeczne z art. 24 ust. 2 uokik.

Uwzględniając wskazane okoliczności, na podstawie art. 26 ust. 1 uokik orzeczono jak w pkt I.1 sentencji niniejszej decyzji.

Praktyka opisana w pkt I.2. rozstrzygnięcia decyzji

Druga z zarzucanych Spółce praktyk polega na nakładaniu na konsumentów kary umownej za nieprzedstawienie umowy poręczenia w terminie 3 dni od daty podpisania umowy o kredyt konsumencki, co może być sprzeczne z naturą zabezpieczenia spłaty zobowiązania i w konsekwencji może naruszać dobre obyczaje, a tym samym godzić w zbiorowe interesy konsumentów.

Zdaniem Prezesa Urzędu przewidywanie kary umownej za nieprzedstawienie umowy poręczenia w terminie 3 dni od daty podpisania umowy może być niezgodne z naturą zabezpieczenia pożyczki.

Zgodnie z art. 353¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1025 ze zm.; dalej jako „kc”) strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Zgodnie z art. 483 kc można zastrzec w umowie, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy (kara umowna). Z kolei art. 484 kc wskazuje, że w razie niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania kara umowna należy się wierzycielowi w zastrzeżonej na ten wypadek wysokości bez względu na wysokość poniesionej szkody. Żądanie odszkodowania przenoszącego wysokość zastrzeżonej kary nie jest dopuszczalne, chyba że strony inaczej postanowiły.

Prezes Urzędu stoi na stanowisku, że w sytuacji przewidzianej w postanowieniu stosowanym przez Spółkę we wzorcach umowy, zastrzegającym karę umowną za nieprzedstawienie umowy poręczenia w terminie 3 dni od daty podpisania umowy, kara ta nie jest karą umowną w rozumieniu art. 483 kc, ale stanowi w istocie opłatę pobieraną z tytułu zwiększenia ryzyka kredytowego. Celem „kary umownej” zastrzeganej przez iCredit w

żadnym razie nie jest pokrycie szkody poniesionej przez Spółkę, ale wynagrodzenie Spółki z tytułu wzrostu ryzyka.

W opinii Prezesa Urzędu niezasadne jest zatem nakładanie kary umownej za nieprzedstawienie umowy poręczenia. Skoro bowiem Przedsiębiorca wiedział, że udzielenie pożyczki danej osobie wiąże się podwyższonym ryzykiem, to mógł albo odmówić udzielenia takiej pożyczki albo zażądać umowy poręczenia przed zawarciem umowy, względnie obniżyć kwotę wnioskowanej pożyczki lub zażądać innej formy zabezpieczenia. Wskazać bowiem należy, że Spółka podejmując decyzję o udzieleniu pożyczki konsumentowi, jednocześnie decyduje o poniesieniu ryzyka z tego tytułu, którego to ryzyka nie powinna przenosić na pożyczkobiorców. Spółka jednak nie żąda żadnego innego zabezpieczenia w przypadku braku zapewnienia poręczenia. W opinii Prezesa Urzędu takie postępowanie Spółki świadczy o tym, iż celem iCredit nie jest odpowiednie zabezpieczenie spłaty pożyczki, ale nałożenie kary umownej. Wskazuje na to również liczba przypadków, w których została nałożona kara umowna – na (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) zawartych umów, w (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) nałożono karę umowną. Oznacza to, że kara umowna została nałożona w około (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) % przypadków.

Ostatecznie, dopuszczalne byłoby wg Prezesa Urzędu podwyższenie kosztu pożyczki (w ramach ustawowych limitów), o ile warunki proponowanej umowy przewidującej wyższe koszty z tytułu zwiększonego ryzyka byłyby odrębnie przedstawione z uwzględnieniem wszystkich obowiązków informacyjnych wynikających z przepisów ukk. W żadnym razie ww. podwyższonych kosztów nie można przypisać funkcji kary umownej, której celem jest naprawienie szkody poniesionej przez stronę, na rzecz której została ona zastrzeżona. Z drugiej strony, jak wskazano wyżej, obostrzenie karą umowną braku przedstawienia poręczenia jest wbrew praktyce rynkowej i naturze zabezpieczenia spłaty zobowiązania. Ewentualne podwyższenie opłat związanych z pożyczką z uwagi na brak określonego elementu zabezpieczenia spłaty jest dodatkowym kosztem kredytu, który powinien być przedstawiony konsumentowi w chwili proponowania umowy na warunkach uwzględniających fakt braku ww. zabezpieczenia.

Dodatkowo warto zwrócić uwagę, że nałożenie na konsumenta wyższych kosztów kredytu (co Spółka błędnie nazywa karą umowną za nieprzedstawienie umowy poręczenia) nie tylko nie zabezpiecza interesów Przedsiębiorcy, ale w rzeczywistości zwiększa ryzyko niespłacania pożyczki, jako że jej raty są wyższe, a tym samym ich spłata jest bardziej uciążliwa dla pożyczkobiorcy. Wyższe koszty związane z brakiem poręczenia obniżają zdolność kredytową pożyczkobiorcy. Przedsiębiorca zatem powinien tym bardziej badać zdolność kredytową potencjalnego pożyczkobiorcy uwzględniając wysokie prawdopodobieństwo spłaty ww. tzw. kary umownej.

Ponadto, w opinii Prezesa Urzędu warunki, jakie musiał spełnić poręczyciel do czasu zmiany postanowienia wzorca umowy dotyczącego poręczenia, były rażąco wygórowane. Niezależnie od kwoty pożyczki (czy to 400 zł czy 5000 zł), warunki dla poręczyciela były takie same. Zarówno w przypadku niskich, jak i wysokich kwot pożyczki umowa jednakowo przewiduje by poręczyciel dysponował wynagrodzeniem z tytułu umowy o pracę na czas nieokreślony w wysokości 2500 zł netto, czyli prawie 3500 zł brutto. Wygórowane warunki, jakie musiał spełniać poręczyciel, w wielu przypadkach uniemożliwiały lub utrudniały przedstawienie takiego poręczenia, tym samym umożliwiając Przedsiębiorcy nałożenie na konsumenta kary umownej. Ponadto przedsiębiorca wyjaśnił, iż jedynym skutkiem z tytułu nieprzedłożenia umowy poręczenia jest nałożenie na pożyczkobiorcę kary umownej. Nieprzedłożenie umowy poręczenia nie ma więc żadnego wpływu na ważność umowy. Nie ma żadnych przeszkód, aby okoliczności dotyczące możliwości ustanowienia poręczycieli na

ww. warunkach były przedmiotem badania przez iCredit na etapie rozpatrywania wniosku pożyczkobiorcy. Tymczasem takie działania nie były podejmowane.

W związku z powyższym Przedsiębiorca zanim jeszcze podpisze umowę o kredyt konsumencki może zakładać, że konsument będzie musiał zapłacić karę umowną. Na możliwość taką wskazują statystyki – kara umowna została nałożona w przypadku (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) umów zawartych przez Przedsiębiorcę. Dodatkowo, już we wzorcach umownych: „Umowie pożyczki gotówkowej – iCredit” lub „Umowie pożyczki gotówkowej – Credit Emeryt” Przedsiębiorca przewidział, jak dana kara umowna będzie spłacana w formie rat – *„Pożyczkodawca oświadcza, że na wypadek obciążenia go kara umowną, wnosi o rozłożenie płatności kary na raty płatne wraz z ratami pożyczki”*.

W toku postępowania właściwego Przedsiębiorca poinformował, że zmienił postanowienia wzorców umów dotyczące przedstawienia umowy poręczenia w ciągu 3 dni od daty podpisania umowy. Zmiany obejmowały różnicowanie wymogu określonej wysokości wynagrodzenia netto wymaganego dla poręczyciela, akceptowanie wszystkich rodzajów umów o pracę z wyjątkiem umowy o pracę na okres próbny, akceptowanie osób świadczących pracę na podstawie umów cywilnoprawnych, złagodzenie wymogów dotyczących braku zobowiązań poręczyciela poprzez ograniczenie ich tylko do braku zobowiązań wobec banków i instytucji pożyczkowych, możliwość wywiązania się ze spełnienia umownego obowiązku zapewnienia poręczyciela na dowolnym etapie obowiązywania umowy pożyczki w ten sposób, że gdy konsument przedstawi poręczenie w ciągu 3 dni, to nie ma kary umownej, a gdy przedstawi poręczenie po ww. terminie, to kara umowna jest nakładana, ale będzie liczona tylko za okres do przedstawienia poręczenia.

W opinii Prezesa Urzędu nawet zmiana postanowienia w zakresie wyżej wskazanym nie ma wpływu na ocenę samej praktyki jako niezgodnej z dobrymi obyczajami. Wygórowane warunki, jakie musi spełnić potencjalny poręczyciel, są tylko jednym z kilku elementów negatywnej oceny stosowanej przez Przedsiębiorcę praktyki. Zmiana warunków dla poręczyciela może ułatwić co prawda jego pozyskanie, ale nie zmienia to faktu, iż samo nakładanie kary umownej za nieprzedstawienie umowy poręczenia w terminie 3 dni od daty podpisania umowy o kredyt konsumencki narusza w ocenie Prezesa Urzędu dobre obyczaje.

W ocenie Prezesa Urzędu sprzeczne z praktyką rynkową oraz z naturą zabezpieczenia ustanowienie kwestionowanej kary pieniężnej skutkowało w efekcie obejściem przepisów art. 5 pkt 6 i 6a, art. 36a ust. 2 oraz art. 25 ukk dotyczących całkowitego kosztu kredytu, pozaodsetkowych kosztów kredytu oraz informowania o rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania. Pozaodsetkowe koszty kredytu to wszystkie koszty, które konsument ponosi w związku z umową o kredyt konsumencki, z wyłączeniem odsetek. Natomiast stosownie do art. 36a ust. 2 ukk pozaodsetkowe koszty kredytu w całym okresie kredytowania nie mogą być wyższe od całkowitej kwoty kredytu. Jak ustalono, w zależności od kwoty pożyczki i okresu na jaki została zaciągnięta, pozaodsetkowe koszty kredytu w wysokości wykazywanej przez Przedsiębiorcę wraz z karą umową za nieprzedstawienie umowy poręczenia przekraczają w wielu przypadkach, wbrew zakazowi wynikającemu z ww. przepisów ukk, całkowitą kwotę kredytu. Zostało to przedstawione w części decyzji dotyczącej ustaleń faktycznych.

W konsekwencji stosowania wyżej opisanej praktyki Przedsiębiorca daje sobie uprawnienie do pobierania od konsumentów opłat wyższych niż całkowita kwota samego kredytu, pomimo że koszt „kary” jest znany w chwili zawierania umowy, w (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) przypadkach umów „kara” jest naliczana, nie ma również przeszkód, aby ustalić możliwość ustanowienia żadanego przez Przedsiębiorcę zabezpieczenia przed zawarciem umowy.

Przedsiębiorca w efekcie stosowania zarzucanej praktyki obchodzi również wymogi określone w art. 25 ust. 1 ukk. Zdaniem Przedsiębiorcy, nieuwzględnienie w RRSO kary umownej jest prawidłowe, gdyż zgodnie z ww. przepisem opłaty z tytułu niewykonania przez konsumenta zobowiązań wynikających z umowy kredytu są wyłączone z kwoty całkowitego kosztu kredytu. Tymczasem, jak wskazano wyżej celem „kary umownej” zastrzeganej przez iCredit w żadnym razie nie jest pokrycie szkody poniesionej przez Spółkę, ale wynagrodzenie Spółki z tytułu wzrostu jej ryzyka kredytowego. Do takiego wniosku prowadzi jednoznacznie analiza przepisów ukk, jak też przyjętej na rynku praktyki. Zgodnie z art. 9 ust. 1 ukk kredytodawca przed zawarciem umowy o kredyt konsumencki jest zobowiązany do dokonania oceny zdolności kredytowej konsumenta. Z kolei wg art. 5 pkt 16 ukk ocena zdolności kredytowej konsumenta ma na celu ocenę zdolności konsumenta do spłaty zaciągniętego kredytu wraz z odsetkami. Badanie tego przymiotu kredytobiorcy zmierza do zminimalizowania ryzyka związanego z ewentualną niewypłacalnością kredytobiorcy i powstaniem niebezpieczeństwa braku zwrotu przez niego otrzymanych do czasowej dyspozycji środków kredytowych.⁵ Zdolność kredytową można określić więc jako prognozę samodzielnego (wyłącznie przez kredytobiorcę i przy użyciu jego własnych środków) wykonania zobowiązania wynikającego z określonej umowy kredytu. Prawne formy zabezpieczenia wierzytelności służyć mają z kolei ograniczeniu ryzyka kontraktowego na wypadek, gdyby kredytobiorca nie wykonywał swoich zobowiązań w terminie, a zatem wtedy, gdy okazuje się, iż badanie zdolności kredytowej (i jej poprawna ocena) nie uchroniło stron umowy od negatywnych konsekwencji jej zawarcia.⁶ Niektórzy przedstawiciele doktryny wyrażają wręcz stanowisko, że zabezpieczenie kredytu powinno być traktowane jako element współkształtujący zdolność kredytową kredytobiorcy.⁷

Biorąc pod uwagę ustalenia faktyczne w sprawie, w ocenie Prezesa Urzędu w przedmiotowej sprawie iCredit w istocie imituje czynności zmierzające do ustanowienia zabezpieczenia kredytu. Przejęte przez przedsiębiorcę rozwiązanie – tj. usankcjonowanie karą pieniężną obowiązku przedstawienia poręczenia w ciągu trzech dni od zawarcia umowy, przeczy naturze zabezpieczenia, gdyż w warunkach znanych iCredit (w TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA % przypadkach umów konsumentów nie przedstawiali poręczenia,) nie prowadzi do redukcji ryzyka niewypłacalności konsumenta, a wręcz je znacząco zwiększa. Trzeba przy tym koniecznie podkreślić, że iCredit nie podejmowała efektywnej weryfikacji przed zawarciem umowy i wypłatą kredytu faktycznej możliwości ustanowienia zabezpieczenia, nie wymagała również ustanowienia poręczenia przez zawarciem umowy (lub przed wypłatą sumy pożyczki). Stawiała jednocześnie stosunkowo wysokie wymagania dla potencjalnych poręczycieli. W tej sytuacji kara pieniężna stanowi w istocie opłatę za ryzyko i jako taka powinna być ujmowana w całkowitym koszcie kredytu wraz ze wszystkimi tego konsekwencjami wynikającymi z przepisów ukk. W tych okolicznościach zastrzeżenie takiej opłaty zmierza do obejścia przepisów ukk.

Zgodnie z art. 24 ust. 2 uokik, przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami zachowanie przedsiębiorcy.

Przedsiębiorca oświadczył, że możliwość nałożenia kary umownej za nieprzedstawienie umowy poręczenia wynika z zasady swobody umów. Prezes Urzędu wskazuje jednak, że swoboda umów nie pozostaje całkowicie dowolna i podlega pewnym

⁵ por. Z. Ofiarski, Prawo bankowe. Komentarz LEX, LEX Wolters Kluwers business, Warszawa 2013, s.501.

⁶ Por.: A. Stangret-Smoczyńska, Zdolność kredytowa w ujęciu prawnym prawa polskiego, Wyd. C.H. Beck. Warszawa 2016, rozdz. IV.

⁷ W. Pyziół, w: E. Fojcik-Mastalska (red.), Prawo bankowe, 2005, s. 279.

ograniczeniom. Zgodnie bowiem z art. 353¹ kc treść lub cel stosunku prawnego ułożonego przez strony nie może sprzeciwiać się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

Klauzula generalna dobrych obyczajów stanowi odesłanie do ocen uzasadniających reguły moralne opierające się na wartościach powszechnie akceptowanych w Polsce. Dobre obyczaje pojmowane są również jako reguły postępowania zgodne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie normami i zasadami postępowania. Kryteriami decydującymi o sprzeczności z dobrymi obyczajami są wymóg nieusprawiedliwionego pokrzywdzenia i działanie wbrew dobrej wierze i uczciwości. Poprzez dobre obyczaje rozumiemy pewien powtarzalny wzorzec zachowań, który jest aprobowany przez daną społeczność lub grupę. Są to pozaprawne normy postępowania, którymi przedsiębiorcy winni się kierować. Ich treści nie da się określić w sposób wyczerpujący, ponieważ kształtowane są przez ludzkie postawy uwarunkowane zarówno przyjmowanymi wartościami moralnymi, jak i celami ekonomicznymi i związanymi z tym praktykami życia gospodarczego. Wszystkie one podlegają zmianom w ślad za zmieniającymi się ideologiami politycznymi i społeczno-gospodarczymi oraz przewartościowaniami moralnymi. W szczególności zaś, dobre obyczaje to normy postępowania polecające nienadużywanie w stosunku do słabszego uczestnika obrotu posiadanej przewagi ekonomicznej.

Dobre obyczaje pozostają klauzulą generalną, która podlega konkretyzacji na okoliczność danego stanu faktycznego. Zgodnie z poglądem doktryny⁸, sprzeczne z dobrymi obyczajami są działania, które zmierzają do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u klienta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności (...) czyli takie działanie, które potocznie określone jest jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania. W stosunkach z konsumentami „dobry obyczaj” powinien wyrażać się we właściwym informowaniu o przysługujących uprawnieniach, niewykorzystywaniu pozycji profesjonalisty i rzetelnym traktowaniu partnerów umów. W takich stosunkach szczególne znaczenie mają te oceny zachowań podmiotów w świetle dobrych obyczajów, które odwołują się do takich wartości jak: szacunek wobec partnera, uczciwość, szczerowość, zaufanie, lojalność, rzetelność i fachowość.

W niniejszej sprawie naruszenie dobrych obyczajów polega na przewidywaniu kary umownej za nieprzedstawienie umowy poręczenia, której to nałożenie przeczy naturze zabezpieczenia, ponieważ obniża zdolność pożyczkobiorcy do spłacenia pożyczki. W niniejszej sprawie kara umowna jest tak naprawdę opłatą za zwiększenie ryzyka braku spłaty kredytu konsumenckiego. Zawieranie w stosowanych wzorcach umownych postanowień dotyczących nakładania kary umownej za nieprzedstawienie umowy poręczenia w terminie 3 dni od podpisania umowy może zostać uznane za nadużywanie swojej pozycji w stosunku do konsumentów, czyli słabszych uczestników obrotu.

Co więcej, konsument często nie jest w stanie przewidzieć, czy będzie mógł przedstawić taką formę zabezpieczenia pożyczki, jaka jest wymagana przez iCredit, tym samym może nie uwzględniać dodatkowych kosztów z tym związanych przy podejmowaniu decyzji o zawarciu umowy.

Trzeba także wskazać, że konsument zawierając umowę pożyczki może być przekonany, że pozyskanie poręczyciela nie będzie stanowiło dla niego problemu i w związku z tym nie zostanie na niego nałożona kara umowna. Konsument może nie wiedzieć, że wymagania stawiane w stosunku do osoby poręczyciela są nadmiernie wygórowane i znalezienie poręczyciela, który je wszystkie spełni może okazać się niemożliwe. Konsument,

⁸ K. Pietrzykowski (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, Warszawa 2002 r., str. 804.

gdyby wiedział, że będzie musiał ponieść dodatkowy koszt w postaci kary umownej, mógłby nigdy nie zdecydować się na zawarcie tej umowy, ponieważ jej warunki nie byłyby dla niego finansowo atrakcyjne.

Ponadto iCredit przekazuje konsumentom niepełne informacje na temat kosztów kredytu, które nie uwzględniają kary umownej za nieprzedstawienie umowy poręczenia. Przedsiębiorca wykorzystuje zatem niewiedzę konsumentów co do faktycznie ponoszonych opłat związanych z umową, co można uznać za sprzeczne z dobrymi obyczajami. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można uznać również nakładanie na konsumenta opłat przewyższających samą kwotę pożyczki. Co prawda, nie każdy konsument będzie zobowiązany do zapłaty kary umownej za nieprzedstawienie umowy poręczenia, ale w przypadku tych, którzy karę taką zapłacą może zdarzyć się sytuacja, że koszty pożyczki wraz z karą umowną przekroczą samą kwotę pożyczki. Taka niestandardowa konstrukcja zabezpieczenia umowy pożyczki może służyć więc obejściu przepisów ukk o maksymalnych pozaodsetkowych kosztach kredytu.

Mogą również zdarzyć się sytuacje, gdy konsument jeszcze przez zawarciem umowy wie, że nie będzie mógł przedstawić umowy poręczenia w terminie 3 dni od dnia zawarcia umowy. Ale nawet jeśli godzi się na zawarcie umowy i nałożenie na niego kary umownej w wyniku nieprzedstawienia umowy poręczenia, nie posiada on pełnych i rzetelnych informacji na temat kosztów pożyczki oraz faktycznej wysokości rat. Zna co prawda wysokość kary umownej, ale nie jest w stanie stwierdzić, jak nałożenie kary umownej wpływa na m.in. rzeczywistą roczną stopę oprocentowania. W związku z tym nie ma możliwości porównania oferty Przedsiębiorcy z innymi ofertami na rynku. Niewiedza konsumentów w zakresie rzeczywistych kosztów kredytu obejmujących karę umowną za nieprzedstawienie umowy poręczenia może zniekształcić ich zachowanie rynkowe przed zawarciem umowy – albowiem przez brak możliwości porównania oferty iCredit obejmującej karę umowną z ofertami innych podmiotów konsument może podjąć decyzję o zawarciu umowy, której nie podjąłby posiadając pełną wiedzę na temat pożyczki.

Przedsiębiorca powinien informować konsumentów o rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania, całkowitej kwocie do zapłaty oraz wysokości rat uwzględniających karę umowną za nieprzedstawienie umowy poręczenia, po to by konsument miał pełną i rzetelną wiedzę na temat faktycznych kosztów pożyczki oraz by mógł je porównać z innymi ofertami na rynku. Tymczasem iCredit nie przekazuje prawidłowych informacji w wyżej wskazanym zakresie ani na formularzu informacyjnym, ani w samej umowie pożyczki.

W toku postępowania w sprawie podejrzenia stosowania przez iCredit praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów Spółka ustosunkowała się do zarzucanych jej praktyk. Odnośnie zarzutu opisanego w pkt I.2 sentencji niniejszej decyzji Spółka twierdzi, że Prezes Urzędu nieprawidłowo uznał, że kara umowna jest w rzeczywistości opłatą. Zdaniem Spółki funkcję zabezpieczenia spłaty zobowiązań wynikających z umowy pożyczki spełnia umowa poręczenia, a nie kara umowna, która z kolei jest sankcją za niewypełnienie obowiązku zapewnienia przez konsumenta poręczenia.

W odpowiedzi na Szczegółowe Uzasadnienie Zarzutów Spółka podtrzymała swoje stanowisko oraz podnoszone wcześniej argumenty dotyczące praktyk opisanych w pkt I.2 i I.3 sentencji Decyzji. Zdaniem iCredit elementy opisane w tych zarzutach nie powinny być traktowane jako odrębne działania rynkowe, jest to bowiem jedna i ta sama praktyka oparta na tym samym zapisie umowy pożyczki. W ocenie Spółki podwójna kwalifikacja tego samego czynu/zachowania jako dwa odrębne zachowania i ewentualne wprowadzenie podwójnych sankcji może naruszać zasadę zakazu podwójnego karania za ten sam czyn.

Przedsiębiorca przedstawił również argumenty, które jego zdaniem dowodzą otrzymania przez konsumenta pełnej informacji dotyczącej kosztów kredytu, wliczając kwotę kary umownej:

- W dokumentacji składającej się na umowę pożyczki wskazane są w sposób wyraźny informacje o wysokości kary umownej, o wysokości kwoty, o jaką wzrosną raty pożyczki, jak i wysokości rat z uwzględnieniem kary w przypadku obciążenia konsumenta karą umowną.
- Formularze informacyjne zawierają precyzyjną i jasną informację na temat okoliczności obciążenia konsumenta karą umowną oraz informację o wysokości kary, zawierają również informacje na temat wymogów, jakie poręczyciel powinien spełnić. Ponadto konsument miał możliwość i czas by zapoznać się z warunkami umowy jeszcze przed jej zawarciem, ponieważ czas obowiązywania formularza informacyjnego w Spółce wynosi 3 dni.
- Zgodnie z art. 25 ust. 1 ukk, kredytodawca lub pośrednik kredytowy przy ustalaniu rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania uwzględnia całkowity koszt kredytu ponoszony przez konsumenta, z wyłączeniem opłat z tytułu niewykonania swoich zobowiązań wynikających z umowy o kredyt. Dlatego też podawane przez Spółkę RRSO nieuwzględniające kary umownej, jest określone prawidłowo.
- Ponadto konsument, zgodnie z art. 53 ust. 1 ukk, jest uprawniony do odstąpienia od umowy w terminie 14 dni od dnia jej zawarcia, bez konsekwencji ponoszenia z tego tytułu żadnych kosztów, poza odsetkami naliczonymi za czas faktycznego korzystania z kapitału. Pożyczkobiorca otrzymuje też od Spółki formularz odstąpienia od umowy.
- W wyniku zmiany treści umowy pożyczki dokonanej w dniu 5 kwietnia 2018 r. konsument ma możliwość wypełnienia obowiązku przedłożenia umowy poręczenia w całym okresie trwania umowy pożyczki.
- Spółka nie zgadza się ze wzorcem przeciętnego konsumenta przedstawionym przez Prezesa Urzędu w Szczegółowym Uzasadnieniu Zarzutów. Zdaniem iCredit Prezes UOKiK zbyt nisko ocenił przeciętnego konsumenta i jego zdolność do podejmowania samodzielnych decyzji opartych na stosownej informacji.

W odpowiedzi Prezes Urzędu podtrzymuje swoją opinię, że niezasadne jest w przedstawionych okolicznościach sprawy i w przyjętych przez przedsiębiorcę warunkach nakładanie kary umownej za nieprzedstawienie umowy poręczenia. O ile nie ma wątpliwości, że samo poręczenie jest zabezpieczeniem spłaty zobowiązania, to nałożenie na konsumenta kary umownej za nieprzedstawienie umowy poręczenia nie tylko nie zabezpiecza interesów Przedsiębiorcy, ale wręcz zwiększa ryzyko niespłacania pożyczki, jako że jej raty są wyższe, a tym samym ich spłata jest bardziej uciążliwa dla pożyczkobiorcy. W opinii Prezesa Urzędu takie ukształtowanie obowiązków pożyczkobiorców rażąco narusza zasadę ekwiwalentności świadczeń stron, zasadę rzetelności kupieckiej i jednocześnie stanowi przykład sprzecznych z dobrymi obyczajami działań zmierzających do obejścia prawa.

Odnosząc się do argumentu, że elementy opisane w zarzutach wskazanych w pkt I.2 i I.3 sentencji Decyzji nie powinny być traktowane jako odrębne działania rynkowe, jest to bowiem jedna i ta sama praktyka oparta na tym samym zapisie umowy pożyczki, Prezes Urzędu wskazuje, że niniejszej Decyzji zostały wskazane dwie zupełnie różne praktyki, a zarzuty były oparte na dwóch różnych podstawach prawnych. Obie praktyki zostały dokładnie opisane w części Decyzji dotyczącej stanu faktycznego, oraz są poddane ocenie prawnej. To,

że ujawniają się one podczas „jednej” czynności Przedsiębiorcy, nie oznacza, że są one tą samą praktyką.

Niezasadne są również argumenty Spółki dotyczące przekazywania konsumentom jasnych i precyzyjnych informacji dotyczących zarówno poręczenia, jak i kary umownej. Fakt, że konsumenci byli poinformowani o warunkach umowy nie sanuje stosowania przez Przedsiębiorcę praktyk sprzecznych z dobrymi obyczajami.

Zdaniem Prezesa Urzędu nie ma także znaczenia, że konsument może odstąpić od umowy w terminie 14 dni od jej zawarcia. Jak zostało wskazane przez Spółkę w piśmie z dnia 24 stycznia 2018 r., klienci iCredit mają gorszą historię kredytową aniżeli klienci np. banków. Powszechnie znany jest fakt, że z firm pożyczkowych najczęściej korzystają konsumenci w trudnej sytuacji życiowej, którzy nie spełniają warunków do otrzymania pożyczki w banku. Tacy konsumenci przeważnie nie są chętni do odstąpienia od umowy, nawet gdy poprzez nałożenie na nich kary umownej kwota do spłaty okaże się wyższa niż ta, której oczekiwali.

Wszystkie przedstawione wyżej argumenty wskazują, że stosowana przez Przedsiębiorcę praktyka narusza dobre obyczaje. W związku z powyższym, Prezes Urzędu uznał stosowaną przez Spółkę praktykę za sprzeczną z art. 24 ust. 2 uokik.

Uwzględniając wskazane okoliczności, na podstawie art. 26 ust. 1 uokik orzeczono jak w pkt I.2 sentencji niniejszej decyzji.

Praktyka opisana w pkt I.3. rozstrzygnięcia decyzji

Kolejna z zarzucanych Spółce praktyk polega na proponowaniu umów pożyczki na warunkach przewidujących obowiązek ustanowienia zabezpieczenia pożyczki w postaci umowy poręczenia w terminie 3 dni po zawarciu umowy, przy jednoczesnym braku uzależnienia wypłaty pożyczki bądź kontynuacji umowy od terminowego ustanowienia ww. zabezpieczenia, co skutkuje udzielaniem konsumentom pożyczek pomimo braku wymaganego przez samego przedsiębiorcę zabezpieczenia, co może utrudniać prawidłową ocenę przez konsumenta proponowanych warunków udzielenia pożyczki, a tym samym może prowadzić do zniekształcenia zachowania rynkowego przeciętnego konsumenta, co może z kolei stanowić nieuczciwe praktyki rynkowe w rozumieniu art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym i tym samym naruszać zbiorowe interesy konsumentów.

Jak zostało wcześniej wskazane, w chwili wszczęcia postępowania w sprawie podejrzenia naruszenia zbiorowych interesów konsumentów Spółka we wzorcach umów „Umowie pożyczki gotówkowej – iCredit” i „Umowie pożyczki gotówkowej – Credit Emeryt” stosowała następujące postanowienie:

„Pożyczkobiorca jest zobowiązany zapewnić w przeciagu 3 dni od daty podpisania niniejszej umowy Pożyczkodawcy zabezpieczenie opisane poniżej:

(2) Umowę poręczenia podpisaną przez poręczyciela, który spełnia wszystkie wskazane niżej wymogi:

- dysponuje zaświadczeniem od pracodawcy o wysokości swojego wynagrodzenia,*
- kwota netto wynagrodzenia za pracę poręczyciela przekracza 2500 zł,*
- świadczy pracę na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony; nie jest Pożyczkobiorcą ani Poręczycielem z tytułu innej umowy pożyczki zawartej z iCredit Sp. z o.o.,*

- nie posiada żadnych niespłaconych należności, których data wymagalności powstała w okresie ostatnich trzech lat, ani zobowiązań wobec innych banków i innych instytucji pożyczkowych.

(2) Strony uzgadniają, że w przypadku naruszenia przez Pożyczkobiorcę obowiązku wynikającego z punktu (...), Pożyczkobiorca zobowiązany jest do zapłaty na rzecz Pożyczkodawcy kary umownej w kwocie (...). Strony ustalają, że kara umowna za naruszenie postanowień Umowy jest należna w całości po upływie terminu na zapewnienie zabezpieczenia w osobie poręczyciela. Pożyczkobiorca oświadcza, że na wypadek obciążenia go karą umowną, wnosi o rozłożenie płatności kary na raty płatne wraz z ratami pożyczki (...).”.

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ukk kredytodawca przed zawarciem umowy o kredyt konsumencki jest zobowiązany do dokonania oceny zdolności kredytowej konsumenta. Natomiast zgodnie z art. 5 pkt 16) ukk ocena zdolności kredytowej to ocena zdolności konsumenta do spłaty zaciągniętego kredytu wraz z odsetkami, w terminach określonych w umowie o kredyt konsumencki, dokonywana przez kredytodawcę.

Zarówno obowiązkowa ocena zdolności kredytowej, jak i ustanowienie prawnych form zabezpieczenia służy redukcji ryzyka (w tym kontraktowego), przy czym ocena zdolności kredytowej i ustalenie zasad i warunków uruchomienia zabezpieczenia odbywa się na etapie przedkontraktowym, zaś materializacja zabezpieczenia kredytu (w postaci skorzystania przez wierzyciela z przewidzianych instrumentów) następuje na etapie wykonywania kontraktu.⁹

Z powyższego wynika, że już przed zawarciem umowy kredytu profesjonalny kredytodawca powinien dokonywać obowiązkowej oceny zdolności kredytowej (i związanych z tym ryzyk) i w konsekwencji w przypadku uznania konieczności dalszej redukcji ryzyka niewypłacalności kredytobiorcy decydować o potrzebie ustanowienia zabezpieczenia spłaty wierzytelności. Ocena tego ryzyka powinna następować zatem już na etapie przed zawarciem umowy kredytu z konsumentem, a jej elementem powinno być również – dla profesjonalnie działającego przedsiębiorcy – ustalenie możliwości ustanowienia odpowiednich zabezpieczeń, w tym poręczeń.

Zgodnie z panującą na rynku praktyką zabezpieczenie (np. w postaci poręczenia) ma na celu zmniejszenie ryzyka wystąpienia negatywnych dla kredytodawcy skutków niespłacenia pożyczki i powinno być co do zasady ustanawiane (uruchamiane) przed zawarciem umowy lub też powinno warunkować wypłatę pożyczki/kredytu.

Na gruncie ustawy o kredycie konsumenckim brak jest szczegółowej i kompleksowej regulacji wypowiedzenia umowy czy skutków negatywnej oceny zdolności kredytowej. Powyższe oznacza, że jeśli nie uzgodniono tych zasad, wówczas stosuje się reguły wynikające z przepisów obowiązujących w tej materii ustaw, tj. art. 42–43 ukk (umowa o kredyt konsumencki odnawialny), art. 75 i 75a ust. 2, art. 75c Prawa bankowego (umowa kredytu i pożyczki bankowej), art. 723 KC (umowa pożyczki).¹⁰

Zgodnie z art. 75 ust. 1 Prawa bankowego w przypadku niedotrzymania przez kredytobiorcę warunków udzielenia kredytu albo w przypadku utraty przez kredytobiorcę

⁹ Por.: A. Stangret-Smoczyńska, *Zdolność kredytowa w ujęciu prawnym prawa polskiego*, Wyd. C.H. Beck. Warszawa 2016, rozdz. IV.

¹⁰ Por.: T. Czech, *Kredyt konsumencki*, s. 325–326. Zob. też Z. Ofiarski, *Ustawa o kredycie konsumenckim*, s. 290.

zdolności kredytowej bank może obniżyć kwotę przyznanego kredytu albo wypowiedzieć umowę kredytu (...).

Z kolei w art. 43 ust. 1 ukk kredytodawca ma prawo (jeżeli umowa tak stanowi) wypowiedzieć konsumentowi prawo wypłat (na podstawie umowy o kredyt odnawialny) w przypadku niedotrzymania przez niego zobowiązań warunków udzielenia kredytu oraz negatywnej oceny zdolności kredytowej konsumenta.¹¹

Niemniej jednak Spółka nie uzależnia ważności samej umowy od przedstawienia umowy poręczenia. Konsekwencją nieprzedłożenia umowy poręczenia jest nałożenie na konsumenta kary umownej, brak zabezpieczenia nie wpływa jednakże na ważność umowy czy też na wysokość pożyczki, nie rodzi też prawa kredytodawcy do wstrzymania wypłaty kwoty pożyczki czy obniżenia jej wysokości.

W toku postępowania w sprawie podejrzenia stosowania przez iCredit praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów Spółka ustosunkowała się do zarzucanych jej praktyk. Odnośnie do zarzutu opisanego w pkt 3 sentencji niniejszej decyzji Spółka wskazała, że w niniejszej sprawie nie ma zastosowania art. 75 ust. 1 Prawa bankowego ponieważ iCredit nie jest ani bankiem, ani instytucją ustawowo upoważnioną do udzielania kredytów.

W odpowiedzi Prezes Urzędu wyjaśnia, że zarzut przedstawiony Spółce nie dotyczy naruszenia przepisów Prawa bankowego, ale naruszenia przepisów ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym. Przepisy Prawa bankowego zostały przywołane pomocniczo, jako wzorzec prawidłowego postępowania w określonej sytuacji. Wskazują one dobrą praktykę, zgodnie z którą powinny postępować instytucje świadczące usługi finansowe.

Zdaniem Prezesa Urzędu sprzeczne z dobrymi obyczajami jest proponowanie umów pożyczki na warunkach przewidujących obowiązek przedstawienia zabezpieczenia już po jej podpisaniu. Co prawda są sytuacje, gdy zabezpieczenie kredytu jest ustanawiane już po podpisaniu umowy, jak w przypadku umów kredytu hipotecznego. Jednak w przypadku kredytów hipotecznych wynika to z faktu, że realna możliwość ustanowienia takiego zabezpieczenia ma miejsce dopiero po zawarciu umowy. Do czasu zaś ustanowienia hipoteki stosowane jest zabezpieczenie w postaci ubezpieczenia pomostowego. W przypadku poręczenia istnieje możliwość jego ustanowienia jeszcze przed zawarciem umowy lub w trakcie jej zawierania. Weryfikacja, czy pożyczka może być udzielona bez zabezpieczenia, czy też do zawarcia umowy konieczne jest zabezpieczenie powinna mieć miejsce na etapie badania zdolności kredytowej potencjalnego pożyczkobiorcy. W sytuacji, gdy konsument nie posiada wystarczającej zdolności kredytowej lub nie może przedstawić zabezpieczenia w postaci poręczenia przed podpisaniem umowy (lub wypłatą kwoty pożyczki), przedsiębiorca powinien tak ukształtować warunki umowy, aby mieć uprawnienie odmowy udzielenia pożyczki ze względu na niespełnienie warunków umowy, względnie stosownie obniżyć

¹¹ Przesłanki wypowiedzenia umowy kredytu w przepisie zostały określone przy użyciu spójnika „oraz” jako niedotrzymanie przez konsumenta zobowiązań dotyczących warunków udzielenia tego kredytu określonych w umowie oraz negatywnej oceny zdolności kredytowej konsumenta. Powyższe może więc sugerować, że chodzi w tym wypadku o łączne spełnienie tych dwóch przesłanek, nie zaś jednej z nich. Jak jednak powszechnie się przyjmuje, taka interpretacja nie jest prawidłowa z uwagi na treść art. 13 ust. 2 dyrektywy 2008/48/WE (którego art. 43 ukk stanowi implementację) oraz jest nie do pogodzenia z regułami wykładni funkcjonalnej (nieracjonalne jest bowiem uzależnienie wypowiedzenia o charakterze sankcyjnym na wypadek naruszenia zobowiązania przez konsumenta dodatkowo jeszcze o negatywną ocenę jego zdolności kredytowej). Zob. T. Czech, *Kredyt konsumencki*, s. 437; Z. Ofiarski, *Ustawa o kredycie konsumenckim*, s. 341; M. Kłoda, M. Chruściak, M. Kłoda, A. Kopeć, G. Kott, M. Szakun, T. Ostrowski, *Ustawa o kredycie konsumenckim*, s. 148., za: A. Stangret-Smoczyńska, *Zdolność kredytowa w ujęciu prawnym prawa polskiego*.

kwotę pożyczki lub zażądać innej formy zabezpieczenia. Takie rozwiązanie odpowiadałoby praktyce rynkowej oraz przywołanym wyżej uregulowaniom prawnym.

Tymczasem kwestionowane rozwiązanie przyjęte przez Spółkę jest sprzeczne z tymi normami, co więcej, nie służy celom ukk wskazanym do uzasadnienia do jej projektu, jak również celom dyrektywy 2008/48/WE.¹² Mając na uwadze motyw 26 preambuły ww. dyrektywy wskazać należy, że argumentem dla badania zdolności kredytowej w umowach kwalifikowanych jako kredyt konsumencki jest wdrażanie idei odpowiedzialnego kredytowania i pożyczania. Jak wskazano w uzasadnieniu do projektu ukk, celem wprowadzenia obowiązkowej procedury sprawdzenia zdolności kredytowej ma być ochrona konsumentów przed zaciąganiem zobowiązań, których nie będą w stanie spłacić. Konsument posiadający ograniczoną wiedzę na temat finansów oraz konsekwencji wynikających z nadmiernego zadłużenia i niemożności regulowania wymagalnych wierzytelności są narażeni na popadnięcie w pułapkę zadłużenia. Wprowadzenie proponowanych rozwiązań może odnieść korzystny dla konsumentów efekt, zapobiegając nieświadomemu i nadmiernemu zadłużeniu.¹³ Jak wynika z ustaleń sprawy, iCredit wymaga w umowach pożyczki ustanowienia zabezpieczenia w postaci poręczenia. Formalnie oznacza to, że zastosowanie takiego środka zabezpieczenia spłaty, wobec dokonanej oceny zdolności kredytowej konsumentów oraz poziomu ryzyka wystąpienia ich niewypłacalności, jest konieczne dla udzielenia kredytu na ustalonych warunkach (m.in. co do wysokości kwoty). Skoro jednak Spółka jednocześnie udziela pożyczek pomimo braku poręczenia to albo ignoruje ustalone przez siebie istotne ryzyko niewypłacalności konsumentów i stwarza tym samym dla konsumentów zagrożenie nadmiernego zadłużenia (wbrew celom ukk i ww. dyrektywy), albo wprowadzony przez nią warunek ustanowienia poręczenia wynika z nierzetelnie ustalonych przesłanek.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 upnpr praktyka rynkowa stosowana przez przedsiębiorców wobec konsumentów jest nieuczciwa, jeżeli jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta przed zawarciem umowy dotyczącej produktu, w trakcie jej zawierania lub po jej zawarciu.

W niniejszej sprawie naruszenie dobrych obyczajów polega na zobowiązaniu konsumenta do przedstawienia zabezpieczenia spłaty po zawarciu umowy pożyczki, w sytuacji gdy badanie zdolności kredytowej konsumenta ma miejsce jeszcze przed zawarciem umowy, a zatem Przedsiębiorca wiedzę na temat możliwości spłaty pożyczki przez konsumenta oraz możliwości przedstawienia wymaganych zabezpieczeń powinien posiadać już na etapie przedkontraktowym. Ukształtowanie w ten sposób warunków umownych sprzeczne jest z powszechną i akceptowalną praktyką na rynku kredytów konsumenckich i – jak wskazano wyżej – jest przejawem naruszenia zasad rzetelności i uczciwości kupieckiej w obrocie z konsumentami.

Oceny, czy dana praktyka rynkowa może być uznana za nieuczciwą, dokonuje się biorąc pod uwagę pojęcie „przeciętnego konsumenta”, którym posługuje się ustawa o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym. Zgodnie z treścią art. 2 pkt 8 ww. ustawy przeciętny konsument jest to konsument dostatecznie poinformowany, uważny i ostrożny. Oceny tej dokonuje się z uwzględnieniem czynników społecznych, kulturowych, językowych i przynależności danego konsumenta do szczególnej grupy konsumentów, przez którą rozumie się dającą się jednoznacznie zidentyfikować grupę konsumentów, szczególnie

¹² dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z 23.4.2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylająca dyrektywę Rady 87/102/EWG (Dz.Urz. WE L Nr 133, s. 66).

¹³ A. Stangret-Smoczyńska, Zdolność kredytowa w ujęciu prawnym prawa polskiego, Wyd. C.H. Beck. Warszawa 2016, rozdz. IV, § 3.

podatną na oddziaływanie praktyki rynkowej lub na produkt, którego praktyka rynkowa dotyczy, ze względu na szczególne cechy, takie jak wiek, niepełnosprawność fizyczna lub umysłowa.

W świetle przedstawionej legalnej definicji przeciętnego konsumenta, należy wskazać, że polski ustawodawca przyjął wzorzec konsumenta „świadomego oraz rozważnego” z możliwością dokonania oceny danej praktyki ze względu na szczególne kategorie konsumentów, wprowadzając tym samym swoistą segmentację konsumentów. Modelowi przeciętnego konsumenta należy zatem przypisać cechy charakterystyczne, takie jak dostateczne poinformowanie, uważność, ostrożność. Niemniej jednak nawet ostrożny, uważny konsument nie potrafi ocenić sytuacji tak jak profesjonalista. Stąd też ma on prawo do otrzymywania rzetelnej i prawdziwej informacji, która, przy założeniu dokonania z jego strony aktów staranności celem zrozumienia jej istoty, nie będzie wprowadzać konsumenta w błąd. Nie można również oczekiwać, że przeciętny konsument będzie posiadał wiedzę, pozwalającą mu na pełną weryfikację treści informacji przekazanych przez Spółkę.

Spółka zajmuje się udzielaniem pożyczek konsumentom. Swoją przekaz handlowy kieruje do różnych grup społecznych i zawodowych, ale sama zauważyła w piśmie z dnia 24 stycznia 2018 r., że klienci iCredit mają gorszą historię kredytową aniżeli klienci np. banków, a ryzyko dotyczące spłaty przez nich pożyczki jest wyższe. Spółka nazwała swoich klientów, którzy często nie mają dostępu do innych źródeł finansowania, „ryzykownymi”.

Określając model przeciętnego konsumenta na potrzeby przedmiotowej sprawy, należy przyjąć, że adresatem działań Spółki są konsumenci, którzy posiadają określone cechy wspólne. Zwykle są to osoby o obniżonej zdolności kredytowej, które, nie mając możliwości uzyskania kredytów w instytucjach bankowych, poszukują środków na sfinansowanie swoich wydatków lub zadłużeń w innych źródłach. Są to również osoby, które z uwagi na różne okoliczności, np. zaawansowany wiek (Przedsiębiorca ma specjalną ofertę pożyczek „Emeryt”) lub poziom wykształcenia, nie znają uregulowań prawnych lub słabo rozróżniają i rozumieją różnice w rodzajach produktów finansowych. Są to więc konsumenci przeciętni, którzy jednak potrafią zrozumieć kierowane do nich informacje oraz umieją podjąć - w oparciu o ten przekaz - świadomą decyzję co do oferty i produktów, jeżeli tylko wiedza ta przekazana jest im w sposób rzetelny, zrozumiały i jednoznaczny.

Stosowana przez Przedsiębiorcę praktyka może prowadzić do zniekształcenia zachowania rynkowego przeciętnego konsumenta poprzez utrudnienie mu prawidłowej oceny warunków umowy. W konsekwencji konsument zawiera umowę pożyczki bez pełnej wiedzy na temat jej kosztów, jak również w przekonaniu, że będzie w stanie przedstawić zabezpieczenie. W rezultacie, gdy okaże się, że konsument nie jest w stanie przedstawić zabezpieczenia, będzie zmuszony do poniesienia wyższych kosztów. Skoro Przedsiębiorca wiedział, że z udzieleniem pożyczki danej osobie wiąże się podwyższone ryzyko, to mógł albo odmówić udzielenia takiej pożyczki albo zażądać umowy poręczenia przed zawarciem umowy, względnie obniżyć kwotę przyznanej pożyczki lub zażądać innej formy zabezpieczenia. Ewentualnie Spółka mogła w proponowanych warunkach udzielenia pożyczki podwyższyć jej koszt (w przewidzianych przepisami ramach) z tytułu zwiększonego ryzyka. W sytuacji, gdy taki dodatkowy koszt byłby uwzględniony w informacjach charakteryzujących warunki oferty (w szczególności RRSO, całkowity koszt kredytu, całkowita kwota do zapłaty) jeszcze przed zawarciem umowy, konsument dysponowałby informacjami niezbędnymi do oceny proponowanych przez Spółkę warunków udzielenia pożyczki. Brak pełnej informacji na temat kosztów pożyczki w przypadku braku przedstawienia zabezpieczenia może zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego

konsumenta, między innymi poprzez brak możliwości porównania oferty Przedsiębiorcy z ofertą innych pożyczkodawców.

Ukształtowane przez Spółkę warunki umowy pożyczki mogą skłaniać konsumentów do zawarcia umowy bez ustanowienia poręczenia, a tym samym ostatecznej pewności co do faktycznej możliwości spełnienia tego warunku i skutków związania umową pożyczki. Konsument może wprowadzić zawierając umowę w przekonaniu, że będzie w stanie przedstawić wymagane zabezpieczenie, jednak m.in. z uwagi na wygórowane wymagania wobec poręczycieli, ustanowienie poręczenia może okazać się niemożliwe. Na zachowanie rynkowe konsumentów może też wpływać opisana wyżej niespójność działań Spółki, wynikająca z faktu jednoczesnego wymagania zabezpieczenia w postaci poręczenia i kontynuowania umowy na niezmiennych warunkach co do parametrów pożyczki w przypadku braku tego poręczenia. Przeciętny konsument może odczytywać takie zachowanie w ten sposób, że żądane poręczenie nie ma w istocie znaczenia dla realizacji umowy, a sama Spółka w rzeczywistości nie identyfikuje istotnego ryzyka niewypłacalności konsumenta. Stąd konsument może być bardziej skłonny do zaciągnięcia zobowiązania wobec Spółki, nawet w sytuacji, gdy obiektywnie istniejące okoliczności wskazują na zagrożenie nadmiernego zadłużenia.

W tym miejscu należy wskazać, że odnośnie opisanego w niniejszym punkcie zarzutu aktualne jest ustosunkowanie się Prezesa Urzędu do stanowiska Spółki podniesionego w odpowiedzi na Szczegółowe Uzasadnienie Zarzutów, przedstawione w ocenie prawnej praktyki opisanej w pkt I.2 rozstrzygnięcia decyzji.

Wszystkie przedstawione wyżej argumenty wskazują, że stosowana przez Przedsiębiorcę praktyka narusza dobre obyczaje oraz zniekształca zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta przed zawarciem umowy. W związku z powyższym, Prezes Urzędu uznał, że opisane powyżej działanie Przedsiębiorcy narusza art. 4 ust. 1 upnpr, a tym samym jest sprzeczne z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 uokik.

Uwzględniając wskazane okoliczności, na podstawie art. 26 ust. 1 uokik orzeczono jak w pkt I.3 sentencji niniejszej decyzji.

Praktyka opisana w pkt II rozstrzygnięcia decyzji

Ostatnia z zarzucanych Przedsiębiorcy praktyk polega na ustalaniu w proponowanych umowach pożyczki harmonogramu spłat przewidującego znaczne wydłużenie okresu spłaty pożyczki poprzez ustalenie kwoty większości rat pożyczki na poziomie kilku groszy, co skutkuje nieuzasadnionym obciążaniem konsumentów dodatkowymi kosztami, które nie mogłyby być naliczone przy zastosowaniu powszechnie stosowanych metod ustalania wysokości i ilości rat spłaty pożyczek (w tym rat wyrównawczych), co może w konsekwencji utrudniać prawidłową ocenę przez konsumenta proponowanych warunków udzielenia pożyczki, a tym samym może prowadzić do zniekształcenia zachowania rynkowego przeciętnego konsumenta, co może stanowić nieuczciwe praktyki rynkowe w rozumieniu art. 4 ust. 1 upnpr.

Taki mechanizm ustalania rat pożyczki pozwala na znaczne przedłużenie okresu spłaty, co w konsekwencji zostało wykorzystane przez Spółkę do nałożenia wyższych pozaodsetkowych kosztów kredytu. Poniższa tabela pokazuje przykładowe rodzaje pożyczki wraz ze wskazaniem ile wynoszą, zgodnie z umową, pozaodsetkowe koszty kredytu, a także pokazuje ile maksymalne pozaodsetkowe koszty kredytu wynosiłyby w przypadku, gdyby ostatnia z rat nie była rozbijana na jedną większą i wiele kilkugroszowych.

Pożyczka gotówkowa iCredit

[illegible]

Jak zostało wskazane w powyższej tabeli, wydłużanie okresu spłaty kredytu poprzez rozbijanie go na kilkugroszowe raty ma znaczący wpływ na wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu. Im dłuższy jest okres spłaty kredytu, tym wyższe mogą być maksymalne pozaodsetkowe koszty, analogicznie niższy okres spłaty kredytu pociąga za sobą zmniejszenie maksymalnych pozaodsetkowych kosztów kredytu.

Panującą na rynku usług finansowych praktyką jest oferowanie konsumentom spłaty kredytu w ratach równych (annuitetowych) lub ratach malejących. Jednak bez względu na to, w jakim wariantie kredyt jest spłacany, wysokość i ilość rat jest uzasadniona. Ratę równą charakteryzuje względnie jednakowa wartość przez cały okres kredytowania. Wahanie wysokości raty mogą być spowodowane zmianą oprocentowania (jeśli oprocentowanie kredytu nie jest stałe), jego nadpłaceniem lub wpłatą jednej z rat w innej wysokości, niż przewidywał to harmonogram spłaty. W przypadku zmiany oprocentowania wysokość wszystkich pozostałych do spłaty rat ulega zmianie, ale w taki sposób, że zmiany ich wysokości nie są z reguły dla konsumenta znacząco odczuwalne. W przypadku nadpłacenia lub wpłaty pojedynczej raty w wysokości innej niż określona w harmonogramie spłaty, różnicę się będzie tylko wysokość ostatniej raty, tzw. raty wyrównawczej. Jednak dysproporcja pomiędzy wysokością wszystkich poprzednich rat a wysokością raty wyrównawczej nie jest znaczna, a przede wszystkim jest uzasadniona. Rata malejąca, jak sama nazwa wskazuje, maleje wraz z każdą kolejną spłatą. Również w tym przypadku jest to uzasadnione i wynika z tego, że część kapitałowa przez cały okres kredytowania pozostaje identyczna, a udział części odsetkowej sukcesywnie spada, gdyż kredytodawca nalicza odsetki od zmniejszającego się kapitału, jaki pozostaje do spłaty.

Również jeśli nawet przez pewien okres raty kredytu są zmniejszane (bądź spłata jest zawieszana), służy to zazwyczaj finansowemu odciążeniu konsumenta w czasie, w którym miałby on trudności ze spłatą kredytu. W przypadku harmonogramu spłacania rat ustalonego przez iCredit długi okres spłaty nie jest niczym uzasadniony i nie odpowiada żadnym korzyściom po stronie konsumenta, który jest zobowiązany do spłaty niemal całej kwoty w okresie znacznie krótszym niż umowny okres spłaty (ponad TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA% całkowitej kwoty do zapłaty wnoszone jest w początkowym okresie spłaty wynoszącym zazwyczaj niespełna TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA całkowitego okresu spłaty). Znaczna większość okresu spłaty obejmuje raty po kilka groszy. A zatem Przedsiębiorca w dość krótkim czasie (od TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA do TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA tygodni lub od TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA do TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA miesięcy w zależności od rodzaju pożyczki) pobiera raty w równowartości niemal całej kwoty do zapłaty. Można z tego wywnioskować, że stosowany przez iCredit sposób ustalania harmonogramu spłaty rat służy wyłącznie nałożeniu wyższych pozaodsetkowych kosztów kredytu.

Stosowana przez Przedsiębiorcę praktyka polegająca na ustalaniu w proponowanych umowach pożyczki harmonogramu spłat przewidującego znaczne wydłużenie okresu spłaty pożyczki poprzez podzielenie kilkunastotysięcznej części kwoty pożyczki pozostałej do zapłaty na kilkanaście, kilkadziesiąt lub kilkaset kilkugroszowych rat może naruszać dobre obyczaje poprzez z jednej strony obchodzenie przepisów ustawy o kredycie konsumenckim o maksymalnych pozaodsetkowych kosztach kredytu poprzez sztuczne wydłużanie okresu

spląty, a z drugiej strony poprzez wykorzystywanie niewiedzy konsumentów co do wpływu długiego okresu spląty na wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu.

Podobnie jak w przypadku praktyki określonej w pkt 3. sentencji niniejszej decyzji określając model przeciętnego konsumenta na potrzeby przedmiotowej sprawy, należy przyjąć, że adresatem działań Spółki są konsumenci, którzy posiadają określone cechy wspólne. Zwykle są to osoby pozbawione zdolności kredytowej, które, nie mając możliwości uzyskania kredytów w instytucjach bankowych, poszukują środków na sfinansowanie swoich wydatków lub zadłużeń w innych źródłach. Są to również osoby, które nie znają uregulowań prawnych lub słabo rozróżniają i rozumieją różnice w rodzajach produktów finansowych. Są to więc konsumenci przeciętni, którzy jednak potrafią zrozumieć kierowane do nich informacje oraz umieją podjąć - w oparciu o ten przekaz - świadomą decyzję co do oferty i produktów, jeżeli tylko wiedza ta przekazana jest im w sposób zrozumiały i jednoznaczny. Jednocześnie nie posiadają oni wiedzy wystarczającej, by dokładnie zweryfikować i przeanalizować ofertę Przedsiębiorcy.

Opisana powyżej praktyka może zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta na etapie przed zawarciem umowy poprzez wykorzystanie jego niewiedzy. Przeciętny konsument nie posiada dokładnej wiedzy na temat przepisów ustawy o kredycie konsumenckim, nie zna tym bardziej wzoru na wyliczenie maksymalnych pozaodsetkowych kosztów kredytu. Może więc nie zdawać sobie sprawy z tego, że im dłuższy jest okres spląty kredytu, tym wyższe mogą być koszty jego uzyskania. Niewiedza przeciętnego konsumenta w tym zakresie utrudnia prawidłową ocenę warunków pożyczki. Co więcej, taka forma spląty pożyczki, gdzie przez większy okres spląty kredytu raty wynoszą od 0,04 do 0,09 zł, może wywołać u konsumentów przeświadczenie, że jest to korzystna i mniej ryzykowna forma pożyczki.

W toku postępowania w sprawie podejrzenia stosowania przez iCredit praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów Spółka ustosunkowała się do zarzucanych jej praktyk. Odnośnie zarzutu opisanego w pkt 4 sentencji niniejszej decyzji Spółka stwierdziła, że zdecydowała się na długie okresy spląty kredytów konsumpcyjnych, ponieważ taki model spląty jest dość popularny w Polsce, a nie dlatego by zwiększyć pozaodsetkowe koszty pożyczki. Ponadto konsument nie jest wprowadzany w błąd – wie jaką kwotę pożyczki otrzymuje oraz jaką będzie zobowiązany spłacić.

Zdaniem Prezesa Urzędu fakt, że konsument jest poinformowany o całkowitym koszcie pożyczki nie oznacza, że wie dokładnie jakie są składniki tego kosztu oraz co wpływa na ich wysokość. Przeciętny konsument nie posiada szczegółowej wiedzy na temat wzorów obliczania maksymalnych pozaodsetkowych kosztów kredytu, a w konsekwencji nie wie, że tak długi okres spląty – w omawianych warunkach rozbijania ostatniej z rat na jedną większą i wiele kilkunastu – nie jest dla niego korzystny.

Ponadto Spółka twierdzi, że długie okresy spląty są pożądane przez konsumentów. Przeczy temu jednak fakt, że około (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) pożyczek udzielonych przez iCredit została spłacona przed czasem. Taka okoliczność świadczy o tym, że konsumenci nie potrzebują tak długich okresów spląty kredytu, w szczególności, gdy większość rat jest kilkunastu wysokości, a w zasadzie całość pożyczki jest spłacana już na samym początku okresu przewidzianego w harmonogramie.

W odpowiedzi na Szczegółowe Uzasadnienie Zarzutów Spółka poinformowała o zaniechaniu kwestionowanej praktyki z dniem 1 października 2018 r. Spółka zmieniła model ustalania harmonogramu spląty pożyczki. Oferowane obecnie przez Spółkę rodzaje pożyczek są spłacane w cotygodniowych (pożyczki „iCredit” i „iCredit Premium”) lub comiesięcznych (pożyczki „Emeryt” i „Emeryt Premium”) ratach, które zawsze są równej wysokości.

Następnie, w piśmie z dnia 12 października 2018 r. Spółka wskazała, że warunki zawarte w umowach pożyczek podpisanych przed 1 października 2018 r. uległy zmianie w zakresie okresu spłaty oraz wysokości rat. Okresy spłat zostały skrócone, a raty zostały ustalone w równej wysokości przez cały okres spłaty. W wyniku tych zmian wysokość pozaodsetkowych kosztów pożyczki w każdej z umów została zmniejszona, co wpłynęło na wysokość kwoty pozostałej do zapłaty przez konsumenta. Spółka postanowiła o poinformowaniu klientów o zmianach w umowach pożyczek oraz o podpisaniu z nimi stosownych aneksów i zwrocie lub umorzeniu części pozaodsetkowych kosztów pożyczki. Na dzień 8 kwietnia 2019 r. liczba umów zawartych przed 1 października 2018 r., w których obowiązywały warunki spłaty przewidujące wydłużony okres spłaty, została zredukowana z (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) do (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA), co skutkowało umorzeniem spłat pożyczek w łącznej kwocie (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) zł. Na dzień 26 lipca 2019 r. liczba umów zawartych przed 1 października 2018 r., w których obowiązywały warunki spłaty przewidujące wydłużony okres spłaty, została zredukowana do (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA), a kwota kosztów, które zostały umorzone wyniosła (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) zł. Na dzień 22 sierpnia 2019 r. liczba umów zawartych przed 1 października 2018 r., w których obowiązywały warunki spłaty przewidujące wydłużony okres spłaty, została zredukowana do (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA), a kwota kosztów, które zostały umorzone wyniosła (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) zł.

W opinii Prezesa Urzędu wskazane powyżej działania wskazują na zaniechanie przez iCredit praktyki opisanej w pkt II sentencji niniejszej decyzji. Spółka zmieniła praktykę na powszechnie przyjętą na rynku, tj. spłata pożyczki odbywa się w równych ratach przez cały okres spłaty. Ponadto Spółka podjęła działania, które doprowadziły do częściowego usunięcia trwających skutków naruszenia poprzez zmianę części umów zawartych przed 1 października 2018 r.

W związku z powyższym, Prezes Urzędu uznał, że opisane powyżej działanie Przedsiębiorcy naruszało art. 4 ust. 1 upnpr, a tym samym jest sprzeczne z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 uokik oraz stwierdził jego zaniechanie z dniem 1 października 2018 r.

Uwzględniając wskazane okoliczności, na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 uokik orzeczono jak w pkt II sentencji niniejszej decyzji.

Godzenie w zbiorowe interesy konsumentów

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 10 kwietnia 2008 r. (sygn. akt III SK 27/07) wyjaśnił, że gramatyczna wykładnia pojęcia zbiorowy interes konsumentów prowadzi do wniosku, że chodzi o zachowanie przedsiębiorcy, które godzi w interesy grupy osób stanowiących określony zbiór. Rezultaty tej wykładni modyfikuje zastrzeżenie, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma interesów indywidualnych. Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że przy konstruowaniu pojęcia „zbiorowy interes konsumentów” nie można opierać się tylko i wyłącznie na tym, czy oceniana praktyka skierowana jest do nieoznaczonego z góry kręgu podmiotów. Zdaniem Sądu, wystarczające powinno być ustalenie, że zachowanie przedsiębiorcy nie jest podejmowane w stosunku do zindywidualizowanych konsumentów, lecz względem członków danej grupy (określonego kręgu podmiotów), wyodrębnionych spośród ogółu konsumentów za pomocą wspólnego dla nich kryterium. Sąd Najwyższy uznał, że praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest (...) takie zachowanie przedsiębiorcy, które podejmowane jest w warunkach wskazujących na powtarzalność zachowania w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład grupy, do której adresowane są zachowania

przedsiębiorcy, w taki sposób, że potencjalnie ofiarą takiego zachowania może być każdy konsument będący klientem lub potencjalnym klientem przedsiębiorcy.

Interes konsumentów należy rozumieć jako interes prawny (a nie faktyczny), a więc uznany przez ustawodawcę jako zasługujący na ochronę i zabezpieczenie. Pojęcie to obejmuje swym zakresem prawo konsumentów do uczestniczenia w przejrzystych i niezakłóconych przez przedsiębiorcę warunkach rynkowych, zapewniających konsumentom możliwość dokonywania transakcji przy całkowitym zrozumieniu, jaki jest ich rzeczywisty sens ekonomiczny i prawny na etapie przedkontraktowym i w czasie wykonywania umowy. Efektem naruszenia interesu prawnego może być naruszenie również stricte ekonomicznych interesów konsumentów (o wymiarze majątkowym). Godzenie w zbiorowe interesy konsumentów może polegać zarówno na ich naruszeniu, jak i na zagrożeniu ich naruszenia. Nie jest zatem konieczne ustalenie, że którykolwiek z konsumentów został rzeczywiście poszkodowany wskutek stosowanej przez przedsiębiorcę praktyki.

W niniejszej sprawie skutkami działań Przedsiębiorcy dotknięty mógł zostać nieoznaczony z góry krąg konsumentów – wszyscy konsumenci, do których kieruje on swoją ofertę udzielenia pożyczki gotówkowej.

W przypadku pierwszego zarzutu Przedsiębiorca dokonał interpretacji art. 49 ust. 1 ukk w sposób korzystny wyłącznie dla niego, a tym samym obciążający ekonomicznie konsumentów, którzy dokonali wcześniejszej spłaty pożyczki.

Praktyka opisana w zarzucie drugim, polegająca na nakładaniu na konsumentów kary umownej za nieprzedstawienie umowy poręczenia w terminie 3 dni od daty podpisania umowy o kredyt konsumencki, może być sprzeczna z naturą zabezpieczenia spłaty zobowiązania. Działanie to można uznać za sprzeczne z dobrymi obyczajami i może naruszać interes każdego konsumenta, który zdecyduje się zawrzeć umowę pożyczki z Przedsiębiorcą.

Zaznaczyć należy, że praktyki wskazane w zarzucie trzecim i czwartym naruszają bezpośrednio prawo konsumentów do uczestniczenia w przejrzystych i niezakłóconych warunkach rynkowych. Stosowane przez Przedsiębiorcę praktyki ograniczają bowiem konsumentom możliwość dokonania transakcji przy całkowitym zrozumieniu, jaki jest jej rzeczywisty sens ekonomiczny i prawny.

Nie ma zatem wątpliwości, że działania Przedsiębiorcy naruszają zbiorowe interesy konsumentów.

Uzasadnienie braku przyjęcia wniosku o wydanie decyzji w trybie art. 28 uokik

W toku postępowania administracyjnego Spółka złożyła wniosek o wydanie decyzji zobowiązującej, o której mowa w art. 28 uokik. W piśmie z dnia 12 kwietnia 2018 r. (*dowód: karty 744 – 749*) iCredit przedstawiła następujące propozycje co do zmiany praktyk i rekompensaty dla konsumentów:

1. Propozycje dotyczące wymogów dla poręczyciela¹⁴:

- a. zróżnicowanie wymogu określonej wysokości wynagrodzenia netto wymaganego dla poręczyciela,

¹⁴ Spółka już dokonała zmiany postanowień umowy w tym zakresie. Nowe warunki umów obowiązują od dnia 5 kwietnia 2018 r.

- b. akceptowanie wszystkich rodzajów umów o pracę z wyjątkiem umowy o pracę na okres próbny,
- c. akceptowanie osób świadczących pracę na podstawie umów cywilnoprawnych,
- d. złagodzenie wymogów dotyczących braku zobowiązań poręczyciela poprzez ograniczenie ich tylko do braku zobowiązań wobec banków i instytucji pożyczkowych,
- e. możliwość wywiązania się ze spełnienia umownego obowiązku zapewnienia poręczyciela na dowolnym etapie okresu obowiązywania umowy pożyczki w ten sposób, że gdy konsument przedstawi poręczenie w ciągu 3 dni, to nie ma kary umownej, a gdy przedstawi poręczenie po ww. terminie, to kara umowna jest nakładana, ale będzie liczona tylko za okres do przedstawienia poręczenia.

Propozycje dotyczące okresu spłat pożyczki oraz liczby rat:

- a. niskie kwotowo raty zostaną usunięte,
- b. liczba rat zostanie zmniejszona,
- c. płatność ostatniej raty zostanie odroczone o 1,5 roku w stosunku do poprzedniej raty.

2. Propozycje dotyczące kompensaty dla konsumentów:

- a. Spółka zaproponowała rekompensatę dla klientów, którzy są stroną aktywnej umowy pożyczki zawartej z iCredit po 10 marca 2016 r. (tj. dniu od którego rozpoczęto stosowanie umów pożyczek z długim terminem płatności). Rekompensata miałaby polegać na obniżeniu kosztów pożyczki poprzez (i) zwolnienie z obowiązku zapłaty kwoty odsetek ujętych w ratach pożyczki wymagalnych po dacie złożenia przez klienta wniosku o obniżenie kosztów, (ii) zwolnienie z obowiązku zapłaty kwoty opłaty za zarządzanie oraz opłaty za świadczenie usługi odbioru rat pożyczki w miejscu wskazanym przez Pożyczkodawcę ujętych w ratach wymagalnych po dacie złożenia przez klienta wniosku o obniżenie kosztów,
- b. publikacja przez 1 miesiąc informacji o możliwości uzyskania ww. rekompensaty na stronie internetowej Spółki oraz przekazanie informacji uprawnionym konsumentom za pośrednictwem konsultantów,
- c. zwolnienie z odsetek oraz opłat w ww. zakresie oraz ponowne przeliczenie kosztów pożyczki nastąpiłoby w terminie 1 tygodnia począwszy od dnia złożenia wniosku.

Przedsiębiorca we wskazanym wyżej piśmie z dnia 12 kwietnia 2018 r. podtrzymał swoje stanowisko odnośnie zróżnicowania odpłatności za poszczególne usługi towarzyszące zawieraniu lub realizacji umowy w zależności od rodzaju pożyczki w tym sensie, że choć wysokość opłaty za daną usługę jest zawsze taka sama, to nie w każdej umowie klient za taką usługę ponosi dodatkową płatność. W ocenie Spółki taki sposób ukształtowania umowy pożyczki nie wykracza poza granice swobody umów. Niemniej jednak Spółka zdecydowała, że zmieni zasady obciążania opłatami związanymi z usługami świadczonymi w związku z udzielaniem pożyczek. W konsekwencji tej zmiany, opłaty za usługi świadczone wszystkim klientom w związku z udzielonymi umowami pożyczek będą przewidziane w każdym z wariantów umowy, niezależnie od kwoty udzielonej pożyczki oraz wybranego okresu spłaty.

Zgodnie z treścią art. 28 ust. 1 uokik, jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione – na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu, o którym mowa w art. 100 ust. 1, lub będących podstawą wszczęcia postępowania – że został naruszony zakaz, o którym mowa w art. 24, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego zakazu, zobowiąże

się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zakończenia naruszenia lub usunięcia jego skutków, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, zobowiązać przedsiębiorcę do wykonania tych zobowiązań. Ponadto, zgodnie z art. 28 ust. 2 uokik, w decyzji zobowiązaniowej, Prezes może określić termin wykonania zobowiązań, lub zobowiązać przedsiębiorcę do złożenia jednokrotnego, lub wielokrotnego oświadczenia o treści i w formie określonej w decyzji lub publikacji decyzji w całości lub w części na koszt przedsiębiorcy, z zaznaczeniem czy decyzja ta jest prawomocna. Do wydania decyzji zobowiązującej konieczne jest zatem istnienie dwóch elementów: uprawdopodobnienie w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, że przedsiębiorca stosuje tę praktykę oraz zobowiązanie się przedsiębiorcy do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom. Pierwszą z przesłanek oceniono już powyżej.

Należy zwrócić uwagę, iż stosownie do treści art. 28 ust. 1 uokik, Prezes Urzędu „może, w drodze decyzji, zobowiązać przedsiębiorcę do wykonania tych zobowiązań”, a zatem złożone przez przedsiębiorcę propozycje nie są wiążące dla Prezesa Urzędu. Oznacza to, że Prezes Urzędu może nie skorzystać z uprawnienia przewidzianego w tym przepisie. Takie stanowisko zostało potwierdzone również w doktrynie (tak np. K. Kohutek „Komentarz do art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów”).

W niniejszej sprawie Prezes Urzędu nie skorzystał z powyższego uprawnienia, ponieważ zaproponowane przez Spółkę działania nie zmierzają do zakończenia naruszenia zakazu praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów oraz usunięcia ich skutków, a tym samym nie zabezpieczają dostatecznie interesów konsumentów.

Spółka nie złożyła propozycji podjęcia działań dotyczących zarzutu opisanego w pkt 1 sentencji niniejszej decyzji twierdząc, że jej działania w tym zakresie nie stoją w sprzeczności z przepisami ustawy o kredycie konsumenckim.

Z kolei zaproponowane przysporzenia konsumenckie nie są, w opinii Prezesa Urzędu, wystarczające by zrekompensować konsumentom bycie adresatami nieuczciwych praktyk rynkowych stosowanych przez Spółkę. Spółka zaproponowała zmianę wymogów dotyczących poręczyciela. O ile Prezes Urzędu pozytywnie ocenia różnicowanie wymogów, jakie powinien spełnić potencjalny poręczyciel w zależności od warunków umowy pożyczki, to jednak przedmiotem zarzutów opisanych w pkt I.2. i I.3. sentencji niniejszej decyzji nie są same wymogi dotyczące poręczyciela, ale opisane wyżej praktyki związane z obowiązkiem ustanowienia poręczenia już po zawarciu umowy pożyczki pod rygorem nałożenia kary umownej.

Spółka zaproponowała również wprowadzenie zmian dotyczących harmonogramu spłaty pożyczki, w ten sposób, że niskie kwotowo raty zostaną usunięte, ich liczba zostanie zmniejszona, a płatność ostatniej raty zostanie odroczone o 1,5 roku w stosunku do poprzedniej raty. Zdaniem Prezesa Urzędu nawet wprowadzenie takich zmian nie będzie mogło być uznane za zaniechanie praktyki, ponieważ okres spłaty nadal będzie sztucznie wydłużony, a tym samym Spółka będzie mogła nakładać wyższe pozaodsetkowe koszty kredytu. Nie przyniesie to również żadnej szczególnej korzyści konsumentom, którzy i tak prawie całą kwotę pożyczki będą musieli spłacić na początku okresu przewidzianego na spłatę. Odroczenie płatności ostatniej raty o 1,5 roku nie ma żadnego uzasadnienia oprócz chęci wydłużenia okresu spłaty, co wpływa na wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu.

Natomiast propozycja rekompensaty konsumenckiej spowoduje zróżnicowanie korzyści, jakie mogliby otrzymać konsumenci w zależności od tego, na jakim etapie spłaty pożyczki się znajdują lub czy już ją spłacili w całości. I tak, konsumenci którzy spłacili pożyczkę nie otrzymają żadnej rekompensaty, a ci, którzy są już na etapie spłaty

kilkugroszowych rat nawet nie odczują żadnej zmiany w wysokości rat. W związku z tym Prezes Urzędu zdecydował nie przyjąć propozycji wydania decyzji zobowiązaniowej.

Ponadto w art. 26 ust. 2 i ust. 3 uokik, przewidziano możliwość określenia z urzędu, środków usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, o którym mowa w art. 24 ust. 2 oraz możliwość nakazania przedsiębiorcy publikacji oświadczenia o treści wskazanej przez Prezesa Urzędu oraz decyzji. W niniejszej sprawie Prezes Urzędu skorzystał z tych uprawnień.

Rygor natychmiastowej wykonalności (pkt III rozstrzygnięcia decyzji)

Zgodnie z art. 103 uokik, Prezes Urzędu może nadać decyzji w całości lub w części rygor natychmiastowej wykonalności. Okolicznością warunkującą zastosowanie rygoru natychmiastowej wykonalności jest wystąpienie ważnego interesu konsumentów. Oznacza to, że nie w każdej sprawie, w której naruszony został interes konsumentów, zasadnym jest zastosowanie omawianej instytucji. Należy ją uwzględnić tylko wtedy, gdy mamy do czynienia z ważnym interesem konsumentów, a więc istotnym i doniosłym. Nadanie decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności musi zatem poprzedzać dokonanie ustalenia, jaki interes konsumentów doznał w danym przypadku naruszenia oraz czy jest on na tyle ważny, by wydanej decyzji nadać rygor natychmiastowej wykonalności.

Kierując się ważnym interesem konsumentów, Prezes Urzędu nadał niniejszej decyzji rygor natychmiastowej wykonalności w części dotyczącej pkt I rozstrzygnięcia decyzji.

W zakresie praktyki opisanej w pkt I.1 sentencji decyzji przedmiotem ochrony jest ważny interes konsumentów wyrażający się w prawie konsumenta do obniżenia, w przypadku przedterminowej spłaty kredytu konsumenckiego, całkowitego kosztu kredytu o niektóre koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy. Takie uprawnienie konsumenta wynika – co potwierdził TSUE w wyroku w sprawie C-383/18 – wprost z przepisów prawa.

Na koszt kredytów udzielanych przez Spółkę składają się między innymi: opłata za doręczenie kwoty pożyczki, opłata za doręczenie formularza wniosku pożyczkowego, opłata za badanie zdolności kredytowej, opłata za badanie wniosku o pożyczkę gotówkową, opłata administracyjna. W przypadku spłaty przez konsumenta pożyczki przed terminem Przedsiębiorca nie obniża w odpowiednim zakresie kosztów tej pożyczki dotyczących okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, a w przypadku wcześniejszej spłaty pożyczki Spółka wymaga wniesienia wszystkich wyżej wymienionych niezapłaconych kosztów w pełnej wysokości.

W konsekwencji praktyki rynkowej Spółki, nałożenie rygoru natychmiastowej wykonalności dotyczącego pkt I.1 rozstrzygnięcia decyzji, zmierza do ochrony ww. ważnego interesu konsumentów przede wszystkim w aspekcie ekonomicznym. W ocenie Prezesa Urzędu, tylko natychmiastowe wykonanie przez Spółkę obowiązku zaniechania zakwestionowanej niniejszą decyzją praktyki opisanej w pkt I.1 sentencji decyzji zagwarantuje pełną ochronę gospodarczych interesów konsumentów, którzy spłacą całość kredytu przed terminem określonym w umowie. W przeciwnym przypadku do czasu uprawomocnienia się niniejszej decyzji praktyka trwałaby nadal, pogłębiając negatywne skutki praktyki. Brak nałożenia rygoru może oznaczać więc skuteczną, z punktu widzenia Spółki, kontynuację stosowania praktyki. Wobec powyższego, natychmiastowe zaprzestanie opisanej praktyki ma decydujące znaczenie dla zapobieżenia dalszym naruszeniom interesów konsumentów.

Decydując o nałożeniu rygoru natychmiastowej wykonalności w niniejszej sprawie, Prezes UOKiK miał na uwadze to, że w związku z wyrokiem TSUE w sprawie C-383/18, ostatecznie potwierdzone zostało, że wynikające z tego przepisu uprawnienie do obniżenia całkowitego kosztu kredytu o koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, obejmuje również koszty, których wysokość nie jest zależna od okresu obowiązywania umowy, takie jak opłata przygotowawcza. W tym stanie rzeczy, ważąc z jednej strony istotny interes konsumentów w postaci prawa do stosownego obniżenia całkowitego kosztu kredytu w przypadku jego przedterminowej spłaty, jak również konieczność szybkiego wyeliminowania trwających naruszeń tego interesu, a z drugiej strony biorąc pod uwagę, że argumenty podnoszone przez Spółkę celem wykazania zgodności jej działań z prawem, okazały się niezasadne, Prezes UOKiK uznał, że w niniejszej sprawie zachodzi konieczność skorzystania z instrumentu prawnego określonego w art. 103 uokik.

W zakresie praktyki opisanej w pkt I.2 sentencji decyzji przedmiotem ochrony jest ważny interes konsumentów wyrażający się w prawie konsumenta do uczestnictwa w przejrzystych i niezakłóconych przez przedsiębiorcę warunkach rynkowych, zapewniających konsumentom możliwość dokonywania transakcji przy całkowitym zrozumieniu, jaki jest ich rzeczywisty sens ekonomiczny i prawny na etapie przedkontraktowym i w czasie wykonywania umowy.

Spółka nakłada na konsumentów karę umowną za nieprzedstawienie umowy poręczenia w terminie 3 dni od daty podpisania umowy o kredyt konsumencki, co jest sprzeczne z naturą zabezpieczenia spłaty zobowiązania ponieważ obniża zdolność pożyczkobiorcy do spłacenia pożyczki. Konsument nie będąc w stanie przewidzieć, czy będzie mógł przedstawić taką formę zabezpieczenia pożyczki, jakiej wymaga Spółka, nie uwzględni kosztów z tym związanych przy podejmowaniu decyzji o zawarciu umowy. Ponadto Spółka nie uwzględniając kary umownej za nieprzedstawienie umowy poręczenia, nie przekazuje konsumentom pełnych informacji na temat kosztów kredytu. Niewiedza konsumentów w zakresie rzeczywistych kosztów kredytu obejmujących karę umowną za nieprzedstawienie umowy poręczenia może zniekształcić ich zachowanie rynkowe przed zawarciem umowy – albowiem przez brak możliwości porównania oferty iCredit obejmującej karę umowną z ofertami innych podmiotów konsument może podjąć decyzję o zawarciu umowy, której nie podjąłby posiadając pełną wiedzę na temat pożyczki.

W konsekwencji praktyki rynkowej Spółki, nałożenie rygoru natychmiastowej wykonalności dotyczącego pkt I.2 rozstrzygnięcia decyzji, zmierza do ochrony ww. ważnego interesu konsumentów, zarówno w aspekcie ekonomicznym, jak i pozaekonomicznym. W ocenie Prezesa Urzędu, tylko natychmiastowe wykonanie przez Spółkę obowiązku zaniechania zakwestionowanej praktyki zagwarantuje pełną ochronę gospodarczych interesów konsumentów, którzy nie przedstawiliby umowy poręczenia w terminie 3 dni od daty podpisania umowy o kredyt konsumencki. W przeciwnym przypadku do czasu uprawomocnienia się niniejszej decyzji praktyka trwałaby nadal, pogłębiając negatywne skutki praktyki. Brak nałożenia rygoru może oznaczać więc skuteczną, z punktu widzenia Spółki, kontynuację stosowania praktyki. Wobec powyższego, natychmiastowe zaprzestanie opisanej praktyki ma decydujące znaczenie dla zapobieżenia dalszym naruszeniom interesów konsumentów.

W tym kontekście należy podkreślić, iż bez znaczenia dla oceny praktyki jest zmiana wymogów dla poręczycieli oraz umożliwienie konsumentom spełnienia umownego obowiązku zapewnienia poręczyciela na dowolnym etapie obowiązywania umowy pożyczki w ten sposób, że gdy konsument przedstawi poręczenie w ciągu 3 dni, to nie ma kary

umownej, a gdy przedstawi poręczenie po ww. terminie, to kara umowna jest nakładana, ale będzie liczona tylko za okres do przedstawienia poręczenia.

W zakresie praktyki opisanej w pkt I.3 sentencji decyzji przedmiotem ochrony jest, podobnie jak w przypadku praktyki opisanej w pkt I.2 sentencji decyzji, ważny interes konsumentów wyrażający się w prawie konsumenta do uczestnictwa w przejrzystych i niezakłóconych przez przedsiębiorcę warunkach rynkowych, zapewniających konsumentom możliwość dokonywania transakcji przy całkowitym zrozumieniu, jaki jest ich rzeczywisty sens ekonomiczny i prawny na etapie przedkontraktowym i w czasie wykonywania umowy.

Spółka wbrew powszechnej i akceptowalnej na rynku kredytów konsumenckich praktyce, nakłada na konsumentów obowiązek przedstawienia zabezpieczenia spłaty już po zawarciu umowy pożyczki, w sytuacji, gdy przed zawarciem umowy jest zobowiązana do dokonania oceny zdolności kredytowej konsumenta, a co za tym idzie, ma wiedzę na temat jego możliwości spłaty oraz przedstawienia wymaganych zabezpieczeń. Spółka jednocześnie wymaga zabezpieczenia, ale w przypadku jego braku kontynuuje umowę na niezmienionych, co do parametrów pożyczki, warunkach. Takie niespójne zachowanie Spółki może wywoływać u konsumentów przekonanie, że żądane poręczenie nie ma w istocie dla realizacji umowy znaczenia, a Spółka nie identyfikuje istotnego ryzyka niewypłacalności konsumenta. To może go skłonić do zaciągnięcia zobowiązania, nawet gdy obiektywnie istniejące okoliczności wskazują na zagrożenie nadmiernego zadłużenia. A więc zachowanie Spółki utrudnia konsumentom prawidłową ocenę warunków umowy oraz pozbawia ich pełnej wiedzy na temat jej kosztów.

W konsekwencji praktyki rynkowej Spółki, nałożenie rygoru natychmiastowej wykonalności dotyczącego pkt I.3 rozstrzygnięcia decyzji, zmierza do ochrony ww. ważnego interesu konsumentów, zarówno w aspekcie ekonomicznym, jak i pozaekonomicznym. W ocenie Prezesa Urzędu, tylko natychmiastowe wykonanie przez Spółkę obowiązku zaniechania zakwestionowanej w pkt I.3 sentencji decyzji praktyki zagwarantuje pełną ochronę gospodarczych interesów konsumentów. W przeciwnym przypadku do czasu uprawomocnienia się niniejszej decyzji praktyka trwałaby nadal, pogłębiając negatywne skutki praktyki. Brak nałożenia rygoru może oznaczać więc skuteczną, z punktu widzenia Spółki, kontynuację stosowania praktyki. Wobec powyższego, natychmiastowe zaprzestanie opisanej praktyki ma decydujące znaczenie dla zapobieżenia dalszym naruszeniom interesów konsumentów.

Podkreślić w tym miejscu należy, że zakwestionowana praktyka stanowi nieuczciwą praktykę rynkową, której stosowanie wobec konsumentów w myśl art. 3 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym jest bezwzględnie zakazane. Uregulowanie wskazanego zakazu wiązało się z koniecznością zapewnienia właściwego funkcjonowania rynku gospodarczego i uzyskania odpowiedniego poziomu ochrony konsumentów. Osiągnięcie takiego rezultatu, w ocenie Prezesa Urzędu, jest możliwe wyłącznie w przypadku skutecznego i niezwłocznego eliminowania tego typu praktyk z obrotu.

W tym miejscu należy zwrócić uwagę na pogląd Trybunału Konstytucyjnego, który w wyroku z dnia 21 kwietnia 2004 r. (sygn. akt: K 33/03) podkreślił, że ochrona konsumenta nie jest działaniem o charakterze protekcyjnistyczno-paternalistycznym, lecz zmierza do zabezpieczenia interesów słabszego uczestnika rynku, którego wiedza i orientacja są – w porównaniu do profesjonalnego partnera (sprzedawcy, usługodawcy) – ograniczone. Konsument ma słabszą pozycję przetargową, a jego swoiste upośledzenie wynika z przyczyn systemowych, determinowanych pozycją rynkową. Z tej też przyczyny działania na rzecz ochrony konsumenta, które mają umocnić jego pozycję wobec profesjonalnego partnera służą

wyrównaniu ich szans i zapewnieniu – także na rynku detalicznym, swobody dokonania wyboru i podjęcia nieskrępowanej decyzji. Istotą ochrony konsumenta nie jest więc nadawanie mu dodatkowych nadzwyczajnych przywilejów, lecz poddanie całości obrotu praktykom „rynkowo-kompensatoryjnym”, które mają przywrócić utraconą zdolność decydowania o konsumpcji. [...] Udział konsumenta w procesach rynkowych powinien być kształtowany w taki sposób, aby mógł on swobodnie i w zgodzie z własnym interesem zaspakajać – poprzez konkretne transakcje – swe uświadomione potrzeby, na podstawie dostarczonej wiedzy i informacji. Z tego powodu strategicznym założeniem nowoczesnej ochrony konsumenta jest zasada przejrzystości, jawności, rzeczywistej dostępności jasnej, pełnej i zrozumiałej informacji handlowej.

Ze względu na rażące naruszanie przez Spółkę opisanych wyżej interesów konsumentów, Prezes Urzędu zdecydował się nadać obowiązkowi zaniechania zakwestionowanych niniejszą decyzją praktyk rygor natychmiastowej wykonalności. W ocenie Prezesa Urzędu, tylko bowiem w ten sposób zostanie w pełni zrealizowana funkcja prewencyjna wydanej decyzji.

Z uwagi na powyższe oraz na konieczność szybkiego reagowania na określone w pkt I.1. I.2 i I.3 naruszenia, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt III sentencji niniejszej decyzji.

Obowiązek usunięcia trwających skutków naruszenia (pkt IV-V rozstrzygnięcia decyzji)

Zgodnie z art. 26 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującej zaniechania jej stosowania Prezes Urzędu może określić środki usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 24 uokik, w szczególności zobowiązać przedsiębiorcę do złożenia jednokrotnego lub wielokrotnego oświadczenia o treści i w formie określonej w decyzji.

Zgodnie z art. 27 ust. 4 w związku z art. 26 ust. 2 jeśli przedsiębiorca zaniechał stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, to środki usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 24 uokik, Prezes Urzędu może określić również w decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania.

W niniejszej sprawie na podstawie art. 26 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu zdecydował o nałożeniu na Przedsiębiorcę, obowiązku usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, w związku z praktykami stwierdzonymi w punkcie I.1 sentencji niniejszej decyzji, poprzez:

- 1) przekazanie listem poleconym lub doręczenia bezpośrednio - w terminie miesiąca od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji – w ramach przysporzenia konsumentckiego – każdemu konsumentowi, który w okresie od dnia 16 maja 2016 r. do dnia uprawomocnienia się decyzji, przed terminem (przed zakończeniem umowy) spłacił kredyt udzielony przez iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi sformułowanej w sposób czytelny i zrozumiały pisemnej informacji o treści:

„W związku z decyzją Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydaną w dniu 2 października 2019 r. nr RŁO 5/2019 iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi informuje, że stosowała praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów polegające na nieobniżaniu całkowitego kosztu kredytu konsumentckiego o:

- opłatę za doręczenie kwoty pożyczki do miejsca zamieszkania pożyczkobiorcy i jej przekazania przez przedstawiciela Spółki, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie,
- opłatę za doręczenie formularza wniosku pożyczkowego do miejsca zamieszkania konsumenta przez przedstawiciela Spółki i jego odebranie przez przedstawiciela Spółki, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie,
- kwotę kary umownej z tytułu naruszenia zobowiązań umownych, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie,
- opłatę za badanie zdolności kredytowej, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie,
- opłatę za badanie wniosku o pożyczkę gotówkową oraz przetwarzanie wstępnych informacji dostarczonych przez konsumenta, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie,
- wstępną opłatę administracyjną, pod warunkiem, że opłata ta ma zastosowanie,

to jest koszty kredytu, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, w przypadku spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie, co jest niezgodne z art. 49 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2019 r. poz. 1083) oraz godzi w zbiorowe interesy konsumentów.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że w związku z wcześniejszą spłatą przez Panią/Pana pożyczki w celu odzyskania nadpłaconej kwoty istnieje możliwość złożenia reklamacji wraz z podaniem numeru rachunku. Reklamację należy przesłać pocztą na adres: [iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi uzupełni adres] lub drogą mailową na adres: [iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi uzupełni adres mailowy]”

2) dokonanie zwrotu części:

- opłaty za doręczenie kwoty pożyczki do miejsca zamieszkania pożyczkobiorcy i jej przekazania przez przedstawiciela Spółki, pod warunkiem, że opłata ta miała zastosowanie,
- opłaty za doręczenie formularza wniosku pożyczkowego do miejsca zamieszkania konsumenta przez przedstawiciela Spółki i jego odebranie przez przedstawiciela Spółki, pod warunkiem, że opłata ta miała zastosowanie,
- opłaty kary umownej z tytułu naruszenia zobowiązań umownych, pod warunkiem, że opłata ta miała zastosowanie,
- opłaty za badanie zdolności kredytowej, pod warunkiem, że opłata ta miała zastosowanie,
- opłaty za badanie wniosku o pożyczkę gotówkową oraz przetwarzanie wstępnych informacji dostarczonych przez konsumenta, pod warunkiem, że opłata ta miała zastosowanie,
- wstępnej opłaty administracyjnej, pod warunkiem, że opłata ta miała zastosowanie,

proporcjonalnie do okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy pożyczki w związku z jej wcześniejszą spłatą, konsumentom, którzy w okresie od dnia 16 maja 2016 r. do dnia uprawomocnienia się decyzji spłacili pożyczkę w terminie

wcześniej niż przewidziany w umowie i złożyć reklamację, o której mowa w pkt IV.1 sentencji niniejszej decyzji. Ww. zwrotu iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi dokona w terminie 30 dni od dnia złożenia reklamacji na numer rachunku bankowego wskazany w reklamacji.

W ocenie Prezesa Urzędu, w niniejszym stanie faktycznym Spółka nie podjęła żadnych czynności, które zapobiegłyby powstaniu lub zmierzały do usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów opisanych w pkt I.1 sentencji decyzji. Spółka dysponuje środkami pobranymi od konsumentów z tytułu nieobniżania w przypadku przedterminowej spłaty kredytu konsumenckiego całkowitego kosztu kredytu o opłatę za doręczenie kwoty pożyczki do miejsca zamieszkania pożyczkobiorcy i jej przekazania przez przedstawiciela Spółki, pod warunkiem, że opłata ta miała zastosowanie, o opłatę za doręczenie formularza wniosku pożyczkowego do miejsca zamieszkania konsumenta przez przedstawiciela Spółki i jego odebranie przez przedstawiciela Spółki, pod warunkiem, że opłata ta miała zastosowanie, o kwotę kary umownej z tytułu naruszenia zobowiązań umownych, pod warunkiem, że opłata ta miała zastosowanie, o opłatę za badanie zdolności kredytowej, pod warunkiem, że opłata ta miała zastosowanie, o opłatę za badanie wniosku o pożyczkę gotówkową oraz przetwarzanie wstępnych informacji dostarczonych przez konsumenta, pod warunkiem, że opłata ta miała zastosowanie, o wstępną opłatę administracyjną, pod warunkiem, że opłata ta miała zastosowanie, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy. Tym samym, w dacie wydania niniejszej decyzji niesunięte pozostają tak ekonomiczne, jak i pozaekonomiczne skutki dokonanych przez Spółkę naruszeń.

Aby zapewnić skuteczność wywiązania się z obowiązku usunięcia przez Spółkę trwających skutków naruszenia opisanych w pkt I.1 sentencji decyzji, niezbędne jest to, aby konsumenci, którzy zostali objęci ww. praktyką, mogli się o takim obowiązku przedsiębiorcy dowiedzieć i wystąpić do niego z odpowiednim wnioskiem (reklamacją) o zwrot nadpłaconej kwoty pożyczki. Zatem konieczne jest skierowanie do konsumentów jasnego i zrozumiałego komunikatu, który wskaże im przedmiot rozstrzygnięcia Prezesa Urzędu oraz wynikające z jego uprawnomocnienia się skutki dla tej grupy uczestników rynku. Zastosowanie tego środka ma za zadanie usunięcie skutków stosowania przez Spółkę praktyk, które negatywnie odbiły się na konsumentach, na drodze usunięcia naruszenia w warstwie informacyjnej poprzez zapewnienie wiedzy co do tego, jak powinno wyglądać zachowanie przedsiębiorcy zgodne z prawem oraz poinformowanie indywidualnych konsumentów o skutkach decyzji, co może się przełożyć na podjęcie przez nich odpowiednich działań na drodze sądowej lub reklamacyjnej w celu odzyskania nadpłaconych kwot.

Ponadto, z uwagi na konieczność wyeliminowania wyżej wymienionych trwających skutków praktyki, Prezes UOKiK nakazał przedsiębiorcy zwrot konsumentom obniżonej kwoty całkowitego kosztu kredytu o wyżej wymienione koszty opłat, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy.

W związku z praktykami stwierdzonymi w punktach I oraz II sentencji niniejszej decyzji Prezes Urzędu na podstawie art. 26 ust. 2 oraz art. 27 ust. 4 w zw. z art. 26 ust. 2 zdecydował również o:

- nałożeniu obowiązku złożenia na oficjalnej stronie internetowej Przedsiębiorcy oświadczenia o treści:

„W związku z decyzją Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydaną dnia 2 października 2019 r. nr RŁO 5/2019 iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi informuje, że stosowała praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów polegające na:

- nieobniżaniu całkowitego kosztu kredytu konsumenckiego o niektóre koszty kredytu, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, w przypadku spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie,
 - nakładaniu na konsumentów kary umownej za nieprzedstawienie umowy poręczenia w terminie 3 dni od daty podpisania umowy o kredyt konsumencki,
 - proponowaniu umów pożyczki na warunkach przewidujących obowiązek ustanowienia zabezpieczenia pożyczki w postaci umowy poręczenia w terminie 3 dni po zawarciu umowy, przy jednoczesnym braku uzależnienia wypłaty pożyczki bądź kontynuacji umowy od terminowego ustanowienia ww. zabezpieczenia,
 - ustalaniu w proponowanych umowach pożyczki harmonogramu spłat przewidującego znaczne wydłużenie okresu spłaty pożyczki poprzez ustalenie kwoty większości rat pożyczki na poziomie kilku groszy, co skutkuje nieuzasadnionym obciążaniem konsumentów dodatkowymi kosztami, które nie mogłyby być naliczone przy zastosowaniu powszechnie stosowanych metod ustalania wysokości i ilości rat spłaty pożyczek.”
- nałożeniu obowiązku skierowania listem poleconym lub doręczenia bezpośrednio wszystkim konsumentom, którzy zawarli i aktualnie wykonują umowy z Przedsiębiorcą, sformułowanej w sposób czytelny i zrozumiały pisemnej informacji, o treści:

„Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w decyzji z dnia 2 października 2019 r. nr RŁO 5/2019 uznał za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów działania iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi polegające na:

- nieobniżaniu całkowitego kosztu kredytu konsumenckiego o niektóre koszty kredytu, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, w przypadku spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie,
- nakładaniu na konsumentów kary umownej za nieprzedstawienie umowy poręczenia w terminie 3 dni od daty podpisania umowy o kredyt konsumencki,
- proponowaniu umów pożyczki na warunkach przewidujących obowiązek ustanowienia zabezpieczenia pożyczki w postaci umowy poręczenia w terminie 3 dni po zawarciu umowy, przy jednoczesnym braku uzależnienia wypłaty pożyczki bądź kontynuacji umowy od terminowego ustanowienia ww. zabezpieczenia,
- ustalaniu w proponowanych umowach pożyczki harmonogramu spłat przewidującego znaczne wydłużenie okresu spłaty pożyczki poprzez ustalenie kwoty większości rat pożyczki na poziomie kilku groszy, co skutkuje nieuzasadnionym obciążaniem konsumentów dodatkowymi kosztami, które nie mogłyby być naliczone przy zastosowaniu powszechnie stosowanych metod ustalania wysokości i ilości rat spłaty pożyczek.

Treść decyzji nr RŁO 5/2019 dostępna jest na stronie www.uokik.gov.pl.”

Środki te, w ocenie Prezesa Urzędu, pozwolą zrealizować przede wszystkim cele informacyjne i edukacyjne decyzji. Informacja o wydaniu decyzji zostanie przekazana wszystkim konsumentom, którzy mogli być poszkodowani w wyniku działań Spółki. Dzięki temu mogą oni zdecydować o dochodzeniu swoich indywidualnych roszczeń na drodze cywilnoprawnej.

Co ważne, informacja o ww. treści powinna zwiększyć wśród konsumentów wiedzę o przepisach chroniących ich prawa – wskazuje bowiem jakie działania przedsiębiorców podejmowane wobec konsumentów mogą być uznane za sprzeczne z prawem.

Ponadto w przypadku uprawomocnienia się niniejszej decyzji, może ona stanowić prejudykant dla dochodzenia roszczeń przez indywidualnych konsumentów.

W związku z powyższym Prezes Urzędu orzekł jak w pkt IV-V sentencji niniejszej decyzji.

Obowiązek publikacji decyzji lub jej części (pkt VI rozstrzygnięcia decyzji)

Zgodnie z art. 26 ust. 3 uokik. Prezes UOKiK może nakazać publikację decyzji w całości lub w części, z zaznaczeniem, czy decyzja ta jest prawomocna, w określonej w niej formie, na koszt przedsiębiorcy. W związku z tym Prezes Urzędu nałożył na Spółkę obowiązek publikacji wersji jawnej niniejszej decyzji w całości, na koszt iCredit Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi, na oficjalnej stronie internetowej tego przedsiębiorcy (w dacie wydania niniejszej decyzji jest to strona internetowa www.icredit.pl), w ciągu 7 (siedmiu) dni od daty uprawomocnienia się przedmiotowej decyzji, w ten sposób, że odnośnik do treści decyzji o tytule „Decyzja Prezesa UOKiK nr RŁO 5/2019 o uznaniu praktyk iCredit Sp. z o.o. za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów”, sporządzonym czarną czcionką (kod szesnastkowy RGB -#000000) ARIAL na białym tle (kod szesnastkowy RGB - #ffffff), o rozmiarze nie mniejszym niż 24 px, powinien zostać umieszczony na stronie głównej, oraz utrzymywania jej na przedmiotowej stronie internetowej przez okres 3 miesięcy (trzech) miesięcy od daty opublikowania na stronie internetowej,

W ocenie Prezesa Urzędu nałożone na Spółkę obowiązki publikacyjne zmierzają do przekazania możliwie najszerszemu kręgowi odbiorców (konsumentów – również tych niebędących stroną umowy zawartej ze Spółką, jak i innych profesjonalnych uczestników rynku) informacji o stosowaniu przez iCredit praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Obowiązki te spełnią funkcję edukacyjną, w szczególności dla konsumentów, oraz prewencyjną – dla Spółki oraz innych przedsiębiorców. Jednocześnie mają ostrzegać, iż w przypadku braku dochowania przez innych przedsiębiorców wymaganych standardów i zastosowania podobnych praktyk muszą oni liczyć się z określonymi sankcjami.

Ponadto w przypadku uprawomocnienia się niniejszej decyzji, może ona stanowić prejudykant dla dochodzenia roszczeń przez indywidualnych konsumentów.

W związku z powyższym Prezes Urzędu orzekł jak w pkt VI sentencji niniejszej decyzji.

Nałożenie przez Prezesa Urzędu kary pieniężnej (pkt VII rozstrzygnięcia decyzji)

Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% obrotu osiągniętego w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie, dopuścił się naruszenia zakazu określonego w art. 24 ustawy. Art. 106 ust. 3 ww. ustawy, wskazujący sposób obliczania obrotu, przewiduje m.in. w pkt 1 że obrót oblicza się jako sumę przychodów wykazanych w rachunku zysków i strat - w przypadku przedsiębiorcy sporządzającego taki rachunek na podstawie przepisów o rachunkowości. Art. 106 ust. 5 ustawy stanowi przy tym, że w przypadku gdy przedsiębiorca w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary nie osiągnął obrotu lub osiągnął obrót w wysokości nieprzekraczającej równowartości 100.000 euro, Prezes Urzędu nakładając karę pieniężną na podstawie ust. 1 uwzględnia średni obrót osiągnięty przez przedsiębiorcę w trzech kolejnych latach obrotowych poprzedzających rok nałożenia kary. Z kolei art. 106 ust. 6 ustawy przewiduje, że w przypadku, gdy przedsiębiorca nie osiągnął obrotu w okresie trzyletnim, o którym mowa w ust. 5, lub gdy obrót przedsiębiorcy obliczony na podstawie tego przepisu nie przekracza równowartości 100.000 euro, Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nieprzekraczającej równowartości 10.000 euro.

Z informacji Spółki wynika, że jej obrót w 2018 r. wyniósł (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) (zł (*dowód: karty 1057, 1223, 1230*), co uwzględniając średni kurs euro ogłoszony przez Narodowy Bank Polski w dniu 31 grudnia 2018 r., tj. 4,3000, stanowi (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) EUR (stosownie do art. 5 uokik, przeliczenie wartości euro oraz innych walut obcych na złote oraz wartości złotego na euro jest dokonywane według kursu średniego walut obcych ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski w ostatnim dniu roku kalendarzowego poprzedzającego rok nałożenia kary). Obrót Spółki w 2018 r. jest więc wyższy niż 100.000 euro, co uzasadnia zastosowanie przy nałożeniu na Spółkę kary pieniężnej art. 106 ust. 1 ustawy, bez odniesienia do szczegółowych zasad ustalania wysokości kary przewidzianych w ust. 5 tego przepisu, mającego zastosowanie wówczas, gdy obrót przedsiębiorcy nie przekracza wartości 100.000 euro.

Kara pieniężna za naruszenie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o którym mowa w art. 24 ustawy, ma charakter fakultatywny. O tym, czy w konkretnej sprawie w odniesieniu do wskazanego przedsiębiorcy zasadne jest nałożenie kary pieniężnej decyduje, w ramach uznania administracyjnego, Prezes Urzędu. Należy zwrócić uwagę, że przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie określają jakichkolwiek przesłanek, od których uzależnione byłoby podjęcie decyzji o nałożeniu kary. Ustawodawca wskazał jedynie w art. 111 ustawy te okoliczności, które Prezes Urzędu ma obowiązek uwzględnić decydując o wymiarze kary pieniężnej. Są to w szczególności okoliczności naruszenia przepisów ustawy oraz uprzednie naruszenie przepisów ustawy, a także: okres, stopień oraz skutki rynkowe naruszenia przepisów ustawy, przy czym stopień naruszenia Prezes Urzędu ocenia biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia i działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia (art. 111 ust. 1 pkt 1 ustawy).

Ustalając wysokość kary pieniężnej Prezes Urzędu bierze również pod uwagę okoliczności łagodzące oraz obciążające, które wystąpiły w sprawie. Zgodnie z art. 111 ust. 3 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, okolicznościami łagodzącymi są w szczególności: dobrowolne usunięcie skutków naruszenia, zaniechanie stosowania zakazanej praktyki przed wszczęciem postępowania lub niezwłocznie po jego wszczęciu, podjęcie z własnej inicjatywy działań w celu zaprzestania naruszenia lub usunięcia jego skutków oraz współpraca z Prezesem Urzędu w toku postępowania, w szczególności przyczynienie się do szybkiego i sprawnego przeprowadzenia postępowania. Wśród

zamkniętego katalogu okoliczności obciążających art. 111 ust. 4 pkt 2 ustawy wymienia: znaczny zasięg terytorialny naruszenia lub jego skutków, znaczne korzyści uzyskane przez przedsiębiorcę w związku z dokonaniem naruszeniem, dokonanie uprzednio podobnego naruszenia oraz umyślność naruszenia.

Zdaniem Prezesa Urzędu, okoliczności niniejszej sprawy, przede wszystkim charakter zarzuconych Spółce praktyk i ich możliwe negatywne skutki w sferze pozaekonomicznych i ekonomicznych interesów konsumentów, wskazują na celowość zastosowania wobec Spółki tego środka represji.

W tym miejscu należy się odnieść do okoliczności, które zdaniem Spółki mają wpływ na niniejszą sprawę. Spółka wskazała, że:

- a. iCredit zdecydowała o zaprzestaniu praktyki opisanej w pkt II sentencji decyzji z dniem 1 października 2018 r.
- b. Spółka z dniem 5 kwietnia 2018 r. zmieniła wymogi dla poręczycieli.
- c. Działania podjęte przez Spółkę odnośnie obowiązku zapewnienia umowy poręczenia dowodzą, że wymóg ustanowienia poręczyciela oraz kara umowna za niewykonanie tego obowiązku nie zostały wprowadzone przez iCredit z zamiarem podwyższenia kwoty pozaodsetkowych kosztów pożyczek konsumenckich.
- d. Wszystkie wymogi oraz konsekwencje związane z karą umowną są jasno sprecyzowane w dokumentach podpisywanych przez konsumenta.
- e. Spółka nie zgadza się, że jej działania obejmują stosunkowo duży zasięg terytorialny, ponieważ liczba klientów iCredit stanowi niewielką część populacji kraju, a liczba miast, w których operuje Spółka nie jest znaczna.
- f. iCredit nie wykorzystuje reklam telewizyjnych ani radiowych, a zatem należy uznać, że jej oferta nie jest skierowana do członków określonej grupy społecznej, ale do indywidualnych konsumentów.
- g. Na Spółkę nie zostały dotychczas nałożone żadne sankcje dotyczące prowadzonej działalności.
- h. iCredit współdziałała w dobrej wierze z Prezesem UOKiK w trakcie trwania całego postępowania.

Działania Spółki mające na celu zaniechanie praktyki wskazanej w pkt II sentencji decyzji, jak również działania zmierzające do usunięcia trwających skutków naruszenia zostały uwzględnione przez Prezesa Urzędu. Przedsiębiorca podjął czynności, których skutkiem były nie tylko zmiany w modelu spłaty pożyczki, ale również realne korzyści dla konsumentów - na dzień 8 kwietnia 2019 r. liczba umów zawartych przed 1 października 2018 r., w których obowiązywały warunki spłaty przewidujące wydłużony okres spłaty, została zredukowana z (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) do (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA), co skutkowało umorzeniem spłat pożyczek w łącznej kwocie (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) zł, na dzień 26 lipca 2019 r. liczba umów zawartych przed 1 października 2018 r., w których obowiązywały warunki spłaty przewidujące wydłużony okres spłaty, została zredukowana do (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA), a kwota kosztów, które zostały umorzone wyniosła (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) zł, na dzień 22 sierpnia 2019 r. liczba umów zawartych przed 1 października 2018 r., w których obowiązywały warunki spłaty przewidujące wydłużony okres spłaty, została zredukowana do (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA), a kwota kosztów, które zostały umorzone wyniosła (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) zł.

Prezes Urzędu wziął pod uwagę również fakt, że Spółka z dniem 5 kwietnia 2018 r. zmieniła wymogi dla poręczycieli. Nie doprowadziło to co prawda do zaniechania zarzucanych Przedsiębiorcy praktyk, ale mogło jednak pozytywnie wpłynąć na możliwość przedstawiania przez konsumentów umowy poręczenia. Podjęte przez iCredit działanie w tym zakresie świadczy o chęci dostosowania się do uwag Prezesa Urzędu, choć nadal nie dowodzi, że wymóg ustanowienia poręczyciela oraz kara umowna za niewykonanie tego obowiązku nie zostały wprowadzone przez iCredit z zamiarem podwyższenia kwoty pozaodsetkowych kosztów pożyczek konsumenckich. Bo skoro wprowadzenie takiego wymogu nie zmierzało do podwyższenia kwoty pozaodsetkowych kosztów pożyczki, to czemu w ogóle został wprowadzony – Przedsiębiorca mógł przecież żądać umowy poręczenia jeszcze przed zawarciem pożyczki i od tego uzależnić jej przyznanie, ewentualnie mógł uzależnić kontynuację umowy od przedstawiania umowy poręczenia, a nie nakładać na konsumenta karę umową co, jak zostało wskazane w niniejszej decyzji, czyni spłatę pożyczki jeszcze bardziej ryzykowną.

Prezes Urzędu nie zgadza się ze stanowiskiem Spółki, zgodnie z którym ponieważ liczba klientów iCredit stanowi niewielką część populacji kraju, a liczba miast, w których operuje Spółka nie jest znaczna, jej działania nie obejmują stosunkowo dużego zasięgu terytorialnego. Jak zostało wskazane w niniejszej decyzji Spółka prowadzi działalność w kilkunastu miastach w Polsce, m.in. w Łodzi, Bełchatowie, Kutnie, Krakowie, Katowicach, Opolu, Wrocławiu, Kielcach. Są to duże miasta, często stolice województw, zamieszkane przez znaczną liczbę osób. To, że liczba klientów iCredit stanowi niewielką część populacji kraju, nie oznacza, iż zasięg terytorialny jej działań nie jest znaczny. Potencjalnie ma bowiem możliwość dotarcia do kilku milionów osób.

iCredit stwierdziła również, że nie wykorzystuje reklam telewizyjnych ani radiowych, a zatem należy uznać, że jej oferta nie jest skierowana do członków określonej grupy społecznej, ale do indywidualnych konsumentów. Sama jednak wskazała, że klienci iCredit mają gorszą historię kredytową aniżeli klienci np. banków, a ryzyko dotyczące spłaty przez nich pożyczki jest wyższe. Spółka nazwała swoich klientów, którzy często nie mają dostępu do innych źródeł finansowania, „ryzykownymi”. A zatem zdaje sobie sprawę, z tego, że jej klientami są ludzie będący w określonej, często nienajlepszej sytuacji życiowej.

Odnosząc się do pozostałych okoliczności wskazanych przez Spółkę, Prezes Urzędu wskazuje, że wziął pod uwagę fakt, iż na Spółkę nie zostały dotychczas nałożone przez niego żadne sankcje dotyczące prowadzonej działalności, jak również iż iCredit w trakcie trwania całego postępowania wykazywała dobrą wolę i chęć wprowadzenia stosownych zmian, szczególnie w odniesieniu do praktyk wskazanych w pkt I.2. i I.3. sentencji decyzji.

W zakresie czynników obrazujących stopień i skutki rynkowe naruszenia, Prezes Urzędu uwzględnił, że stosowane przez przedsiębiorcę praktyki naruszały interesy konsumentów. Stopień naruszenia przez przedsiębiorcę przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów należy zakwalifikować jako znaczny. Kwestionowane działania Spółki uznane zostały za sprzeczne z obowiązującymi przepisami prawa, z dobrymi obyczajami, a także zakwalifikowane jako nieuczciwe praktyki rynkowe. Naruszenia objęte przedmiotem postępowania dokonywane były na etapie zawierania oraz wykonania kontraktu. Praktyki zarzucane Przedsiębiorcy mogły wywoływać skutki przede wszystkim w zakresie interesów ekonomicznych konsumentów. Działania objęte zarzutami naruszały podstawowe prawo konsumentów do uzyskania rzetelnych informacji dotyczących zobowiązania. W przedmiotowej sprawie konsumenci, pod wpływem otrzymywanych informacji, mogli podejmować konkretne, nie zawsze korzystne decyzje dotyczące zawarcia umowy.

Generalnie kary pieniężne pełnią funkcję odstraszającą i prewencyjną, a ryzyko ich nałożenia ma zniechęcać przedsiębiorców do naruszania obowiązków wynikających z ustaw. Prewencja zarówno w ujęciu ogólnym, jak i indywidualnym jest celem nałożonych przez Prezesa Urzędu kar w niniejszym przypadku.

Zdaniem Prezesa Urzędu, niniejsze kary powinny podkreślać naganność zakwestionowanych w niniejszym postępowaniu zachowań Spółki i powinny przyczynić się do zapewnienia trwałego zaprzestania w przyszłości naruszeń przez Spółkę zbiorowych interesów konsumentów.

Przedmiotowe rozstrzygnięcie o karach będzie sygnałem dla innych przedsiębiorców działających na rynku udzielania pożyczek konsumenckich (prewencja ogólna), ale również wymierzenie przez Prezesa Urzędu kar będzie oddziaływać na Spółkę i zapobiegne ponownemu naruszeniu przepisów prawa (prewencja indywidualna).

Kara za stosowanie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, określona w pkt VII.1 rozstrzygnięcia decyzji

W pkt I.2. rozstrzygnięcia decyzji Prezes Urzędu uznał działanie Spółki za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazał zaniechania jej stosowania. Działanie to polega na nakładaniu na konsumentów kary umownej za nieprzedstawienie umowy poręczenia w terminie 3 dni od daty podpisania umowy o kredyt konsumencki, co jest sprzeczne z naturą zabezpieczenia spłaty zobowiązania i w konsekwencji narusza dobre obyczaje, a tym samym godzi w zbiorowe interesy konsumentów.

Wagę praktyki należy określić jako znaczną, ze względu na poważne skutki, w szczególności finansowe, które wywołuje w sferze interesów konsumentów. Prezes Urzędu w szczególności wziął pod uwagę, że praktyka stosowana przez Spółkę godzi w zbiorowe interesy konsumentów na etapie zawierania kontraktu, ale jej skutki ujawniały się na etapie wykonywania kontraktu. Stwierdzona praktyka polega na naruszeniu dobrych obyczajów poprzez nakładanie na nich kary umownej za nieprzedstawienie umowy poręczenia.

Prezes Urzędu stwierdził, że praktyka opisana w pkt I.2 sentencji niniejszej decyzji miała charakter umyślny. W ocenie Prezesa Urzędu, konstrukcja i treść postanowień umów o kredyt konsumencki zawieranych z konsumentami nie była dziełem przypadku, ani też efektem niezamierzonych działań. Zdaniem Prezesa Urzędu, Przedsiębiorca zdawał sobie sprawę, iż takie ukształtowanie praw i obowiązków pożyczkobiorców, dotyczących obowiązku zapewnienia poręczenia, powoduje nałożenie na nich możliwie największych obciążeń, głównie finansowych, a dla samej Spółki skutkuje zwiększeniem wpływów finansowych.

Zdaniem Prezesa Urzędu, iCredit jako profesjonalista oraz podmiot doświadczony w prowadzonej działalności gospodarczej, ma obowiązek działania w sposób rzetelny. W żadnej mierze nie powinien wykorzystywać sytuacji konsumenta, jego braku doświadczenia, nieznajomości prawa, niewiedzy, zaufania czy naiwności w celu zmaksymalizowania swoich zysków. Do dnia 19 lutego 2018 r. liczba zawartych przez Spółkę umów wynosiła (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA), natomiast liczba nałożonych kar umownych nałożonych w wyniku naruszenia umownego obowiązku zapewnienia poręczyciela wynosiła (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA). Oznacza to, że kara umowna była nałożona w około (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) % przypadków. Przedsiębiorca musiał zatem

zdawać sobie sprawę, iż konsumenci w większości przypadków nie będą w stanie zapewnić żądanego przez niego zabezpieczenia.

Niezależnie od powyższego Prezes Urzędu wziął w tym przypadku pod uwagę, że praktyka ma charakter długotrwały, gdyż stosowana była przez Przedsiębiorcę od 10 marca 2016 r. i do chwili obecnej nie została zaniechana.

W ocenie Prezesa Urzędu, ww. okoliczności, w tym szkodliwość opisanej praktyki, przesądzają o ustaleniu kwoty bazowej kary na poziomie (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA)% obrotu Spółki w 2018 r., tj. (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) zł po zaokrągleniu.

W dalszym etapie kalkulacji kary Prezes Urzędu rozważył, czy ustalona kwota bazowa powinna podlegać modyfikacjom ze względu na występujące w sprawie okoliczności łagodzące bądź obciążające.

Prezes Urzędu, w przypadku zarzuconej praktyki, za okoliczność łagodzącą uznał pozytywną reakcję na wszczęcie postępowania oraz podjęcie działań mających na celu zaprzestanie praktyki, jakkolwiek nie stanowiących pełnego zaprzestania, tj. zmiana wymogów dotyczących poręczenia na bardziej korzystne dla konsumentów, co skutkuje zmniejszeniem kary o (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) %.

W procesie kalkulacji kary Prezes Urzędu wziął pod uwagę okoliczność obciążającą jaką jest znaczny zasięg terytorialny naruszenia. Uwzględnienie przedmiotowej okoliczności jest skutkiem prowadzenia przez Spółkę działalności gospodarczej, w tym występowania skutków praktyki, na terenie niemal całego kraju, co uzasadnia zwiększenie kwoty bazowej kary o (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) %.

Za okoliczność obciążającą Prezes Urzędu uznał umyślność stwierdzonego naruszenia, co uzasadnia zwiększenie kwoty bazowej kary o (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA)%.

Wszystkie powyżej wskazane okoliczności zarówno łagodzące, jak i obciążające dały asumpt do podwyższenia kwoty bazowej kary o (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) %, do kwoty (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) zł.

Biorąc pod uwagę powyższe, za stosowanie praktyki stwierdzonej w pkt I.2. rozstrzygnięcia decyzji Prezes Urzędu nałożył na Spółkę karę pieniężną w wysokości 313 320,00 zł. Nałożona na Spółkę kara pieniężna mieści się zatem w granicach wyznaczonych przez art. 106 ust. 1 pkt 4 uokik i jednocześnie stanowi (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) % obrotu osiągniętego przez Spółkę w 2018 r. czyli (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA)% kary, jaką Prezes Urzędu miał prawo nałożyć na przedsiębiorcę.

W ocenie Prezesa Urzędu kara we wskazanej powyżej wysokości spełni stawiane przed nią cele. Zdaniem Prezesa Urzędu, wymierzona kara jest również adekwatna do okresu, stopnia oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Kara za stosowanie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, określona w pkt VII.2 rozstrzygnięcia decyzji

W pkt I.3. rozstrzygnięcia decyzji Prezes Urzędu uznał działanie Spółki za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazał zaniechania jej stosowania. Działanie to polega na proponowaniu umów pożyczki na warunkach przewidujących obowiązek ustanowienia zabezpieczenia pożyczki w postaci umowy poręczenia w terminie 3 dni po

zawarciu umowy, przy jednoczesnym braku uzależnienia wypłaty pożyczki bądź kontynuacji umowy od terminowego ustanowienia ww. zabezpieczenia, co skutkuje udzielaniem konsumentom pożyczek pomimo braku wymaganego przez samego przedsiębiorcę zabezpieczenia, co może utrudniać prawidłową ocenę przez konsumenta proponowanych warunków udzielenia pożyczki, a tym samym może prowadzić do zniekształcenia zachowania rynkowego przeciętnego konsumenta, co z kolei stanowi nieuczciwe praktyki rynkowe w rozumieniu art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym i tym samym narusza zbiorowe interesy konsumentów.

Wagę praktyki należy określić jako znaczną, ze względu na poważne skutki, które wywołuje w sferze interesów konsumentów. Prezes Urzędu w szczególności wziął pod uwagę, że praktyka stosowana przez Spółkę godzi w zbiorowe interesy konsumentów na etapie zawierania kontraktu, ale jej skutki ujawniały się na etapie wykonywania kontraktu.

Prezes Urzędu stwierdził, że praktyka opisana w pkt I.3 sentencji niniejszej decyzji miała charakter umyślny. W ocenie Prezesa Urzędu, konstrukcja i treść postanowień umów o kredyt konsumencki zawieranych z konsumentami nie była dziełem przypadku, ani też efektem niezamierzonych działań. Zdaniem Prezesa Urzędu, Przedsiębiorca zdawał sobie sprawę, iż takie ukształtowanie praw i obowiązków pożyczkobiorców, dotyczących obowiązku zapewnienia poręczenia, skutkuje niemożnością przedstawienia odpowiedniego zabezpieczenia. Co więcej, Przedsiębiorca, wbrew przyjętym na rynku usług finansowych praktykom, nie uzależnia odmowy zawarcia umowy od braku przedstawienia zabezpieczenia.

Zdaniem Prezesa Urzędu, iCredit jako profesjonalista oraz podmiot doświadczony w prowadzonej działalności gospodarczej, ma obowiązek działania w sposób rzetelny. W żadnej mierze nie powinien wykorzystywać sytuacji konsumenta, jego braku doświadczenia, nieznajomości prawa, niewiedzy, zaufania czy naiwności w celu zmaksymalizowania swoich zysków. Do dnia 19 lutego 2018 r. liczba zawartych przez Spółkę umów wynosiła (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA), natomiast liczba nałożonych kar umownych nałożonych w wyniku naruszenia umownego obowiązku zapewnienia poręczyciela wynosiła (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA). Oznacza to, że kara umowna była nałożona w około (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA)% przypadków. Przedsiębiorca musiał zatem zdawać sobie sprawę, iż konsumenci w większość przypadków nie będą w stanie zapewnić żądanego przez niego zabezpieczenia.

Niezależnie od powyższego Prezes Urzędu wziął w tym przypadku pod uwagę, że praktyka ma charakter długotrwały, gdyż stosowana była przez Przedsiębiorcę od 10 marca 2016 r. i do chwili obecnej nie została zaniechana.

W ocenie Prezesa Urzędu, ww. okoliczności, w tym szkodliwość opisanej praktyki, przesądzają o ustaleniu kwoty bazowej kary na poziomie (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) % obrotu Spółki w 2018 r., tj. (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) zł po zaokrągleniu.

W dalszym etapie kalkulacji kary Prezes Urzędu rozważył, czy ustalona kwota bazowa powinna podlegać modyfikacjom ze względu na występujące w sprawie okoliczności łagodzące bądź obciążające.

Prezes Urzędu, w przypadku zarzuconej praktyki, za okoliczność łagodzącą uznał pozytywną reakcję na wszczęcie postępowania oraz podjęcie działań mających na celu zaprzestanie praktyki, jakkolwiek nie stanowiących pełnego zaprzestania, tj. zmiana wymogów dotyczących poręczenia na bardziej korzystne dla konsumentów, co skutkuje zmniejszeniem kary o (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) %.

W procesie kalkulacji kary Prezes Urzędu wziął pod uwagę okoliczność obciążającą jaką jest znaczny zasięg terytorialny naruszenia. Uwzględnienie przedmiotowej okoliczności jest skutkiem prowadzenia przez Spółkę działalności gospodarczej, w tym występowania skutków praktyki, na terenie całego kraju, co uzasadnia zwiększenie kwoty bazowej kary o (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) %.

Za okoliczność obciążającą Prezes Urzędu uznał umyślność stwierdzonego naruszenia, co uzasadnia zwiększenie kwoty bazowej kary o (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) %.

Wszystkie powyżej wskazane okoliczności zarówno łagodzące, jak i obciążające dały asumpt do podwyższenia kwoty bazowej kary o (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) %, do kwoty 313 320,00 zł.

Biorąc pod uwagę powyższe, za stosowanie praktyki stwierdzonej w pkt I.3. rozstrzygnięcia decyzji Prezes Urzędu nałożył na Spółkę karę pieniężną w wysokości 313 320,00 zł. Nałożona na Spółkę kara pieniężna mieści się zatem w granicach wyznaczonych przez art. 106 ust. 1 pkt 4 uokik i jednocześnie stanowi (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) % obrotu osiągniętego przez Spółkę w 2018 r. czyli (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) % kary, jaką Prezes Urzędu miał prawo nałożyć na przedsiębiorcę.

W ocenie Prezesa Urzędu kara we wskazanej powyżej wysokości spełni stawiane przed nią cele. Zdaniem Prezesa Urzędu, wymierzona kara jest również adekwatna do okresu, stopnia oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Kara za stosowanie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, określona w pkt VII.3 rozstrzygnięcia decyzji

W pkt II rozstrzygnięcia decyzji Prezes Urzędu uznał działanie Spółki za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 1 października 2018 r. Działanie to polegało na ustalaniu w proponowanych umowach pożyczki harmonogramu spłat przewidującego znaczne wydłużenie okresu spłaty pożyczki poprzez ustalenie kwoty większości rat pożyczki na poziomie kilku groszy, co skutkowało nieuzasadnionym obciążaniem konsumentów dodatkowymi kosztami, które nie mogłyby być naliczone przy zastosowaniu powszechnie stosowanych metod ustalania wysokości i ilości rat spłaty pożyczek (w tym rat wyrównawczych), co w konsekwencji utrudniało prawidłową ocenę przez konsumenta proponowanych warunków udzielenia pożyczki, a tym samym prowadziło do zniekształcenia zachowania rynkowego przeciętnego konsumenta, co stanowiło nieuczciwe praktyki rynkowe i godziło w zbiorowe interesy konsumentów

Wagę praktyki należy określić jako znaczną, ze względu na poważne skutki, które wywoływała w sferze interesów ekonomicznych konsumentów. Prezes Urzędu w szczególności wziął pod uwagę, że praktyka stosowana przez Spółkę godziła w zbiorowe interesy konsumentów na etapie zawierania kontraktu, ale jej skutki ujawniały się na etapie wykonywania kontraktu.

Prezes Urzędu stwierdził, że praktyka opisana w pkt II sentencji niniejszej decyzji miała charakter umyślny. Konstrukcja harmonogramu spłaty przewidującego znaczne wydłużenie okresu spłaty pożyczki poprzez ustalenie kwoty większości rat pożyczki na poziomie kilku groszy nie była efektem niezamierzonych działań. Zdaniem Prezesa Urzędu nie było możliwe aby Przedsiębiorca nie miał świadomości, że podejmowane przez niego działania stanowią naruszenie interesów konsumentów. Przedsiębiorca zdawał sobie sprawę, iż ustalenie takiego harmonogramu spłaty, znacznie odbiegającego od powszechnie stosowanych metod ustalania wysokości i ilości rat spłaty pożyczek, powoduje nieuzasadnione obciążenie konsumentów dodatkowymi kosztami, a dla Spółki skutkuje

zwiększeniem wpływów finansowych. Jej szkodliwość wiąże się z naruszeniem ekonomicznych praw konsumentów – zwiększeniem kosztów, które konsumenci zobowiązani byli ponieść.

Zdaniem Prezesa Urzędu, iCredit jako profesjonalista oraz podmiot doświadczony w prowadzonej działalności gospodarczej, ma obowiązek działania w sposób rzetelny. W żadnej mierze nie powinien wykorzystywać sytuacji konsumenta, jego braku doświadczenia, nieznajomości prawa, niewiedzy, zaufania czy naiwności w celu zmaksymalizowania swoich zysków.

Niezależnie od powyższego Prezes Urzędu wziął w tym przypadku pod uwagę, że praktyka miała charakter długotrwały, co również ma wpływ na wymiar kary. Przyjmuje się bowiem, że ponad roczny okres stosowania praktyki kwalifikowany jest już jako długotrwały. Długotrwały okres stosowania praktyki wskazuje bowiem na możliwość naruszenia interesów większej liczby konsumentów, niż w przypadku, gdy praktyka jest krótkotrwała, co podwyższa stopień jej uciążliwości i wpływa na ustalenie kwoty bazowej kary pieniężnej na wyższym poziomie.

W ocenie Prezesa Urzędu, ww. okoliczności, w tym szkodliwość opisanej praktyki, przesądzają o ustaleniu kwoty bazowej kary na poziomie (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) % obrotu Spółki w 2018 r., tj. (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) zł po zaokrągleniu.

W dalszym etapie kalkulacji kary Prezes Urzędu rozważył, czy ustalona kwota bazowa powinna podlegać modyfikacjom ze względu na występujące w sprawie okoliczności łagodzące bądź obciążające.

Prezes Urzędu, w przypadku zarzuconej praktyki, za okoliczność łagodzącą uznał zaniechanie stosowania praktyki, co skutkuje zmniejszeniem o (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA)% oraz podjęcie działań, które doprowadziły do częściowego usunięcia trwających skutków naruszenia, co skutkuje dalszym zmniejszeniem o (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA)%. Za okoliczności obciążające Prezes Urzędu uznał umyślność stwierdzonego naruszenia, która skutkuje podwyższeniem o (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) % kwoty bazowej kary oraz jego znaczny zasięg terytorialny, co skutkuje dalszym podwyższeniem o (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) %.

Wszystkie powyżej wskazane okoliczności uzasadniają zwiększenie kwoty bazowej kary o (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA)% (zmniejszenia o (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA)% za zaniechanie i (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) % za podjęcie działań doprowadzających do częściowego usunięcia trwających skutków, zwiększenie o (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA)% za umyślność oraz (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) % za zasięg terytorialny), do kwoty 275 722,00 zł po zaokrągleniu.

Biorąc pod uwagę powyższe, za stosowanie praktyki stwierdzonej w pkt II rozstrzygnięcia decyzji Prezes Urzędu nałożył na Spółkę karę pieniężną w wysokości 275 722,00 zł. Nałożona na Spółkę kara pieniężna mieści się zatem w granicach wyznaczonych przez art. 106 ust. 1 pkt 4 uokik i jednocześnie stanowi (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) % obrotu osiągniętego przez Spółkę w 2018 r. czyli (TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA) % kary, jaką Prezes Urzędu miał prawo nałożyć na przedsiębiorcę.

W ocenie Prezesa Urzędu kara we wskazanej powyżej wysokości spełni stawiane przed nią cele. Zdaniem Prezesa Urzędu, wymierzona kara jest również adekwatna do okresu, stopnia oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Koszty postępowania (pkt VIII rozstrzygnięcia decyzji)

Zgodnie z art. 80 uokik, Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. Zgodnie z art. 77 ust. 1 uokik, jeżeli w wyniku postępowania Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania.

Zgodnie z art. 263 § 1 kpa, do kosztów postępowania zalicza się koszty podróży i inne należności świadków i biegłych oraz stron w przypadkach przewidzianych w art. 56 uokik, a także koszty spowodowane oględzinami na miejscu, jak również koszty doręczenia stronom pism urzędowych. Zgodnie z art. 264 § 1 kpa jednocześnie z wydaniem decyzji organ administracji publicznej ustali w drodze postanowienia wysokość kosztów postępowania, osoby zobowiązane do ich poniesienia oraz termin i sposób ich uiszczenia.

W wyniku przeprowadzonego postępowania w sprawie stosowania przez przedsiębiorcę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, Prezes Urzędu w pkt I oraz II rozstrzygnięcia niniejszej decyzji stwierdził naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w zakresie naruszenia zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Kosztami niniejszego postępowania są wydatki związane z korespondencją prowadzoną przez Prezesa Urzędu ze stroną postępowania. W związku z powyższym, postanowiono obciążyć stronę postępowania kosztami postępowania w wysokości 90,80 zł (słownie: dziewięćdziesiąt złotych osiemdziesiąt groszy).

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000 w terminie 14 dni od uprawomocnienia się decyzji.

Wobec powyższego, orzeczono jak w pkt VIII sentencji decyzji.

Pouczenia

Zgodnie z art. 112 ust. 3 uokik karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: NBP o/o Warszawa Nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 uokik w związku z art. 479²⁸ § 2 ustawy z 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1460 ze zm., dalej: kpc) – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie miesiąca od daty jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Łodzi, ul. Traugutta 25, 90-113 Łódź.

Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 9 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 785), odwołanie od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów podlega opłacie stałej w kwocie 1000 zł.

Zgodnie z art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie.

Zgodnie z art. 105 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, wniosek o przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych należy zgłosić na piśmie lub ustnie do protokołu w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.

Stosownie do treści art. 117 § 1, § 3 i § 4 kpc, strona zwolniona przez sąd od kosztów sądowych w całości lub części, może domagać się ustanowienia adwokata lub radcy prawnego. Osoba prawna lub inna jednostka organizacyjna, której ustawa przyznaje zdolność sądową, niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli wykaże, że nie ma dostatecznych środków na poniesienie kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego. Wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego strona zgłasza wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych lub osobno, na piśmie lub ustnie do protokołu, w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.

W przypadku kwestionowania wyłącznie postanowienia w przedmiocie rygoru natychmiastowej wykonalności (pkt III sentencji decyzji), stosownie do treści art. 108 § 2 zd. 2 kpa, w związku z art. 83 uokik, jak również stosownie do art. 81 ust. 5 uokik, w związku z art. 479³² kpc, zażalenie na przedmiotowe postanowienie należy wnieść do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Łodzi, ul. Traugutta 25, 90-113 Łódź, w terminie tygodniowym od daty doręczenia decyzji.

W przypadku kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w pkt. VIII sentencji niniejszej decyzji, stosownie do treści art. 264 § 1 kpa w zw. z art. 80 uokik oraz stosownie do art. 81 ust. 5 uokik w związku z 479³² § 1 i § 2 kpc, przedsiębiorcy przysługuje prawo wniesienia zażalenia do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie tygodnia od dnia doręczenia niniejszej decyzji, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Łodzi, ul. Traugutta 25, 90-113 Łódź.

*Z upoważnienia
Prezesa
Urzędu Ochrony
Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury w Łodzi*

Tomasz Dec

Otrzymuje:

iCredit Sp. z o.o.